

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

ANUL III

1 (19)

ianuarie
1968

lei 3

„Ținând seama de faptul că în prezent întreg tineretul țării este cuprins în învățămîntul de stat, rolul hotărîtor în educarea tinerei generații revine școlii, care dispune de toate posibilitățile pentru a asigura instrucția complexă a tineretului, formarea profilului său politic, moral și spiritual corespunzător cerințelor orînduirii socialiste“.

(Din Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., la Conferința Națională a P.C.R.)

DIN SUMAR:

PE DRUMUL LUMINOS AL PROPĂȘIRII ROMÂNIEI SOCIALISTE • ACȚIUNEA CONJUGATĂ A TUTUROR FACTORILOR EDUCATIVI PENTRU FORMAREA MULTILATERALĂ A PERSONALITĂȚII TÎNĂRULUI • INFLUENȚA DECISIVĂ (Anchetă) • ÎN SATUL LUI REBREANU • TEATRUL PENTRU ELEVII • LAUDA VIEȚII • CURIOSITATEA INTELLECTUALĂ • „OAMENI ONORABILI?“ DIN CARNETUL UNUI DIRECTOR DE LICEU • CEVA DESPRE TERIBILISM • OPȚIUNE ȘI PERSONALITATE • OAMENI DE SEAMĂ: GHEORGHE MUNTEANU-MURGOCI

PE DRUMUL LUMINOS AL PROPĂȘIRII ROMÂNIEI SOCIALISTE

„Realizările obținute de țara noastră în anii construcției socialiste sînt rodul creației conștiente a întregului popor român, a muncitorimii, țărănimii și intelectualității, a maselor largi de cetățeni fără deosebire de naționalitate, care au urmat neabătut politica partidului comunist, văzînd în ea expresia intereselor lor vitale, steaua călăuzitoare spre un viitor mai bun și mai fericit, spre prosperitatea României socialiste“.

(Din Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Conferința Națională a P.C.R.)

Zilele istorice de la începutul lui decembrie 1967 sînt vii în memoria noastră. Conferința Națională a Partidului Comunist Român, amplu examen al dezvoltării multilaterale a Patriei, din punct de vedere politic, economic, social-cultural, poate fi asemuită cu popasul unui Conducător — Partidul — care scrutează zărilor viitorului.

Încă din anii grei ai ilegalității, Partidul Comunist Român a dat dovadă de o înaltă responsabilitate față de destinele patriei și ale poporului. Activitatea sa vastă a fost și este factorul politic fundamental care a asigurat edificarea victorioasă a socialismului în România: poporul s-a convins că Partidul îi exprimă cu fidelitate interesele vitale, că îl călăuzește pe drumul libertății și al fericirii. Este firească astfel dragostea cu care îl inconjoară, devotamentul total pe care i-l arată, considerîndu-l drept conducător unic al națiunii noastre socialiste.

Procesul de desăvîrșire a construcției socialiste, creșterea complexității sarcinilor ce se cer rezolvate, determină în mod obiectiv — așa cum au subliniat Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu și lucrările Conferinței Naționale — *întărirea continuă a rolului conducător al Partidului*. Corespunzător acestei necesități legitime, crește răspunderea organizațiilor de partid și a fiecărui comunist în parte.

În bogatul Raport al Secretarului General al C.C. al P.C.R. — text fundamental pentru înțelegerea procesului de desăvîrșire a construcției socialismului în România — este acordată toată atenția politicii de industrializare a țării, aplicată neabătut de Partid. Datorită acestei politici consecvente, profund științifică, industria noastră a realizat o performanță neobișnuită, adică grăitoare: ponderea sa în venitul național, care era în 1938 de 30,8%, a ajuns la circa 50% în prezent; *industria a devenit astfel la noi ramura conducătoare a economiei*, condiție indispensabilă pentru dezvoltarea susținută a forțelor de producție într-un stat socialist.

În același timp, conferința a atras atenția asupra daunelor, dovedite de experiență, pe care le poate provoca fetișizarea producției de mijloace de producție, a industriei grele, și neglijarea industriei bunurilor de consum și a agriculturii. De aceea Partidul, continuînd să acorde atenție neslăbită dezvoltării pe mai departe a industriei grele, manifestă totodată o preocupare sporită pentru dezvoltarea bunurilor de larg consum, a agriculturii, una din ramurile de cea mai mare importanță ale economiei naționale.

De la nivelul unor asemenea realizări Partidul Comunist Român, prin reprezentanții săi la Conferința Națională, a adoptat Principiile fundamentale ale perfecționării conducerii și planificării economiei naționale. Ele urmăresc *„sporirea rolului factorilor economico-financiarilor în întreaga economie, creșterea atribuțiilor și competențelor unităților de producție în planificarea, organizarea și conducerea activității economice, mai buna valorificare a resurselor interne ale întreprinderilor, dezvoltarea inițiativei creatoare a colectivelor de oameni ai muncii“*. Aceste măsuri au constituit însăptăminile dintre Plenara C.C. al P.C.R. din octombrie și Conferința Națională din decembrie, obiectul dezbaterilor pline de răspundere ale tuturor comunistilor, ale întregului popor. Adoptarea lor

de către Conferință, alături de cele privind îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a României, este de o importanță deosebită în istoria Patriei. Alături de toți patrioții, subliniem cu mîndrie că măsurile de perfecționare a conducerii și planificării economiei au fost luate *„în condițiile în care economia noastră se află în plin avînt, cînd forțele de producție ale țării, productivitatea muncii și volumul producției industriale se dezvoltă în ritmuri ce se înscriu printre cele mai înalte din lume“*.

Cealaltă mare temă a dezbaterilor Conferinței Naționale a fost noua organizare administrativ-teritorială. Aceasta era cerută de concordanța care trebuie să existe între forțele de producție, aflate în continuă creștere, și repartizarea lor geografică. Conform măsurilor adoptate la Conferință orașele și comunele își sporesc atribuțiile, devin centre capabile să rezolve operativ și satisfăcător problemele proprii. În cadrul județelor, ce vor înlocui actualele regiuni și raioane, comunele și orașele se vor dezvolta armonios, ținîndu-se cont de specificul local.

O importanță deosebită o are în perspectivă, sistematizarea localităților rurale, în care, odată cu știința de carte, au pătruns electricitatea, radioul și televiziunea. A crescut numărul intelectualilor și au sporit exigențele de civilizație și cultură ale tuturor locuitorilor din mediul rural. Pentru satisfacerea lor e necesară o amplasare rațională a unităților productive, delimitarea vetrei satului, nucleu al construcțiilor de locuințe și de utilități generale. În acest cadru se va satisface una din condițiile principale ale construirii societății comuniste — apropierea treptată a vieții satului de aceea a orașelor.

Partidul și Statul nostru au înscris printre îndatoririle lor de căpetenie, printre îndatoririle de seamă ale întregii societăți, activitatea de recrutare, promovare și calificare a cadrelor necesare tuturor sectoarelor vieții sociale. Conferința a relevat cu tărie rolul pe care-l are, în progresul întregii societăți, nivelul de pregătire al constructorilor ei — priceperea lor în folosirea mijloacelor de producție tot mai perfecționate și mai moderne, capacitatea de a gospodări întreaga avuție a națiunii, receptivitatea față de tot ce aduce mai înaintat progresul mondial.

Între măsurile preconizate pentru îmbunătățirea pregătirii cadrelor se numără și prevederile în legătură cu dezvoltarea învățămîntului de cultură generală, profesional și tehnic. Trecerea la învățămîntul general obligatoriu de zece ani, extinderea și diversificarea învățămîntului tehnic și profesional, vor duce la ridicarea nivelului de cultură al întregului popor și vor asigura o pregătire mai bună unui număr sporit de cadre pentru toate compartimentele economiei naționale.

Toate aceste însemnate sarcini pe care partidul le pune azi în fața poporului — perfecționarea conducerii și planificării economiei, dezvoltarea cercetării științifice și aplicarea rapidă a rezultatelor sale, organizarea superioară a producției și a muncii, creșterea eficienței economice în toate ramurile — solicită dăruirea și munca entuziastă a tuturor cetățenilor patriei.

ACȚIUNEA CONJUGATĂ A TUTUROR FACTORILOR EDUCATIVI PENTRU FORMAREA MULTILATERALĂ A PERSONALITĂȚII TÎNĂRULUI

de ION ILIESCU

prim secretar al C.C. al Uniunii Tineretului Comunist,
ministru pentru problemele tineretului

Tineretul a reprezentat dintotdeauna o importantă forță a progresului și civilizației, unul din factorii activi de mare însemnătate pentru evoluția societății omenesti, înmănușind caracteristici dintre cele mai alese, de la vigoarea fizică și dăruirea de sine, optimismul și abnegația, setea continuă de cunoaștere și entuziasmul, pînă la profunda responsabilitate socială față de destinele țării, pentru prosperitatea și înflorirea ei multilaterală. Există în uriașul tablou al prefacerilor și înfăptuirilor mari, revoluționare petrecute în istoria țării un aport distinct și al tineretului care, alături de întregul popor, și prin întreaga sa muncă și viață slujește cu devoțiune edificarea operei de vastă construcție umană și socială, desăvîșirea orînduirii noastre socialiste. Răsplătită cu o considerație socială generos exprimată, materializată printr-o nesfîrșită grijă față de creșterea și dezvoltarea sa armonioasă, echilibrată, tîna generație a țării se bucură de drepturi și libertăți depline, are în față un larg cîmp de manifestare a energiei și aptitudinilor ei creatoare, posibilități nelimitate de realizare a celor mai îndrăznețe și mai nobile aspirații.

Solicitudinea cu care este înconjurată și stimulată permanent tîna generație, pentru afirmarea și edificarea propriei sale personalități este de fapt privirea plină de răspundere pe care națiunea însăși și-o îndreaptă spre propriul ei viitor, imaginea propriei sale deveniri. În aceasta constă în fond și înțelegerea rolului pe care îl are în societatea noastră tineretul. De aci și necesitatea desfășurării unei activități educative profunde, în funcție de particularitățile și aptitudinile sale. Aceasta este de fapt și mobilul de uriașă însemnătate pe care ni-l relevă distinct recenta Hotărîre a plenary C.C. al P.C.R. din 29 noiembrie — 1 decembrie 1967 cu privire la îmbunătățirea muncii educative în rîndurile tineretului, care exprimă în chip elocvent grija permanentă a partidului nostru pentru creșterea și formarea tinerii generații, deschizînd perspective noi, mai fertile afirmării energiei, talentului și inițiativelor sale, în direcții majore, concrete. La realizarea cadrului general al acestei activități deosebit de complexe, cît și în asigurarea unei permanente unități de influențe și orientări concurente, în mod firesc, toți factorii care prin specificul muncii și atribuțiile lor sînt investiți cu răspunderi concrete în această privință — școala, familia, instituțiile de cultură și artă, organizațiile de tineret. Evident, un rol precumpănitor în această activitate revine școlii, principal factor de cultură și civilizație care prin însăși menirea sa înfrumusețe și dezvoltă conștiințele, personalitatea tînărului, vocația sa pentru un domeniu sau altul, pentru profesia către care se îndreaptă și are, desigur, însușiri.

Generalizarea școlii de opt ani a fost, fără îndoială, una din marile cuceriri ale învățămîntului și culturii noastre naționale, ea creînd posibilitatea ca nenumărate generații de tineri constructori ai socialismului să-și descopere și să-și concretizeze aici cele dintîi aptitudini și aderențe, devenirile lor viitoare, să ia act de propriile lor calități fizice, morale și spirituale, stimulate cu tact și răbdare pedagogică de către cei mai mulți dintre slujitorii catedrei.

Temeinicia cunoștințelor însușite, a relațiilor unitare dintre diferitele discipline de studiu ca și acelea de ordin social, stabilite ca urmare a activității în colectiv a elevilor, a formării și închegării încă de la această fragedă vîrstă a spiritului lor cetățenesc, însușirea totodată a deprinderilor de muncă și studiu, climatul unei discipline și exigențe depline față de sine, conduc grație pasiunii și măiestriei în continuă perfecționare a corpului didactic, la asimilarea de către elevi a unui larg orizont de cunoștințe, la demnitatea, cutezanța, prospețimea gîndirii ca și la noblețea idealurilor care-i vor însoți tot timpul în viață avîndu-și de pe acum certitudinea realizării, școala fiind aceea care le înlesnește de fapt și opțiunea profesională și modul de a-și gîndi și concepe în mod armonios viața, responsabilitatea înaltă în orice împrejurări.

Generalizarea, în viitor, a învățămîntului de zece ani este de natură să lărgească și mai mult cadrul de desfășurare a unei opere sociale de cea mai mare importanță pentru viitorul națiunii noastre socialiste și să dea procesului instructiv-educativ o durată de maximă eficiență, valorificînd pe o treaptă superioară nouă întreaga experiență și măiestrie pedagogică a educatorilor, munca întregului nostru corp profesional căpătînd în aceste condiții proporții în stare să cuprindă vasta, neasemuit de bogată disponibilitate afectivă și intelectuală a tineretului școlar, în funcție de obiectivele dezvoltării politice, economice și sociale a țării.

Acțiunea conjugată a tuturor forțelor educative ale societății, în care rolul preponderent revine școlii, cadrelor didactice, are, așadar, în centru obiectul cel mai sensibil, mai susceptibil de influențe și anume, personalitatea în formare a tînărului, fantezia și ingeniozitatea sa mereu deschise căutărilor, universul cunoașterii sale ce se lărgește treptat și acumulează noi puncte de sprijin, concepții și idealuri, certitudini cu care operează singur mai tîrziu și își urmează, firesc, drumul ales. De aici derivă importanța deosebită a tactului și măiestriei didactice cu care ne aplecăm în munca noastră educativă asupra acestei atît de maleabile substanțe care este personalitatea elevului, necesitatea de a-i încuraja tot timpul evoluția, caracterul și inițiativa în așa fel, încît el însuși să simtă răspunderea față de ele, el însuși să gîndească și să acționeze în sensul propriei sale vocații; gestul nostru de a-i dirija spre împlinire aptitudinile, dorințele și căutările sale să fie onest și nu ambiguu, discret și nu răspicat, cu abilitate pedagogică și nu contrafăcut; neapărat prezenți la toate activitățile elevilor, în conceperea și desfășurarea lor, dar niciodată impunîndu-le exigențe care să le depășească

vîrsta ori să le frîneze inventivitatea, niciodată cu ostentație în mijlocul lor, dar totdeauna alături și împreună cu ei în ceea ce își propun și slujește educației, petrecerii timpului liber, distracției și recreerii. În ultimă analiză, problema care se ridică este aceea de a face educație politică, morală și cetățenească prin întregul proces de învățămînt, prin toate activitățile ce le întreprindem cu elevii, cultural-artistice, sportive și recreative, să cultivăm prin întreaga noastră muncă, în forme și cu metode specifice, atractive, înalte sentimente patriotice ale umanismului și internaționalismului socialist, dorința lor fermă de a se pregăti în așa fel încît să se alinieze cît mai activ și cu toată priceperea frontului larg al constructorilor societății noastre, creației de bunuri materiale și spirituale. În această largă accepție a muncii o semnificație practică deosebită capătă și activitatea pedagogului, a profesorului diriginte. Dedicarea în mai mare măsură a orelor de dirigință educării multilaterale a elevilor, pregătirii lor politice și moral-cetățenești, inclusiv informării lor asupra principalelor evenimente interne și internaționale, țînînd seama și de preocupările și cerințele în această direcție ale organizației U.T.C., creează nemijlocit posibilitatea ca munca instructiv-educativă să capete un ansamblu de manifestări variate, să se evite totodată paralelismele, dispersarea forțelor, profesorul diriginte avînd în această situație rolul unui factor coagulant, de a strînge și valorifica laolaltă, cu pricepere și pasiune, acțiunea familiei, a școlii și a organizației U.T.C.

Fiind o a doua familie a elevilor, școala le veghează creșterea și devenirea, îi apără de prejudecăți și le stimulează vocația, îi deprinde cu ei înșiși, cu viața și opinia colectivului. Familia găsește în școală un prieten, un îndrumător și sfătuitor avizat care-i poate cultiva o nedesmințită încredere în forța sa modelatoare. La rîndul ei școala are în familie, în părinții copiilor, un sprijin și o preocupare continuă, iar împreună cu acestea, conjugîndu-și activ eforturile și interesul, acționează organizațiile de tineret. Clasa, școala reprezintă mediul în care se manifestă în chip propriu, direct, valoarea educației primite în familie, se afirmă aici plenar calitățile individuale, opinia colectivului de elevi, personalitatea lui vie formîndu-se și șlefuiindu-se prin neîncetată reciprocitate și influență, într-un permanent proces de înnoire. Organizația U.T.C. are astfel posibilitatea ca în contextul aceluiași interese instructiv-educative ale școlii și familiei, ale acestora și ale propriilor sale preocupări și atribuții să acționeze înfinit mai puternic, stimulînd efectiv inițiativa și opinia colectivului, ferindu-l de rigiditate și rutină, manifestări improprii vîrstei tinerilor care, odată încetățenite, dau sorți de izbînzii inerției, sferei înguste de preocupări.

Acționînd dinlăuntru colectivului, stimulînd personalitatea și inițiativa elevilor, preocupîndu-se direct de inițierea și desfășurarea activităților extrașcolare, cultural artistice, sportive și recreative, organizațiile U.T.C. din școli au datoriat ca prin toate acțiunile ce le inițiază și pentru realizarea cărora primesc sprijinul nemijlocit al profesorilor și învățătorilor, să contribuie la formarea înaltei responsabilități sociale a elevilor față de propria lor pregătire, să le cultive prin tot ce întreprind pasiunea pentru învățatură, pentru formarea profilului lor etic, moral-politic și profesional. Experiența ne-a arătat că atunci cînd organizațiile U.T.C. au ținut cu adevărat seama de preocupările diverse ale tinerilor, străduindu-se a reprezenta și promova cu curaj spiritul inventiv și inteligența acestora, inițiativa lor, viața de organizație a căpătat atunci un caracter profund tineresc, a devenit cadrul cel mai propice de manifestare a personalității tuturor tinerilor, a priceperii lor de a iniția activități plăcute interesante, pe măsura vîrstei, a fanteziei și romantismului ei; s-au obținut atunci rezultate remarcabile, organizațiile U.T.C. beneficiînd în această situație de un fond propriu de experiență care se cere a fi îmbogățit pe mai departe. Desigur, organizarea de către U.T.C., cu sprijinul conducerii școlii, al diriginților, al celorlalte cadre didactice, a întregii activități extrașcolare solicită o conjugare mai susținută a eforturilor, cunoașterea preferințelor și exigențelor specifice ale elevilor în funcție de care e necesar a fi concepute formele și metodele de lucru cele mai corespunzătoare, capabile să atragă și să suscite interes. A iniția și desfășura manifestări culturale, activități artistice multiple, serbări școlare, reuniuni, vizionări de filme și spectacole, a strînge laolaltă toate forțele ce se recomandă prin aptitudinile lor, în formații artistice, cercuri de teatru, muzicale și coregrafice, plastice și literare, cercuri de aere și navomodelism, radioamatori și altele, a edita împreună cu conducerile școlilor reviste cultural-artistice și științifice, a iniția concursuri și întreceri sportive, campionate pe diferite ramuri și discipline, acțiuni turistice și de recreere — iată cu obiect vast poate avea munca organizațiilor U.T.C. din școală, ce nenumărate posibilități au ele în stimularea ingeniozității și înclinațiilor membrilor lor. Solicitînd larg sprijinul organizațiilor de partid, al conducerii școlii, al întregului corp profesoral, organizațiile U.T.C. își vor putea, desigur, îndeplini cu eficiență atribuțiile, sarcinile lor fiind în ultimă instanță corelate aceluiași scop instructiv-educativ al școlii, ele reprezentînd posibilitatea în plus de edificare a acestuia, factorul colectiv de acțiune al cerințelor și modalităților practice de realizare a tot ceea ce își propun cu îndrăzneală elevii, în interesul afirmării, al devenirii lor morale, politice și cetățenești.

În această operă care solicită cu atît mai multă răbdare și competență cu cît condițiile înseși de realizare a ei diferă de la o etapă la alta, iar

(Continuare în pag. 3)

INFLUENȚA DECISIVĂ

Publicăm în continuare răspunsurile la ancheta inițiată de revista noastră în numărul precedent cu tema: *Influența decisivă. Reamintim cititorilor întrebările pe care le-am adresat unor personalități marcante ale științei și culturii românești.*

1. Cartea, opera, omul care au avut o influență hotărâtoare asupra dumneavoastră?
2. În ce a constat această influență?
3. În ce perioadă a vieții dumneavoastră s-a exercitat?
4. Ce urmări a avut în viața și activitatea dumneavoastră? (asupra dezvoltării personalității, în alegerea profesiei, în mobilizarea energiei morale în vederea realizării idealului dumneavoastră de viață?)

În numărul de față au amabilitatea să ne răspundă:

Acad. ZAHARIA STANCU

Acad. EMIL CONDURACHI

DEMOSTENE BOTEZ

Prof. univ. dr. docent TUDOR BUGNARIU.

Acad. ZAHARIA STANCU

1) În viața mea nici un om și nici o operă n-au avut vreo influență hotărâtoare. Am crescut într-o casă de țărani săraci neștiutori de carte alături de frații și de surorile mele, nouă la număr. Pentru a ne hrăni, părinții erau nevoiți să muncască peste măsură de mult așa că, și să fi vrut, nu aveam când să se ocupe de educația noastră, sau, cum spuneți dumneavoastră, să exercite vreo influență hotărâtoare în viața noastră. Cea mai puternică influență asupra noastră — mai ales a băieților — a fost sărăcia în care ne-am născut și am crescut. Această sărăcie m-a hotărât să-mi

Acad. EM. CONDURACHI

Consider deosebit de sugestivă ancheta deschisă de revista „Colocvii”, deoarece în viața și în activitatea fiecăruia dintre noi au existat și vor exista cărți și oameni a căror rodnică și binefăcătoare influență și-au pus nu o dată pecetea pe propriile noastre cărți sau chiar pe propria noastră viață.

Uneori, poate fi vorba de o singur om și de o singură operă. Alteori, în chip sugestiv, mai mulți oameni și mai multe opere au putut juca un asemenea rol, indiferent de momentul și de intensitatea relativă a acestei alternări.

Dacă ar fi să mă gândesc la ceea ce s-a întâmplat cu mine însumi în anii tinereții, trei sînt oamenii a căror amintire am păstrat-o totdeauna vie. Chiar dacă în perspectiva timpului înscrierea numelor lor în propria mea scară de valori nu și-a putut păstra, cum e firesc, justificarea pe care mi-o dădea atunci impresia primelor momente.

Cel dintâi a fost profesorul meu de limbă latină de la liceul „Internat” din Iași, August Scriban. Un om bun, un profesor care își iubeste elevii, un profesor care dorea, și se vedea acest lucru în cuvintele și în privirea lui, ca toți tinerii pe care îi avea în grijă să devină oameni cu lădi, cu dragoste de muncă și pasiune de specialist. Vorbea curent șapte limbi, citea curent încă alte șapte. Știu că a fost judecat, uneori aspru, poate pe dreptate. Noi însă, tinerii săi elevi, îl așezam pe alt pedestal, care era acela al virstei noastre generoase. De ajuns să spun că eram mîndru de aprecierea lui și că voiam să ajung la fel de învă-

fac un loc mai bun în viață prin învățătură și prin muncă. Am învățat așadar și mai învăț și astăzi, străduindu-mă necontenit să fiu un om al acestui secol. Am muncit din cea mai fragedă vîrstă, aproape fără să cunosc oboseala, și mai muncesc și astăzi — după ce am trecut de șasezeci și cinci de ani — cu aceeași dirigenie cu care muncam la treizeci. Mi-a plăcut munca și continuă să-mi placă.

2) În primii ani, cînd am început să iau cunoștință de lumea înconjurătoare și abia învățasem să citesc.

3) V-am răspuns mai înainte.

țat ca el. Se poate dori ceva mai mult?

Al doilea om care m-a impresionat a fost profesorul de istoria României de la Universitatea din Iași, Ilie Minea. Un om mic, îndesat, sever cu cei mai mulți dintre colegii noștri, care îl socoteau „chițibușar”, deoarece cerea mult și cerea multe. Am avut însă norocul ca și unii dintre colegii mei mai în vîrstă, astăzi distinși profesori în învățămîntul superior, să fiu mai aproape de el, să-i cunosc imensa lui putere de muncă și să învăț de la el o seamă de lucruri, ce mi-au rămas în mintea și în sufletul meu pînă astăzi.

Acest om a exercitat asupra multor studenți ai Universității din Iași o influență, pe care puținii o bănuiesc și mai puținii o mărturisesc. Mulți dintre noi consideram atunci, desigur pe nedrept, că cercetarea istorică făcută după alte metode decît ale profesorului nostru nu era bună. Citeam ca el, scriam ca el, intonam ca el. Desigur, ne-am dezbărat de excesele metodei sale, dar ne-a rămas admirația pentru pasiunea cercetării sale și mai ales ne-a rămas convingerea că fără o cercetare minuțioasă, metodică și continuă nu poți ajunge la un rezultat valabil, care să reziste criticii celorlalți și mai ales criticii nemiloase a timpului.

Și, în sfîrșit, omul pe lîngă care m-am format în domeniul arheologiei și istoriei artei antice și bizantine, Orest Tăfrali, de la a cărei dispariție prematură s-au împlinit în toamna aceasta 30 de ani.

Eram foarte tînr, cînd am fost ales de el ca asistent la Facultatea de Litere din Iași, la vîrsta de 20 de ani. Mi-a arătat încredere, deși era conștient de faptul că de-abia din acel moment înainte trebuia să intru în adîncul meseriei noastre. Și la el m-a impresionat profund pasiunea pentru cercetare, dragostea pentru meseria lui și dorința de a insufla tinerilor săi elevi aceeași pasiune și aceeași răbdare. Zile și săptămîni întregi, cît m-am format pe lîngă el, l-am văzut lucrînd fără răgaz. De atîtea ori l-am văzut entuziasmat ca un om tînr pentru o carte frumoasă sau pentru un studiu bun. De atîtea ori m-a ajutat să-mi înfrîng timiditatea, de atîtea ori mi-a spus să nu primesc cu ochii închiși afirmațiile chiar ale celor mai mari

DEMOSTENE BOTEZ

1) O operă și un om au avut o influență hotărâtoare asupra mea. Opera este aceea a lui Lenin; omul este G. Ibrăileanu.

2) Această influență nu s-a mărginit la o anumită perioadă; am simțit-o de-a lungul întregii mele vieți. În momentele în care viața mea interioară era angajată într-o nedumerire, în care mă frămînta o problemă de conștiință sau de viață.

Căci în opera lui Lenin, ca și în structura omului care a fost G. Ibrăileanu, sînt atitudini umane, idei generoase, învățături practice cu care poți rezolva etic, în toată conștiința, orice problemă.

Din multiplele și lungile convorbiri cu Ibrăileanu, toți acei care au avut norocul să fie în preajma lui au căpătat urme în măsură să soluționeze onest tot zbcuimul uman și social.

Mihai Ralea, chiar el, cu inteligența, și cultura lui, atunci cînd avea de luat o atitudine politică într-un eveniment de mare importanță care-i angaja conștiința, înainte de-a se hotărî, se întreba: „Ce-ar face domnul Ibrăileanu?” — Asta mi-a mărturisit-o el de mai multe ori. Acest fel de a vedea, seamănă cu o confruntare între doi oameni în viață, cu luarea unui sfat.

Ideile lui Lenin, gîndirea lui Ibrăileanu, sintetizate în mintea noastră în niște norme de viață și de judecată spirituală, mi-au fost călăuză permanentă de cînd le-am cunoscut și-mi vor fi pînă la sfîrșitul vieții. În măsura în care le-am urmat și le voi urma, voi socoti că mi-am trăit viața și opera în cinste și adevăr față de mine ca și față de alții.

Aceste norme nescrise, — imperativ al sufletului și judecării mele, s-au formulat în adîncul conștiinței, nu deodată, într-o anumită perioadă, ci pe măsură ce am cunoscut și am descifrat opera lui Lenin, pe măsură ce învățătura ei, tradusă în viață a dat omînitii o înfățișare umană pe care o visam, mai mult din inclinarea făpturii mele sufletesti, decît unei convingeri științifice.

Pe Ibrăileanu l-am cunoscut în 1912 și influența lui s-a definit și ea în timp cu cît l-am cunoscut mai bine, l-am auzit mai mult și i-am ascultat părerile asupra evenimentelor timpului și asupra operelor literare capitale ale lumii.

3) Ar fi mult, prea mult de spus, în ce a constat această in-

maestri. Fără de ajutorul și înțelepciunea lui n-aș fi putut studia la Roma și la Paris, în admirabilele „școli române” întemeiate de doi din cei mai învățați profesori ai poporului nostru, Nicolae Iorga și Vasile Părvan. Nu-mi terminasem încă studiile, cînd o boală nemiloasă l-a despărțit de noi pe bunul meu profesor, a cărui operă în domeniul arheologiei și istoriei bizantine este și astăzi considerată fundamentală.

Iată, deci, că am avut norocul să cunosc în prima parte a vieții mele nu unul, ci trei oameni. Opera lor, fie aceea exprimată prin viu grai, fie aceea încredințată tiparului și judecării specialiștilor, m-a îndrumat fiecare în alt moment al elanului tinereții mele.

fluență, dar totul se poate rezuma în câteva cuvinte: în formarea ființei mele spirituale, a felului de a gîndi, a concepției despre viață, despre lume, despre om, despre drumul de dezvoltare a societății, în formarea unei etici riguroase, a dragostei de om, a adeziunii depline la interesele și lupta clasei muncitoare și a tuturor oamenilor obidiți.

Aș putea spune, oricît de pretențios ar părea, că ideile lui Lenin erau ale mele, în stare nebuloasă, ca un vis al conștiinței, fără sistematizarea și justificările științifice. Erau rudimentare, ca o vegetație neingrijită, dar erau. La cultivarea lor, an cu an a contribuit și Ibrăileanu care era un marxist și Constantin Stere, fugos temperament de revoluționar. Am trăit doar în intimitatea lor cîteva zeci de ani, ceea ce a influențat adînc formarea aceluia tînr de 24 de ani ce eram atunci.

Ascultîndu-i zi de zi, e ca și cum aș fi urmat o școală superioară de viață, la care-i aveam eminenți profesori.

4) La această întrebare e ușor și în același timp foarte greu de răspuns. Ușor, fiindcă odată ce ți-ai format o concepție despre viață, om și societate, viața și activitatea sînt călăuzite apoi de această concepție. Și nu m-am abătut de la ea. E greu, fiindcă de-a lungul atîtor ani, experiența de viață aduce și ea contribuția ei, învățămintele ei.

Mobilizarea energiei mele morale, ca și definirea idealului de atins, i le datoresc cărților lui Lenin, care mi-au dat fundament științific și tărie unor inclinațiuni care țineau de caracterul și temperamentul meu.

Dacă întrebarea folosește cuvinte și noțiuni cam exagerate în ce mă privește, precum dezvoltarea „personalității”, apoi „această întregire spirituală”, — cum i-aș spune eu, — nu a fost altceva decît germinarea concepțiilor acceptate. Am început să lupt pentru ideile ce mi le-am însușit, să stabilesc o armonie perfectă între faptă și gînd. Lumea reală mi-a apărut sub alte aspecte, mai concrete. Viața însăși ca o energie de propulsare a unui ideal moral, umanist. Spiritul meu a fost eliberat de pseudofilozofii idealiste, care negau realitatea realității, împresurîndu-mă cu hi-

INFLUENȚA DECISIVĂ

mere, și am adoptat filosofia marxist-leninistă, limpede, ca o lege a naturii, care mi-a dat liniștea și echilibrul sufletesc, prin răspunsuri clare la o sumedenie de întrebări pe care orice om și le pune.

Opera lui Lenin mi-a deschis mai larg sufletul pentru a iubi oamenii deplin, trecînd peste aparente demobilizatoare. M-a învățat mai bine ce să iubesc și ce să urăsc. Mi-a dat un sens luminos vieții ce se zbatea în noianul de viziuni macabre ale absurdului, fără nici un punct de sprijin. M-a învățat să privesc viața cu încredere și optimism, ca o condiție a izbînzii în luptă; să cred în puterile omului și să le prețuiesc altfel pe ale mele...

Descoperirea vocației e o treabă personală. De ce începi să cîmți?

Prof. univ. TUDOR BUGNARIU

Răspunsul la întrebările anchetei „Cartea, opera, omul, evenimentul care a avut o influență hotărîtoare asupra Dvs.? inițiată de revista „Colocvii“, este destul de greu de formulat. Mai întii, pentru că generația din care fac parte s-a format într-o epocă de profunde contradicții, în care și-au exercitat influența curente de idei diferite și opuse. Apoi, pentru că în fiecare etapă a dezvoltării individuale, la formarea și profilarea personalității contribuie alte cărți, alte persoane și alte evenimente. Și, în sfîrșit, pentru că, inevitabil, răspunsul la anchetă trebuie să aibă un caracter autobiografic, ceea ce constituie o frînă, explicabilă la aceia care nu au profesiunea de scriitor.

Pentru a răspunde la întrebările anchetei, ar trebui început cu stabilirea momentului de cotitură în viața subiectului anchetat, cu momentul în care dezvoltarea lui a luat un alt curs. Firește, acesta nu poate fi izolat de întreaga dezvoltare anterioară și nici de ceea ce a urmat ulterior, dar în viața fiecăruia există un astfel de moment crucial, mai profund sau mai superficial, care dispune, ca o cumpănă a apelor, cursul neîntrerupt al dezvoltării.

În această perspectivă, în ce mă privește, o astfel de cotitură hotărîtoare în viață, care și-a pus amprenta pe întreaga mea dezvoltare ulterioară, a fost descoperirea marxismului, însușirea lui și încadrarea mea în mișcarea comunistă. Ea n-a fost un act unic și spontan, ci o perioadă de ani de căutări și frămîntări, legată de o serie de condiții anterioare, care au favorizat-o: atmosfera de armonie în familie și exemplul de exigență morală al părinților; influența unor profesori pătrunși de nobila misiune de educatori, animați de o concepție umanistă, cum au fost Gheorghe G. Mateescu, Ion Nicoară, Olimpiu Ghiția, Henry Jacquier, Gheorghe Șerban; influența spiritului colectiv, de toleranță națională și religioasă promovate în acea vreme de organizația de tineret a „cercetașilor“ — în perioada adolescenței. Mai tîrziu, în universitate, influența democratică și progresistă a unor profesori, ca sociologul Virgil Bărbat, sau ca Emil Racoviță, rectorul care nu s-a

Cine știe?! Valorificarea ei poate fi determinată de altul. Dar asta mi se pare a fi descoperirea descoperirii vocației, căci atunci cînd un tînar poet își trimite primele poezii la o revistă, el și-a descoperit deja vocația, — revista nu face decît să descopere această descoperire.

În ce privește orientarea personală o datoresc în întregime lui Ibrăileanu care, atunci, cînd am început să scriu, făcea cu mine adevărate lecții, un adevărat seminar, asupra fiecărei poezii.

Schimbările inerente generațiilor mai tinere, modele, vor trece și ele ca și altădată. Istoria literaturii universale prezintă un muzeu bogat și un cimitir întins al noutăților — arhiinvechite.

Horățiu însă este încă, și va fi, o lectură plăcută.

fiit să critice în fața regelui politica anticulturală a guvernelor sale; participarea la activitatea politică studentescă împotriva curentelor de dreapta, huliganice și influența cercului de colegi cu orientarea progresistă, din care au făcut parte studenții ca Arthur Anderco, Coriolan Drăgulescu, Liviu Gomboș ș.a., lideri recunoscuți ai studenției progresiste de la Universitatea clujeană; dezbaterile din „Cercul universitar de studii politice și sociale“, înființat de profesorul Virgil Bărbat; activitatea în cadrul grupării antifasciste a tinerelor cadre didactice universitare „Curentul vremii“, al cărei animator a fost acad. Ilie Murgulescu, pe atunci șef de lucrări — toate acestea pe fundalul marii crize economice din 1929—1931 și a pericolului tot mai amenințător al fascismului. Dar momentul de cumpănă, care a marcat cotitura hotărîtoare în viața mea, a fost aderarea la Mișcarea Antifascistă și activitatea desfășurată în cadrul Comitetului Regional Antifascist din Cluj. Această activitate a determinat trecerea de la studiul livresc al marxismului, la însușirea lui practic-revoluționară și intrarea mea în rîndurile Partidului Comunist Român.

1. În aceste condiții, nu o carte, ci un șir întreg de opere ale clasicii marxism-leninismului au avut o influență hotărîtoare asupra dezvoltării mele politice și intelectuale: „Manifestul Partidului Comunist“, care mi-a deschis ochii asupra esenței realității sociale din vremea aceea; „Anti-Dühring“, care a oferit fundamentarea teoretică a poziției adoptate; „Capitalul“, care a întărit din punct de vedere teoretic, convingerile mele comuniste; „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului“ și „Statul și revoluția“, care m-au ajutat la înțelegerea tendințelor de dezvoltare a societății din acea epocă. Acestea au fost cărțile de căpătii ale transformării mele spirituale, la care, cu timpul, s-au adăugat alte opere ale lui Marx, Engels și Lenin, literatura științifică comunistă și beletristica socialistă (Gorki, Șolohov, Ehrenburg ș.a.).

De asemenea, nu un singur om, ci, de fapt, partidul a exercitat influența sa asupra creșterii mele

politice și ideologice, prin comuniști ca profesorul Iuliu Deheleanu, teoretician de o rară luciditate, spirit critic imbinat cu o profundă generozitate, propagandist desăvîrșit cu o bogată experiență revoluționară; Kohn Hillel, viitorul profesor de economie politică de la Universitatea din Cluj, îndrumătorul meu permanent în activitatea teoretică și practică, pildă de abnegație și devotament față de cauza revoluției socialiste; Iózsza Béla, idealul de muncitor comunist, martir al clasei muncitoare din Transilvania, și mulți alții, împreună cu care am activat și am luptat: profesorul Ilie Cristea, profesorul Petre Constantinescu-Iași etc.

2. Influența marxismului a început să se exercite în ultimii ani de facultate, cînd, pe baza cunoștințelor dobîndite, a maturității de gîndire, a experienței de viață, am avut posibilitatea unei opțiuni în deplină cunoștință de cauză. Cunoașterea legilor dezvoltării sociale și a soluției marxiste a transformării ei prin practica revoluționară, confruntarea tezelor marxiste cu realitatea socială din țara noastră și, pe plan mondial, victoria socialismului în U.R.S.S. au dat opțiunii mele un caracter deliberat.

Această influență a continuat să se adincească pe măsura participării mele active la lupta revoluționară, care confirma, în fiecare zi, în fiecare an, justetea opțiunii, chiar și atunci cînd victoria temporară a forțelor reacționare și a obscurantismului, întunecînd orizontul, părea să îndepărteze realizarea aspirațiilor de li-

bertate socială și națională ale popoarelor.

3. În esență, influența partidului și a ideologiei sale a constat în formarea și statornicirea unei convingeri comuniste, în centrul căreia era ideea necesității acțiunii revoluționare conduse de partidul comunist, pentru înlăturarea exploatării omului de către om și a asupririi unei națiuni de către alta și pentru instaurarea unei astfel de societăți în care libera dezvoltare a fiecăruia să fie condiția dezvoltării tuturor.

4. Prin însușirea marxismului și a încadrării mele în mișcarea comunistă, viața mea a luat un alt curs. Devenind comunist, ea a căpătat un sens, a dobîndit un conținut nou. Concepția marxistă despre lume și activitatea revoluționară mi-au îmbogățit viața, pe planul vieții spirituale și al activității practice, cu aspecte și laturi pe care tinerii de vîrsta mea, care n-au fost influențați de marxism, nici nu le puteau bănui.

Concepția marxistă despre lume și activitatea în rîndurile partidului mi-au dat conștiința solidarității cu poporul din care fac parte și cu toate popoarele care luptă pentru libertate, m-au făcut nu numai să înțeleg suferințele lor, dar mi-au dat conștiința necesității de a lupta împreună pentru înlăturarea lor. Ele mi-au dat optimismul revoluționar și tăria de a învinge greutățile în lupta pentru realizarea idealului de libertate, progres și socialism pe care-l înfăptuiesc în zilele noastre popoarele lumii eliberate și spre care aspiră milioane de oameni din lumea capitalistă.

ACȚIUNEA CONJUGATĂ A TUTUROR FACTORILOR EDUCATIVI PENTRU FORMAREA MULTILATERALĂ A PERSONALITĂȚII TÎNĂRULUI

(Continuare din pag. 1-a)

școlile înseși au o multitudine de profiluri și specialități, un rol important îl poate avea în activitățile organizației U.T.C. ale școlii în general prezența nemijlocită a oamenilor de cultură și artă, a personalităților marcante care pot stimula și ajuta concret activitatea cercurilor, a societăților literare și științifice, pot, prin experiența și competența lor maximă, să infuziească asupra conținutului acestor activități, dîndu-le preocupări majore, de perspectivă. Sprijinul instituțiilor de cultură și artă, al uniunilor de creație, al diferitelor centre de studii și cercetări poate fi în acest sens deosebit de prețios.

Fără îndoială, în inițierea și desfășurarea unor asemenea acțiuni, al căror scop este în primul rînd acela de a înlesni completarea cunoștințelor căpătate la curs, organizațiile U.T.C. vor trebui să pornească de la principiul fundamental, care este însăși rațiunea de a fi a organizației, că întreaga noastră activitate are ca deziderat final formarea unor cetățeni cu o matură pregătire politică, cu o viziune de ansamblu asupra locului și rosturilor lor viitoare în societate, ajutîndu-i să-și dezvolte încă din această perioadă a vieții personalitatea, trăsăturile de caracter cele mai nobile, să se pregătească temeinic pentru profesia aleasă și să nutrească permanent dorința de a se integra cu toată capacitatea lor producției de bunuri materiale și spirituale.

Ridicarea pe o treaptă superioară a muncii educative din școli, organizarea unor multiple și variate activități extrașcolare, în funcție de preferințele și exigențele elevilor, de fantezia și inițiativa lor permanent stimulată, implică, firește, răspunderi sporite din partea tuturor factorilor cărora li s-a încredințat nobila misiune de educare și formare a tinerei generații, corelarea eforturilor lor în vederea pregătirii temeinice a elevilor, pentru formarea lor ca cetățeni de nădejde, militanți neobosiți pentru înfăptuirea cu succes, în toate domeniile, a politicii partidului nostru, slujitori devotați ai luptei pentru progresul și prosperitatea neîncetată a patriei.

Ceea ce, fără îndoială, stă în puterea și măiestria școlii, a cadrelor didactice, în acțiunea lor conjugată cu aceea a familiei, a instituțiilor de cultură și artă, a organizațiilor Uniunii Tineretului Comunist.

PRIETENII LOR

Cu cîte bune intenții nu e pardo-sit iadul? Ce poate fi mai justificat, mai pozitiv decît dorința părinților de a vedea toate visurile lor neimplinite realizîndu-se în copii, de a năzui, pentru ei, la toate valorile și bunurile acestei lumi?

Adeseori, animați de frumoasele noastre idealuri, întreprindem o acțiune de îndreptare, și ne trezim năuciiți, jigniți, loviți de-o rezistență acerbă, dușmănoasă chiar, a copilului nostru, pe care n-o înțelegem. Și iată oștile față-n față. Lupta începe, cu suferințe de-o parte și de alta, cu cedări, cu înfrîngeri, uneori cu victorii care costă prea mult. Totdeauna, în dosul acestor războaie ale generațiilor stă o istorie lungă și încălțată, în care delicatele mecanisme psihice s-au ciocnit, nu o dată, s-au transformat, s-au vătămât reciproc.

Iată, vom atinge, în fugă, un singur aspect al complicatei istorii: prietenii copilului nostru. Idealurile noastre de părinți pot fi nobile sau meschine, izvorîte din supreme și nealterate năzuințe sau din deșertăciuni, din convenții, din etaloane de măsură caduce, depășite.

Să zicem că eu, părinte, doresc ca fiul sau fiica mea să ajungă în sfere sociale superioare celei din care am făcut eu parte: să fie înconjurat de copii bine crescuți, de la care să poată învăța un mod de comportare în societate, civilizată, elegant (poate că nici vanitatea mea n-ar fi străină de satisfacția pe care mi-ar da-o asemenea relații ale copilului).

Să zicem că toate acestea nu mă interesează. Că doresc din tot sufletul ca băiatul sau fata mea să aibă în preajmă copii superiori lui din punct de vedere spiritual: elevi buni, disciplinați, elevi străluciți, premianți, din virtuțile cărora să se poată și el împărtăși, să poată „profită”.

Animați de atare idealuri, mai mult sau mai puțin firești și legitime, cum să nu pornim la atac, atunci cînd ne trezim cu cine știe ce afecțiune năpraznică a copilului pentru cineștie ce ciuruc al clasei, despre care aflăm că face parte și dintr-o familie deochiată...

Furia, rezistența copilului, cînd pornim la atac — cu metode mai gingașe sau mai brutale — ne înmărmurește. Am crezut că vom tăia niște spini și am dat peste o mină explozivă de jur împrejur și în noi. Lacrimi ascunse sau fâșișe. Retrage-re în vizuină. Nu mă atinge. Mînjești ce am mai curat. De aci înainte, am să

m-ascund mai bine, în tot ce fac. N-ai să mai afli nimic.

Într-adevăr, asta am făcut: am pîngărit un loc neprihănit, sfînt. Ne-am atins de prietenie. Ce știm noi despre prietenul lui? Că e zurbagiu, sau leneș, sau grosolan în expresii? Că nu-și șterge ghetetele cînd intră în casă? Copilul știe altceva despre prietenul lui: că e bun, că e drept, că e săritor la nevoie, că are haz, că are inimă. Și, în primul rînd și mai presus ca orice: că e prietenul lui.

Se întîlnește mama cu diriginta clasei și discută: ce facem cu cei doi ca să-i despărțim? Copilul meu e supus unei influențe nefaste. Bine. Să-i despărțim. Să nu mai stea în aceeași bancă. Și altceva? Ce mai facem? Îi căutăm alți prieteni?

Bătălia continuă, cu victorii, cu înfrîngeri de o parte sau alta, cu răni care nu se mai vindecă, sau se tămăduiesc și lasă cicatrice urte.

Atunci? Ce-i de făcut? Oare problema nu e reală? Nu există influențe nefaste? Să lăsăm lucrurile în voie, să se desfășoare cum vor?

N-aș spune asta. Nici nu cred că în gîngășul univers al sufletului omenesc — și cu atît mai mult al copilului — ar putea cineva interveni eficace, bizuindu-se numai pe principii și soluții generale.

Aș propune un singur lucru, de ordinul acesta, al generalității: să înțelegem mai profund că, în lanțul cauzalității, noi, lumea adulților, cu tot ce suntem și facem, bun și rău, reprezentăm factorul prim și asupra noastră se cuvine să îndreptăm tirul măsurilor de ameliorare, în primul rînd: familie, școală, relații, umane, idealuri.

S-a vorbit nu o dată despre uriașul rol al exemplului, despre sensibilitatea copilului la cele mai fine mișcări sufletești sau atitudini ale celor din jur.

Vorbim mult despre lucrurile astea esențiale dar, în practică, uităm de ele și atunci, vrînd să facem bine, rămînem uimiți cîte necazuri răsar dintr-un teren îngrășat nu mai cu bune intenții.

Prieteni copilului nostru...

Suntem oare siguri că premiantul cel disciplinat e de preferat, ca prieten al copilului nostru, leneșului cu haz, cu inimă, cu multe alte știute și neștiute calități și defecte, dar care are, în primul și în ultimul rînd, o calitate sacră, intangibilă: de a fi cîștigat dragostea copilului nostru.

Maria BANUȘ

LUCRĂRILE CONSILIULUI ÎNVĂȚĂMÎNTULUI PROFESIONAL ȘI TEHNIC

În zilele de 12 și 13 ianuarie a.e. s-au desfășurat, în Capitală, lucrările Consiliului învățămîntului profesional și tehnic.

S-au dezbătut măsurile preconizate în Studiul elaborat de Ministerul Învățămîntului, pe baza sarcinilor trasate de Congresul al IX-lea al P.C.R., privind problemele fundamentale ale dezvoltării învățămîntului profesional și tehnic.

Au luat cuvîntul numeroși participanți, membri ai Consiliului, directori și profesori din școli profesionale, tehnice și licee de specialitate, directori și ingineri șefi din întreprinderi, reprezentanți ai ministerelor și ai altor instituții și organizații centrale. În încheiere a vorbit acad. Ștefan Bălan, ministrul învățămîntului.

ȘEDINȚA CONSILIULUI ÎNVĂȚĂMÎNTULUI DE CULTURĂ GENERALĂ

În zilele de 15 și 16 ianuarie a.e. s-a desfășurat în Capitală ședința largită a Consiliului învățămîntului de cultură generală. Lucrările au fost conduse de acad. Ștefan Bălan, ministrul învățămîntului.

S-au dezbătut măsurile preconizate în studiul elaborat de Ministerul Învățămîntului, pe baza sarcinilor trasate de Congresul al IX-lea al P.C.R., privind problemele fundamentale ale dezvoltării învățămîntului de cultură generală.

Au luat cuvîntul numeroși participanți, șefi ai secțiilor de învățămînt ale sfaturilor populare, directori și profesori din școli generale și licee, pedagogi, psihologi și sociologi, cadre didactice din învățămîntul superior, academicienii și alți oameni de știință. Vorbitorii au apreciat favorabil măsurile cuprinse în studiu și au făcut, totodată observații și propuneri judecătorești pentru îmbunătățirea lor.

La ședința Consiliului a luat parte tovarășul Leonte Răutu, membru al Comitetului Executiv, secretar al C.C. al P.C.R.

COPIII NOAPTEA PE STRADĂ

Sau într-un cartier cu blocuri. Într-un mic scuar, copiii se adună ca într-un țarc cu gratii de 10—12 etaje. Îi prinde amurgul, cade seara, se face noapte, și ei rămîn tot acolo, în plcuri, discutînd despre Sfîntul, Winetou, Fantomas... Din cînd în cînd se deschide cîte o fereastră și o voce voalată de somn tulbură liniștea: „Dar mai hai odată acasă, copile. Ne culcăm!” Alteori îi vezi ieșind tîrziu de la filme de aventuri, sau de la cele la care inscripția „Interzis pentru copiii sub 16 ani” a rămas doar simbolică. Îi vezi amețiți de oboseală și de toate cele văzute (și adeseori din plin înzestrate cu „darul” de a ațîta imaginația și curiozitatea micului spectator, invitîndu-l la aventură și hoinăreală).

Copiii noaptea pe stradă îndeamnă nu numai la considerații pedagogice, ci și umane. De ce sînt lăsați de capul lor, pînă și la ora cînd ar trebui să doarmă? — Fiindcă, m-am convins — în mijlocul familiei unii dintre ei nu găsesc căldura și dragostea de care au nevoie, fiindcă la ei acasă, după muncă, oboseala și griiile cotidiene, seara nu-i reunește sufletește pe membrii familiei lor.

Copilul hoinărește seara, pentru că familia nu-l poate reține. Nu ă

forța fizică, ci afectiv, căci nici o clipă copilul nu trebuie să se simtă mai bine pe stradă, pe banca unui părculeț, decît alături de părinți. Nu știu cum, dar dacă aș fi diriginte, aș simți că nu e suficient să spu copiii: „nu trebuie să umblați noaptea pe străzile; le-aș explica ce incidente sau accidente ar putea avea loc. Dar mai ales, m-aș gîndi ce aș putea face ca ei să găsească în familia lor un mediu plin de căldură, de afecțiune și să nu se simtă mai bine pe stradă.

Fără îndoială, această problemă presupune din partea educatorilor și măsurii adecvate organizarea unui program al elevului, orientarea spre întrebuițarea creatoare a timpului liber, un control, poate discret, dar permanent asupra activității extrașcolare și distracțiilor.

Un copil noaptea pe stradă... Înainte de a-i afla adresa, aș vrea să aflu cine-i sînt părinții, cum se simt ei în propriul mediu familial, pentru ca să pot ști exact ce-i cu copilul, de ce umblă pe stradă la ora cînd ar trebui să doarmă.

Nu, hotărît, noaptea nu e un decor pentru copii!

Alecu POPOVICI

ÎN SATUL LUI REBREANU

Oamenii Năsăudului aşează totdeauna alături de numele lui Coşbuc pe acela al lui Liviu Rebreanu. Năsăudenii văd o legătură de continuitate în această apropiere de nume şi n-ar trebui să mire că pe acest fir al continuităţii, între cei doi mari scriitori şi după aceştia, oamenii locurilor aşează un întreg şir de intelectuali, de scriitori mai puţin cunoscuţi, de profesori, muzicieni, istorici, matematicieni, care au plecat din aceste zone ardelenice cu totul aparte ca ambiţie culturală. E o mândrie a locurilor a păstra trează imaginea pleiadei neîntrerupte de intelectuali şi această conştiinţă publică se mărturiseşte ori de câte ori se ivesc prilejurile de cinstită a unei atari realităţi culturale de tradiţie. Rebreanu — tânăr nu a procedat altfel, şi el a omagiat alături de colegii săi liceeni bistriţeni şi năsăudeni tradiţiile culturale ale locurilor cu mândria că aparţine unui colţ de ţară binecuvântat în talente şi minţi alese. Numele lui Coşbuc era un steag şi un îndemn la îndrăzneală culturală şi intelectuală, numele lui Rebreanu a devenit şi el o prezenţă fertilă a conştiinţei publice năsăudene. Nu e un fapt de amănunt că ţăranii din satul Prislop au reconstruit, acum vreo zece ani, de la temelii la acoperiş, casa părinţilor lui Rebreanu,

şi la acest act au luat parte, într-o impresionantă mărturisire de crez cultural, intelectualii locurilor de pe o zonă foarte întinsă din jurul satului lui Rebreanu, înzestrând casa cu obiecte memoriale preţioase. Prezenţa lui Rebreanu, a atmosferei cărţilor lui, are pentru năsăudeni note cu totul deosebite, originile romanului „Ion” se află aici şi există o competiţie între oamenii locurilor de a prelua vechile mărturii privind elementele locale ale romanului şi de a descoperi alte elemente care să confirme şi mai mult caracterul năsăudea al romanului. Rodovica Tabără şi soţul ei, Ion Boldijar, preotul Belciug, învăţătorul Vasile Rebreanu şi Ion Zăgreanu, care n-au fost decât modele, poate şi mai puţin, puncte de plecare pentru eroii Ana, Ion, Belciug, Herdelea şi Zăgreanu din roman — sînt pentru prislopeni şi pentru năsăudeni, în genere, personajele de fapt ale romanului, întâmplările din roman au fost cu timpul substituite de generaţiile năsăudene întâmplărilor din realitate şi singura realitate a rămas aceea din roman, care a devenit astfel un fel de istorie a satului Prislop, o istorie în care figurează şi Năsăudul sub numele de Armadia... Un vizitator venit la Prislop din locurile Moldovei sau Munteniei, să zicem, are puţine şanse de a convinge pe prislopeni şi năsăudeni că lucrurile au stat altfel, că Prislopul nu poate fi tot una cu localitatea Pripas de pe planul ficţiunii literare. Să fie prislopenii în eroare? „Eroarea” e de un anume gen şi merită cîntărită altfel. De fapt, năsăudenii impun romanul ca monument de viaţă şi de istorie a locurilor lor, ceea ce presupune, în primul rînd, un act unanim de cunoaştere şi de recunoaştere a marii literaturi şi apoi fac o operă originală de integrare a unui eveniment capital de cultură în existenţa lor şi a locurilor. E mai mult decât un gest de mîndrie locală. Casa memorială „Liviu Rebreanu” din Prislop, săliile cu documente „Rebreanu” de la Liceul „George Coşbuc” din Năsăud şi de la „Arhivele Statului” din acelaşi oraş oferă mulţimilor de vizitatori argumentul, că năsăudenii îşi cinstesc scriitorii, marile figuri culturale aparţinînd locurilor, ca pe nişte permanenţe cardinale ale existenţei şi orizontului lor de preocupări şi emancipări intelectuale continue.

Ştefan BĂNULESCU

Teatrul pentru elevi, scris de autori consacraţi sau de elevi, are o importanţă deosebită în viaţa şi activitatea unei colectivităţi dinamice, cum e aceea a unui liceu, de exemplu. Sesizînd în parte acest fapt, secţiunile de învăţămînt oraşeneşti au iniţiat diferite concursuri literare pentru şcolari; în cadrul lor nu s-au înscris însă — ca probe distincte — şi piese de teatru într-un act sau două, texte pentru brigada artistică, etc. Nici în licee activitatea dramatică nu a luat forma unei preocupări organizate. De aceea în şcoli piesele de teatru pentru elevi fie că nu se prezintă deloc, fie că se recurge la lucrări cu un specific scăzut („Nota 0 la purtare”), sau avînd o problemă perimată, ce nu mai corespunde noilor realităţi din şcolile noastre.

În viaţa şi activitatea şcolilor, serbările, spectacolele ocupă un loc deosebit, bucurîndu-se de atenţia şi interesul elevilor. În cadrul acestor spectacole şi serbări, scenetele de teatru pot să fie prezente în multe cazuri, aducînd pe podium întrebările — atît de numeroase pe care un tînar de 15 sau 18 ani şi le pune. Referindu-se la teatru, Herzen scria că el „reprezintă instanţa artistică supremă de rezolvat a problemelor vieţii”. Această caracterizare este valabilă şi pentru teatru, destinat elevilor. Ca orice piesă de teatru, lucrarea dramatică pentru elevi este o ciocnire de caractere, de eroi. În teatru chiar şi faptele relatate sînt eroi. De aici şi sursa etimologică: personajele sînt atît de semnificative, caracterizează într-atît un anumit aspect al vieţii, încît laolaltă, pe spaţiul restrîns al scenei, fac „teatru”. De aici şi eficienţa practică a teatrului, forţa sa educativă. Se pune întrebarea dacă şcoala nu poate folosi, în interesul ei şi într-o formă specifică aceste avantaje educative ale teatrului? Răspunsul nu poate fi decât afirmativ. Teatrul poate şi trebuie să fie folosit de colectivele tuturor şcolilor. Această formă artistică, cu largă adeziune, este prin excelenţă didactică, educativă, iar atacurile — întemeiate — împotriva didacticismului în artă, au vizat întotdeauna numai dăscălirea primitivă, adică didacticismul prost sec şi neartistic. Desigur că atunci cînd piesele sînt scrise de elevi şi destinate mai ales unor scopuri momentane, de conjunctură — reliefaarea unei fapte pozitive din şcoală, blamarea unor atitudini necorespunzătoare din ultima lună, trimestru etc. — realizarea artistică nu poate fi întotdeauna superioară, ori la nivelul unor lucrări de autori maturi, profesionişti.

Ce pot cuprinde aceste piese de teatru, create de dramaturgi sau de elevi? De la început se impun cîteva precizări. Autorii profesionişti pot aduce pe scenă generalul, semnificativul din viaţa elevilor; raportat la autorii-elevi, ei trebuie să joace în acest sens — ca să folosesc o comparaţie — rolul profesorilor diriginţi. Piesele lor pot intra

TEATRUL PENTRU ELEVI

în repertoriul permanent al tuturor şcolilor din ţară, întrucît reflectă problematica majoră a tînetului nostru şcolar, aspiraţiile, idealurile, gîndurile tuturor elevilor. Această cerinţă a îmbogăţirii activităţii artistice şi educative în şcoli ar trebui sprijinită atît de dramaturgii cu înclinaţii pentru această literatură cît şi de organele de resort din Ministerul Învăţămîntului şi de „Editura didactică”. Aceasta din urmă trebuie să faciliteze publicarea unor astfel de lucrări în colecţii speciale, eventual — într-o fază incipientă — chiar numai pentru uzul intern al şcolilor.

În ceea ce priveşte creaţia proprie a elevilor în domeniul dramatic, ea are o dublă importanţă educativă şi etică. Piesele scrise de elevi vor aduce pe scenă faptele calde ale realităţii zilnice, bucuriile, succesele şi eşecurile cotidiene, întâmplările bune şi rele, învăţămintele ce se degajă din ele. Trînd, în mijlocul evenimentelor, elevii — dramaturgi sînt ei înşişi eroi; cunoaşterea realităţii este la ei directă, participativă, subiectivistă de multe ori. Unele din aceste piese pot avea un succes mai mare, decât piesele autorilor consacraţi. Sub îndrumarea profesorilor, a comitetelor U.T.C., elevii dramaturgi pot crea de aceea o opinie în cadrul şcolii, pot instaura un climat. Iată de ce importanţa lucrărilor lor este foarte mare pentru colectivul din care fac parte.

Cealaltă latură educativă a creaţiei dramatice în şcoli o constituie faptul creaţiei însuşi. Aceşti elevi autori sînt şi ei elevi şi contribuind la o operă de educaţie, contribuie totodată la autoperfecţionarea proprie. Pentru sprijinirea eforturilor artistice, aceste lucrări pot fi publicate în revistele liceelor, periodice a căror apariţie a fost hotărîtă de plenara C.C. al P.C.R. din 1 decembrie, tocmai în vederea stimulării activităţii artistice în cadrul şcolilor. Cele mai reuşite piese ale elevilor, acelea care se vor bucura de succes şi vor întruni aprecierile organelor competente, vor putea fi recomandate şi celorlalte şcoli din ţară, intrînd, alături

de lucrările autorilor profesionişti, în repertoriul artistic permanent al unităţilor şcolare. Pentru ca activitatea dramatică din şcoli să primească un sprijin, o stimulare, se poate institui un concurs anual al teatrului pentru elevi, eveniment care să evidenţieze atît calităţile artistice ale lucrărilor, cît şi modalităţile rezolvării lor scenice. Concursul va constitui totodată un prilej de întîlnire, de schimburi de experienţă, de găsire a unor soluţii de regie sau de interpretare.

Desigur, textele dramatice scrise de elevi pot avea diverse forme de prezentare, ele nu trebuie să se încadreze neapărat în canoanele stricte ale unei piese de teatru. În cuprinsul lor şi-ar putea găsi loc, de exemplu, anumite părţi specifice textului pentru brigada artistică, unele cîntece; includerea participării spectatorilor la însăşi acţiunea preconizată de text, ar putea fi de asemenea luată în consideraţie. Pe marginea acestor posibilităţi se poate discuta foarte mult şi nu mă îndoiesc că vor apare soluţii noi, potrivite scopului educativ direct al teatrului pentru elevi. În aceste cazuri conţinutul poate îmbrăca forme variate, care să cîştige simpatia spectatorilor, să-i facă răspunzători de acţiunea şi concluzia lucrării, ca şi cum ar fi vorba de propriile lor fapte.

Şi în acest sens, al orientării conţinutului şi formei lucrărilor, sprijinul profesorilor, al Comitetelor U.T.C. trebuie să fie substanţial, astfel încît cenaclurile literare unde se dezbate piesele elevilor să se transforme în veritabile laboratoare de creaţie, cu scopuri bine definite. Cadrele didactice, cunoscînd cel mai bine cerinţele educative ale şcolilor respective, pot de asemenea recomanda şi unele teme care să răspundă direct şi prompt unor deziderate educative. Ceea ce nu trebuie să se întîmple în aceste cenacluri sînt discuţiile sterile, estetizante, înclinate să despice firul în patru, de dragul unei arte „de calitate”. Calitatea trebuie într-adevăr să fie un atribut important al lucrărilor dramatice pentru elevi, dar nu e bine să se uite — în cazul elevilor-autori, că aceştia sînt în primul rînd elevi şi nu autori; ei mai au de învăţat în toate domeniile, inclusiv în cel artistic şi al experienţei de viaţă. Pe de altă parte, activitatea artistică face parte din procesul de educaţie al şcolii, dar ea este totuşi o activitate extraşcolară (nu în afara şcolii), principala sarcină a elevilor fiind aceea de a învăţa la obiectele de studii.

Aş vrea să adaug în încheiere că în articolul de faţă am dat doar cîteva sugestii. Această temă poate fi desigur un subiect mai larg de discuţie. Cadrele chemate să rezolve practic problema teatrului şcolar vor găsi evident modalităţi noi de manifestare a activităţii dramatice în şcoli. Problema importantă aici este însă de a se face un început.

TUDOR GERMAN

CASE NOI LA ȚARĂ

de COSTIN IOANID

LAUDA VIETII

Fiecare om, într-o anumită perioadă a vieții lui este și educator, indiferent de îndeletnicirea lui specială. Tot atât de adevărat este și faptul că adulții, în felul lor de a trăi și de a se comporta, au direct sau indirect o influență educativă asupra tinerei generații, fiecare are ocazia în diferite împrejurări ale vieții să știe ce înseamnă și cum trebuie educați copiii în școală și în familie, să-și asume rolul de educator.

La început numai sub supravegherea părinților, iar apoi a părinților, învățătorilor și profesorilor — copiii se dezvoltă din punct de vedere fizic, intelectual și moral. Nu trebuie să ne fie indiferent nici mediul social, societatea în care ei cresc, fiindcă realitatea noastră nu numai că nu vine în contradicție cu dezvoltarea lor armonioasă, ci, dimpotrivă, constituie o bază minunată care-i dă aripi. De aceea, spun că educarea copiilor în școală și familie trebuie să se desfășoare în strinsă legătură cu această realitate, cu viața, în scopul integrării lor în viață, al percolării estetice nemijlocite a realității socialiste. Acesta este de altfel, procesul unic și activ de dezvoltare armonioasă a conștiinței și a sentimentelor, forța spontană mobilizatoare care determină pe om să ducă până la capăt unele munci grele și de răspundere, ca și în oricare activitate fizică sau intelectuală.

Calea de dezvoltare a copilului de la naștere și până la majorat este lungă și complexă. Tot atât de complexă și măreață este și educația, care continuă și atunci când omul devine adult și participă activ la producție și la viața socială. Totuși, omul se formează sub influența educației din copilărie, adolescență și tinerete. Se înțelege că nu mai este necesar să demonstrăm însemnătatea deosebită pe care o are educația în viața fiecărui om și că ea este necesară omului la fel ca și soarele.

M-am întâlnit nu de mult cu promoția liceului unde acum douăzeci de ani am fost profesor. Școala, sălile de clasă, ni s-au părut mai înalte și toate amintirile mi se adunau și se luminau din ce în ce mai mult. O lume întreagă de impresii... O lume plină de întâmplări, un univers plin de emoții. Nimic din tot ce mă înconjură n-a rămas lipsit de semnificație. Tolul căpăta un înțeles

limpede și totuși tainic. Fiecare fenomen al vieții petrecute între zidurile școlii răsuna ca un acord, iar noi profesorii, cu elevii de acum douăzeci de ani, laolaltă, la marea noastră reuniune, ne-am simțit, în minunata tresărire a inimilor, ca niște amfore vii ale adevărului, niște unelte ale lui, chemate să înlăptuiescă lucruri mărețe, demne de omul epocii noastre.

Am ridicat paharul pentru tinerete, pentru nădejde și năzuințele ei, pentru încrederea și cinstea ei, pentru ceea ce face să ne bată inimile de emoție, acum ca și atunci, căci noi, profesorii, și ei, elevii (laolaltă) am îndeplinit o muncă a cărei utilitate și noblețe am simțit-o și am înțeles-o. Am toastat pentru dragostea de copii, fiindcă ceva mai bun n-am cunoscut și nici nu voi cunoaște în viață!

Băiețandrii de acum douăzeci de ani, pentru care viața, filozofia, știința și arta erau atunci noțiuni atrăgătoare și minunate, dar încă incerte și răvășite, sînt azi profesori, medici, economiști, scriitori, ziaristi, activiști de partid și de stat. Ei și-au adus aminte cu respect și recunoștință de învățătorii și profesorii lor care le-au călăuzit pașii și le-au pus în mâini cartea, din care au sorbit cu nesaț lumina vie a științei și culturii. Desigur că în inimile noastre, ale profesorilor s-a adunat bucuria succeselor tuturor acolora care-și pun toate cunoștințele, știința, întreaga capacitate, pentru înflorirea continuă a patriei noastre. Am toastat îndelung și pentru această bucurie.

Băiețandrii promoției de acum douăzeci de ani sînt acum familiști și cei mai mulți au copii — în școala generală, în liceu sau universitate. Fiecare din noi — mai tineri sau mai vîrstnici — ne mîndrim și chiar ne lăudăm cu copiii noștri. Se mîndresc, desigur și ei, copiii, cu părinții lor. M-am trezit strigînd „*Laus vitae*“, fiindcă reacția omului care compune societatea noastră și pe care o servește cu devotament este singura măsură a propriului suflet.

Stelian PĂUN
profesor emerit

CONTINUITATE...

De la înălțimea catedrei, vocea pe care o știam atât de bine și pe care o păstrasem atîta ani se cobora calmă:

— Ora aceasta va fi oarecum neobișnuită, deși vom vorbi tot despre parametri și funcții...

Și ziua friguroasă de toamnă se topi undeva și ne-am regăsit. Pe tablă au apărut formule și grafice, aceleași formule și aceleași grafice cu care ne luptasem vreme îndelungată. Dar acum ele deveniseră vii, capabile să trezească emoții: încercam să surprindă dialectica vieții. Ne aplecam, ca și altădată, puri și permeabili spre înțelegere, conștienți că profesorul acela care se străduise să ne deslușească ascunsele înțelesuri ale cifrelor și să ne facă să înțelegem zborurile albe ale inteligenței era un om deosebit. În limbajul lui exact și meticulos, cu cifre, formule și grafice, ne uimea încă o dată transmițîndu-ne un mesaj activ, superior. Realizam o nouă sinteză, descoperind imaginea omului integral, care caută necontenit sensuri majore.

Și ni se părea că timpul trece prea repede...

Și am fi vrut ca ora să nu se mai termine.

O oră de zece minute!

Zece minute pentru zece ani...

Regretul care însoțea sfîrșitul acestei ore se îngemăna totuși cu bucuria unei noi revederi: începea o altă lecție. Apoi alta și alta...

Chemați de amintiri, ne adunasem în aceleași bănci, noi, absolvenții fostei clase a X-a din promoția 1957 a Liceului „Mihai Viteazul” din București, la o minunată sărbătoare, dar și la un prim bilanț, prilej pentru profesori de a-și verifica justetea încrederii investite, iar pentru noi de a cerceta împlinirea timpului trecut.

— Nu v-ați schimbat, domnule profesor... Aproape deloc...

— Ești același neastîmpărat...

— Elevii tăi copiază, Vlăscene?

— Vă mai amintiți de mine?

Și profesorul cu părul alb, mult mai alb azi, își reamintea de el și de toți ceilalți.

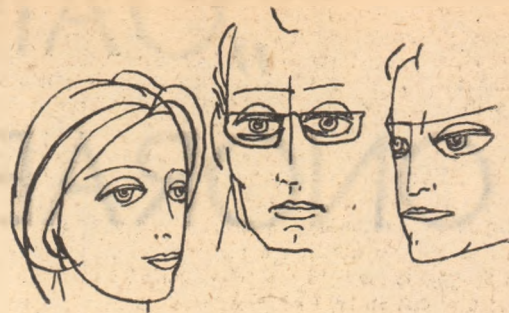
Am fi vrut să reținem integral toate figurile și toate gesturile, și de aceea aparatele de fotografiat se declanșau cu înfrigurare, dar ni se părea neîndestulător, pentru că ar fi trebuit să înțelegem ceea ce nu înțelesesem altădată și de aceea ne uitam uimiți și căutam în amintire. Și căutărilor noastre erau luminate de aceleași priviri sechine care ne încurajau să trecem puncta ce ne lega de adolescenții deșirați și prea serioși care se ridicaseră acum zece ani, ca și azi, aplaudînd din bănci rămase prea mici, despărțindu-se pentru atîta vreme.

Îi regăsim acum pentru a le mulțumi încă o dată și pentru a le spune că amintirile ne sînt curate și vii, iar căldura acestor priviri ne-a luminat drumul și ne-a încălzit sufletele.

Cristian IONESCU

CURIOZITATEA INTELECTUALĂ

Într-un anumit sens, activitatea este o căutare și o explorare continuă. Un organism care are o deprindere și o îndeminare este un organism care știe ce caută. Altfel, dacă el nu știe, comportamentul său este întâmplător și fără țintă.

Această căutare și explorare — în concepția lui Pavlov, reflexul de investigație — cu valoroase funcții biologice, este părintele bun al goanei după informații la om, din care se desprinde, ca o trebuință superioară, curiozitatea intelectuală.

Trebuințele omului depășesc limitele imediatului, ale nevoilor biologice, cum se spune — se înalță către cerințe cu satisfacții superioare, pe care le considerăm ale „bios-ului” omului.

Curiozitatea intelectuală este un indemn interior de investigație continuă, o dorință de a cunoaște care trebuie orientată selectiv. E nevoie să știm ce căutăm. Cine cunoaște puțin este curios de puține lucruri, spune o veche zicală franceză. Există un apetit al cunoașterii — am spune noi. Setea de a cunoaște se manifestă către obiectele cele mai diferite; iar curiozitatea noastră se exprimă în diferite feluri: de la aceea simplă și trecătoare față de nou, la aceea snobă, cu trăsături de vanitate și frivolitate, „de ornamentație” — cum a denumit-o Herbert Spencer — până la aceea intelectuală de pătrundere și înțelegere a necunoscutului.

Am folosit expresia de „sete de a cunoaște” — metaforă utilizată în mai toate limbile. Metaforele explică de obicei un fenomen abstract printr-unul concret, a cărui intensitate nu este cunoscută, a fost experimentată. În cazul de față, setea fizică ne poate reda ceva din caracterul intensității setei intelectuale, dar diminuează din durabilitatea ultimei. Dintre toate trebuințele, „setea de a cunoaște” este insatiabilă.

Copiii, de îndată ce înghin primele cuvinte, ne copleșesc cu întrebările: „cum”, „de ce”, „ce este asta”. Ei aparțin vârstei interogărilor, dar curiozitatea lor este primitivă, se referă la obiecte, apoi la persoane și acțiuni, mulțumindu-se cu răspunsurile primite, sesizând cu greu, numai tirziu, contradicțiile. O jucărie este desfăcută imediat, cu multă trudă, dar o dată operația îndeplinită, interesul scade. Părinții și în genere educatorii sint chemați să acționeze în această perioadă, să satisfacă interesul de a cunoaște al copilului, dar, mai ales, să-l învețe să se oprească vreme mai îndelungată în cercetarea necunoscutului și să evite fuga de la un obiect la altul. Dacă totuși acest tip de curiozitate este normal și natural pentru perioada ante-preșcolară și preșcolară — când copilul este copleșit de lumea externă — ea devine periculoasă în perioada școlară.

Școala trebuie să formeze curiozitatea științifică, să-i deprindă pe elevi cu cercetarea metodică a adevărului. Curiozitatea intelectuală nu este o înclinare personală, o aptitudine înnăscută, ea este o cucerire realizată printr-un efort susținut. Este necesar să cunoști pentru a dobîndi interesul de a cunoaște mai mult și mai bine. Însușirea unor cunoștințe nu înseamnă însă un termen final ci reprezintă punctul de plecare pentru noi cuceriri. Ignoranța se manifestă ca o indiferență față de nou, ca un refuz de a-și îndrepta și concentra atenția asupra lumii înconjurătoare, asupra cauzelor și efectelor unor evenimente. Repetăm odată cu J.J. Rousseau: „Nu sîntem curioși decît în proporția instruirii noastre”.

Referindu-se la instruire, ne îngăduim să-i dăm o semnificație diferită de înțelesul ce i se atribuie în mod obișnuit. În deosebirea artificială ce se face între instrucție și educație, prima este definită prin cantitatea și calitatea cunoștințelor dobîndite. După părerea noastră instrucția sau instruirea nu se caracterizează prin

cunoștințele învățate, ci, ca și în arta militară de unde s-a împrumutat termenul — prin exercițiile sistematice de „minuire” a „armelor intelectuale”. Curiozitatea naturală, de ordin biologic, cu manifestările ei primitive de explorare a mediului, se poate atrofia din lipsă de cultură sau se poate perverti printr-o proastă direcționare.

Referindu-ne la curiozitatea intelectuală, am repetat voit sau întâmplător termenul de nou. Noul este o lozincă pedagogică atrăgătoare cu iz de contemporaneitate, al cărui conținut este bine să fie lămurit. Începem prin câteva întrebări. Este bine să urmăim natura umană needucată încă și să cedăm tuturor impulsurilor de mobilitate a intelectului? Pentru a alimenta curiozitatea și a satisface nevoia instabilității emoționale, este oare bine să uimim clasa și să-i prezentăm în continuu „senzaționalul”, lucruri neașteptate și nemaiauzite? Mulți sint gata să răspundă printr-un „da” și chiar pedagogi cu renume au susținut varietatea, confundînd-o cu noul. „Noul”, în această formă uimește, dar nu susține interesul. Interesul nu se află numai în obiect, el se găsește cu deosebire în subiect, în elev, în spiritul său natural, în aptitudinile dezvoltate prin educație, în gusturile rafinate prin studiile anterioare, în ceea ce este „cunoscut”, în toate noțiunile pe care le-a dobîndit și asimilat în prealabil.

Un copil care vede pentru prima dată o mașină este „uimit”, el este stăpînit de neastîmpărul și emoția curiozității, dar nerăbdarea sa este de scurtă durată, interesul său scade cînd nu este alimentat de instrucția anterioară. Astfel, „noul” valorează prin ceea ce este cunoscut. Artă învățămîntului este de a reda „noul” inteligibil prin „vechi” și de a-l face pe acesta atractiv și folositor colorînd-l prin „nou”.

Noul trebuie să fie prezentat într-un context de lucruri cunoscute, lămurit și clasificat sau — mai bine — ajutat să fie descoperit și diferențiat chiar de către elev. Varietatea! Varietatea indispensabilă operei școlare nu se obține prin dispersiunea minții asupra unui număr mare de obiecte prezentate succesiv, ci printr-o concentrare asupra unor obiecte cunoscute, pe care să le studiem dintr-un punct de vedere nou.

Admirația greșită pentru elevul „bun la toate obiectele”, cu un interes general, dar fără ca interesul și performanțele sale să se diferențieze și cristalizeze într-un anumit domeniu, a condus la o reducere a procesului de dezvoltare a curiozității intelectuale. Multilateralitatea nu înseamnă împărțirea curiozității intelectuale în toate direcțiile, după cum nu înseamnă — ceea ce în zilele noastre este o imposibilitate — stăpînirea deopotrivă a tuturor cunoștințelor. Nu specializarea în sine, ci superficialitatea pregătirii speciale, limitarea interesului la execuția sarcinii momentane, constituie un pericol în formarea personalității umane. Dezvoltarea în adîncime a oricărui interes intelectual specializat conduce în mod normal la o concepție universală, dat fiind înrădirea din ce în ce mai mare a științelor. În mod paradoxal, epoca noastră se caracterizează printr-o înmulțire a științelor; numărul lor crește neîncetat, fenomen observat și înregistrat în toate studiile; dar această diferențiere este asociată la un fenomen, mai puțin sesizabil — procesul de unificare a științelor, prin întrepătrunderea lor, prin stabilirea noțiunii de „științe de graniță”.

Dezvoltarea curiozității intelectuale presupune un interes central, un punct de sprijin, pe care-l cerea și Arhimede pentru ca cu ajutorul pirghiei sale să poată mișca pămîntul. O oprește în formare curiozității intelectuale a fost și din nefericire, uneori, mai este și curentul pentru așa zisa „școală atrăgătoare”, izvorită din greșita înțelegere a relației interes-efort și care

s-a orientat treptat spre „facilism”. Rezonanța neplăcută în română a cuvîntului „facilism” ar fi bine să trezească aceeași repulsie și pentru sensul cuvîntului. Combătîndu-se pe bună dreptate — ascetismul școlar, efortul pentru efort, inunca împovărătoare, s-a lansat formula „școala trebuie să fie o instituție atrăgătoare și munca ușoară”. Intențiile inițiatorilor acestei formule au fost bune și în ritmul orientării generale a omenirii, dar rezultatele n-au fost totdeauna satisfăcătoare. Ce înseamnă „școala atrăgătoare”? O clădire primitoare, o casă a elevilor, profesori înțelegători și cu dragoste pentru tineret, material didactic adecvat posibilităților de percepție și înțelegere, predare la nivelul diferitelor vârste, cu stimularea unui interes activ. Școala nu înseamnă, însă, distracție, atracția trebuie căutată în fondul obiectului de predat și nu în artificii și subterfugii. Școala nu este și nu trebuie să fie o cursă spectaculoasă de obstacole, ci un antrenament progresiv, în vederea unui fel bine stabilit. Munca școlară ca și cea din industrie și din alte compartimente ale vieții sociale se cuvine să fie ușurată prin folosirea mijloacelor tehnice create de societatea contemporană, dar aceasta nu înseamnă lipsă de efort.

Bucuria individului, plăcerea despre care vorbesc diferitele curente pedagogice moderne, nu provin din simpla satisfacere a intereselor variate și dispersate, ci din acțiunea de realizare, care crește în raport direct cu efortul util. Cine vorbește de cultivarea interesului, de formarea curiozității spune, implicit, muncă, efort, transpirație.

Efortul în sine este chinuitor și lipsit de sens, el trebuie să fie animat de un scop, să corespundă unui interes, să se materializeze printr-un efect vizibil. Interesul se descoperă, se întrefine, se dirijează; efortul, la rîndul său, se susține pe baza interesului crescînd, se organizează în formă utilă și se sprijină pe obișnuința dobîndită prin antrenament continuu și bine dozat.

De altfel, etimologia cuvîntului „curiozitate” confirmă tezele susținute mai sus. *Curiositas* este folosit în literatura latină cu înțelesul dublu de dorință de a cunoaște și de trudă pusă în cercetarea unui lucru: „Cum solita curiositate tractavit” — se exprimă Casiodorus = a trata (problema) cu obișnuita sa exactitate (mîgală). Iar cînd Cicero spune „Curiosus ad investigandum” se înțelege grijuliu (atent) în cercetări.

Curiozitatea intelectuală este un atribut al omului, care se formează prin educație și duce la satisfacții superioare, dar ea presupune efort, exercițiu, exactitate, concentrare. Ca efect, curiozitatea intelectuală mobilizează întreaga ființă a omului, asigură sănătatea psihică și prin aceasta contribuie la un echilibru al întregului organism. În fine, curiozitatea intelectuală face parte din categoria trebuințelor superioare și întocmai ca și coloana lui Brîncuși este infinită.

„Marile cuceriri ale civilizației moderne, descoperirile științifice, perfecționarea tehnicii — se spune în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a Partidului — sint rodul minții și minilor omului — creatorul atitor valori materiale și spirituale ale societății”. În țara noastră, toți cei ce produc aceste inestimabile bunuri participînd, direct sau indirect, la dezvoltarea întregii economii — trec în anii tinereții prin școală. Din pregătirea pe care le-o asigură aceasta, nu poate lipsi resortul care dă minții lor strălucire, miinilor dexteritate, care dă neastîmpăr spiritului căutător al specialistului de mai tirziu, al cercetătorului, al omului de știință: cultivarea cu insistență a dorinței de a se informa, a setei de a cunoaște, a curiozității intelectuale.

Constantin ZAHIRNIC

„OAMENI ONORABILI?”

Umerii lui largi cât să susțină o vîrstă puternică au coborît înfrînți. Umerii lui măturisesc, chiar dacă ochii, care pe alții îi trădează atît de ușor, rămîn inexpresivi. Judecat pentru furt. Privesc ocel copil de 17 ani, cu pantalonii tociți după toate prescripțiile juneții non conformiste, cu încăpățînări de impenetrabilitate sentimentală, străduindu-se să pozeze într-o cetate a nepăsării. Ștefane, biet copil răvășit, inspiți tocmai ceea ce nu vrei: compătîmire. Rechem în gînd imaginea lui Ștefan, pe cînd era un Ștefănuț peltic și cu ochii rîzăreți.

Într-o zi pe atunci, l-am găsit în debitul din capătul străzii, rezemat într-un cot pe un colț de tejghea, răsfoind atent „Luminița”.

— Tanti, îmi cumpeli caltea cu poze?

— De ce să-ți cumpăr eu ție cartea cu poze? Dacă ai fi băiatul meu...

— l-ai cumpălat și lui Nicușol. Ce, el e băiatul tău?

Am făcut dreptate.

— Mulțumesc, tanti.

Peste cîțiva ani, după aceea l-am văzut cu ghiozdan, apoi cu cravată roșie, apoi de mîndă cu o fată...

Ștefan evolua normal. În ciuda faptului că, după cum știam, crescuse foarte puțin supraveghiat. Nu fiindcă ar fi crescut într-o „familie dezorganizată” — formularea a căpătat o accepție precisă. Ștefan a crescut într-o familie trainică și afectuoasă; doar că, amîndoi părinții, medici de spital, erau mult solicitați de obligații profesionale. Și așa însă, lucrurile mergeau bine cu Ștefănuț, nimic nu dădea părinților motive să se îngrijoreze; băiatul aducea note bune acasă și la școală era respectuos, gata să mărturisească sincer părinților micile necazuri școlare, gata să-și ajute familia la treburi gospodărești... Că ieri, și-a căpțușit literalmente pereții cămăruței cu poze de idoli pletoși, în pantalonii tociți și ghetete scîlciate? Nevinovate trăsături adolescente. Că azi, din restul cu care s-a întors de la cumpărături lipsesc 2 lei? E mare acum, își strînge și el un ban de buzunar. Că mîine, în partida de fotbal cu băieții din ulicioara vecină îi va fi scăpăt o înjurătură? Caraghiosul, vrea să pară mai „bărbat”.

Și într-o zi părinții sînt chemați la școală.

— Știți unde a fost găsit fiul dv. În noaptea trecută?

Am fost de gardă. Pe la 10, cînd e ora lui de culcare, i-am dat un telefon și era acasă.

— La ora 2 se afla la barul Melody.

Stupoare, alarmă, lacrimi, sincerul leit-motiv: „Doamne, nu-mi vine să cred.” Și totuși, încredințarea că nu poate fi decît un accident oarecare: „Știți, copiii la vîrsta lui vor să guste totul. Vom lua măsuri, nu se va mai repeta”. Dar s-a repetat. Măsurile luate ori n-au fost cele mai inspirate, ori, pur și

simplic, au venit prea tîrziu. O etapă întreagă din evoluția lui Ștefan scăpase părinților lui. Și iată: judecat pentru furt. Iar mama, ridicînd din umeri a neputință: „Nu te mai poți înțelege cu el. Nu ascultă pe nimeni”.

Am stat de vorbă cu Ștefan. Mai bine zis, am încercat. E drept, nu te poți înțelege cu el. Un cinism așîfat. Un răzvrătit. Tot ceea ce e socialmente unanim apreciat: virtute, strădanie, cinste, sentiment — totul e disprețuit. A avea personalitate, oricînd, ori cum, iată singurul crez.

Exista totuși o dialectică în transformarea atît de inversă a lui Ștefănuț în Ștefan? Cînd și cum a apărut Ștefan, hoțul de buzunare? Desigur, pot fi multe puncte de vedere. Desigur toate vor începe prin a învinui părinții de minimă exigență și autoritate, dar, cît timp Ștefan nu era al părinților era al societății, al nostru, al tuturor. Ce am făcut cu el? Nu-mi iese din minte fraza, da, extremistă, dar singura plină de o vibrație sinceră, pe care i-am smuls-o lui Ștefan: „Ce tot îmi vorbiți de cinste? Unde te întorci, minciună și hoție. Și toți o fac pe oamenii onorabili. Eu cel puțin sînt cinstit cu mine însumi.”

Am încercat să imaginez cîteva împrejurări care i-ar fi putut inocula copilului, adolescentului, asemenea concluzii prăpăstioase despre „oamenii onorabili?”. Mi l-am închipuit mergînd cu tramvaiul la școală. Taxatoarea „nu are” suficient mărunțiș și reține copilului 5 bani. „Oamenii onorabili?” gîndește copilul. Kilogramului de mere, cîntărit la Aprozar, îi lipsesc cîteva zeci de grame. „Oamenii onorabili?” La frizerie, tîndrul practicant pripășit în București tocmai de pe lîngă Pitești povestește amărît, cum că ar fi căzut la admiterea în liceu, numai fiindcă familia lui n-a avut în bătaură un porc pe care să-l vîndă în preajma examenelor. Așa au făcut, cică, alți colegi ai săi, mai slabi decît el la învățătură, și acum sînt liceeni. Exista, cică, în comisie, un profesor de română căruia, dacă îi oferea 1000 de lei, putea fi sigur că iei examenul. „Oamenii onorabili?” La o vizită făcută tatei în spital, așteptîndu-l să iasă din sala de operație, Ștefan surprinde convorbirea a 2 medici colegi, despre un al treilea: „Se laudă că și-a luat mașină. Știm noi cum și-a luat-o. Fără cîteva sute de lei nu face nici o internare.” „Oamenii onorabili?”

Și, mai departe. Cum a devenit Ștefan irascibil, brutal, trivial? Părinții lui sînt oameni reținuți, civilizați. De altfel — am mai spus-o — Ștefan a fost atît de puțin al lor! Iar cînd a fost al nostru, al tuturor? De cîte ori, sînd cuminte la rînd, la „Alimentara”, urechile copilului nu au fost jignite de vociferări în care buna-cuviință lipsea cu desăvîrșire: „Ce te bagi? respectă-ți rîndul, nesimțitule. Ce obraz gros!” Urmau răspunsurile de rigoare. „Oamenii onorabili?”. De cîte ori, în tramvai, în troleibuz n-a auzit stereotipul dialog: „Ce împingi așa, domnule?” „Nu-ți place, ia-ți mașină mică”. Și, din nou un furi-bund schimb de cuvinte. „Oamenii onorabili?” De cîte ori, la meciurile de fotbal — Ștefan nu scapă nici unul — s-a pomenit în mijlocul unei tembele deslănțuirii vitaliste, în care autocenzura se volatilizase. „Oamenii onorabili?”. De cîte ori, trecînd pe lîngă bodega din colțul străzii... În colțul străzii e o speluncă — totdeauna, zi — noapte, tixită de consumatori. Unii, care nu mai încep înăuntru, ies cu țoiul pe trotuar. Totdeauna se nimereste ca, unul sau altul dintre cheflii să aibă de susținut ceva sus și tare. Totdeauna iese cu scandal, cu înjurături grosolane, uneori cu bătăi. „Oamenii onorabili?”

Anume aceste împrejurări, sau altele au fost cele în care Ștefănuț cel cu ochii rîzăreți a devenit Ștefan cel cu ochii inexpresivi? Nu are importanță. Important e că asemenea împrejurări există și că, de multe ori, atunci cînd micii Ștefani sînt ai noștri, ai tuturor, nu ne ridicăm la înălțimea unor buni educatori; dimpotrivă, coborîm la condiția unor răi sfătuitori. Discuția se poate duce mai departe, se poate vorbi despre rolul imens al familiei și al școlii în contracararea unor asemenea influențe nocive. Dar, deocamdată, nu mi-am propus decît un semnal de alarmă pentru noi toți.

În fața mea stă un copil de 17 ani, ai cărui umeri largi, cât să susțină o vîrstă puternică au coborît înfrînți. În el, în fiecare din micii Ștefani ne-am pus cîte un licăr de nădejde. Veghem noi licărul acela?

...Ștefane, biet copil răvășit, unde e „Luminița” pe care ți-am dat-o?

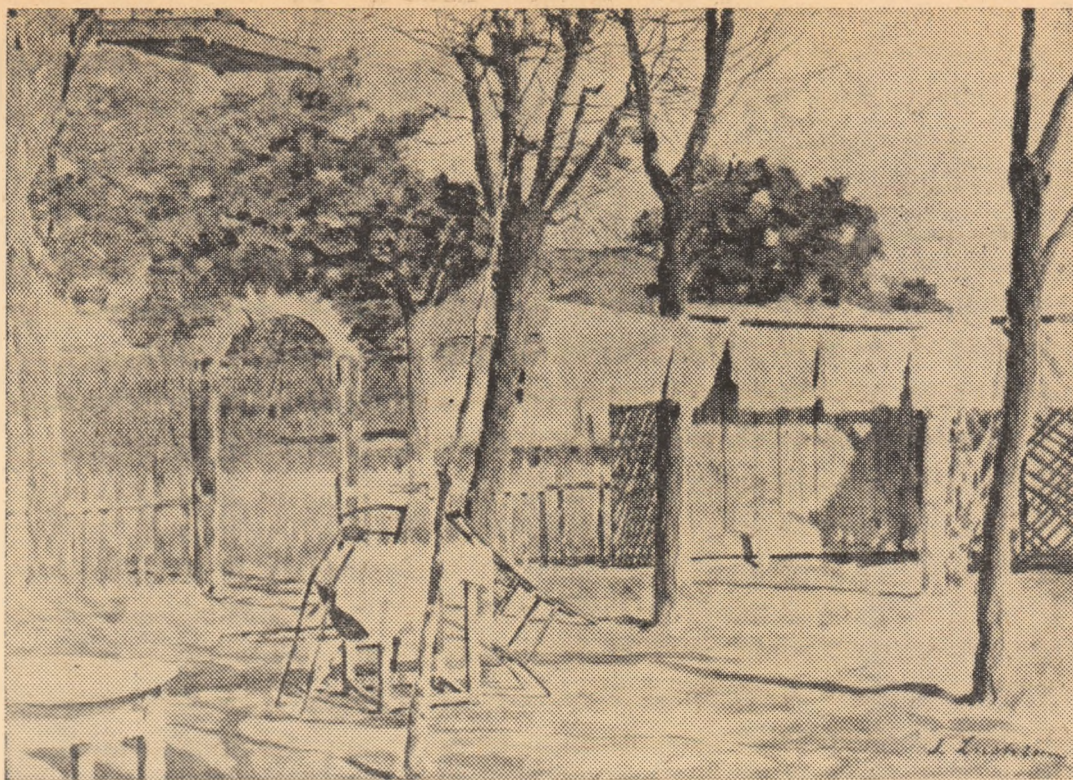
Emilia CĂLDĂRARU

LACUL FLOREASCA
DIN BUCUREȘTI

de OLGA CIZEK

IDEI ȘI TÎLCURI ÎN „REGELE LEAR“

ȘTEFAN LUCHIAN
ACUARELĂ (1903)

Brecht susținea că există o „artă de-a-l citi pe Shakespeare“, iar Benedetto Croce vorbea, chiar într-un paragraf referitor la *Regele Lear*, de oportunitatea de-a se învăța cum se face o lectură bună, chiar dacă Shakespeare rămâne „unul dintre poezii cei mai limpezi, mai evidenți, mai de înțeles... Tot Croce subliniază, cu finețe, că Shakespeare poate fi considerat drept „cel mai mare dintre moraliști“: „el, care vede prezența fermă a răului și a durerii, are ochiul la fel de ager și de pregătit în fața strălucirii binelui sau a surisului bucuriei, fiind sănătos și stenic, așa cum nu este niciodată un pesimist“.

Se știe că la baza *Regelui Lear* stă legenda, basmul. Istoriografia aproximează epoca motivului de inspirație: domnia regelui Lear în Iudeea, urmat de fiica sa cea bună, Cordeilla, cu 54 de ani înainte de întemeierea Romei. Tema din *Lear* poate fi regăsită și în basmele noastre, de pildă, în *Sarea în bucate*, unde, spre deosebire de surorile mai mari care vorbesc de miere, fiica mezină a împăratului afirmă că-și iubeste tatăl ca „sarea în bucate“, demonstrând eficacitatea practică a metaforei. În *Lear*, surorile mai mari, Goneril și Regan, nu conțenesc cu elogiile și cu declarațiile de dragoste filială, dobîndind astfel moștenirea a două jumătăți din regat. Cordelia, în schimb, n-are nimic de adăugat, prin cuvinte, la sentimentul iubirii de tată, pe care-l trăiește afectiv; ea întruchi-pează „adevărata bunătate, care se ascunde și nu vorbește“. *Lear*, tiran și egoist, doritor de lingușiri, o alungă din inima lui și o desmoștenește. Cu aceeași necruțare se poartă față de Kent, sfetnicul credincios, care ia apărarea Cordeliei și e, de aceea, surghinuit. Așa începe tragedia, și de-acum înainte asistăm la trista prăbie a bătrînului rege de la o fiică la alta, culegînd ghimpii amari ai nerecunoștinței, într-o acțiune presărată de cruzimi și de morți, ceea ce l-a făcut pe Al. Davila să scrie că *Lear* e „cea mai îngrozitoare, cea mai chinuitoare dramă scrisă de Shakespeare“. Respins și jignit de Goneril și de Regan, *Lear* o va reîntîlni pe buna Cordelia, dar prea tirziu: amîndoi sînt prinși de ostile fiicelor mai mari, Cordelia e strangulată, iar bătrînul tată, aproape nebun, moare cu trupul ei în brațe.

Simplificînd, *Regele Lear* e o dramă a nerecunoștinței, a neînțelegerii dintre părinți și copii. Însuși cuvîntul acesta — nerecunoștință — e mereu rostit în dialog, circulînd sub veșmintul

feluritelor tîlcuri: „Nerecunoștința unui copil e mai veninoasă decît mușcătura reptilei“, spune Lear, (actul I, scena 4); Kent amintește de „sfintele legături dintre părinți și copii, legături prea strînse ca să fie desfăcute“ (II,2); la rîndul său, Bufonul atrage atenția asupra relațiilor familiale bazate numai pe interes: „Părinții goi și sărăciți /De-ai lor copii nici nu-s priviți; /Părinții plini de avuții, /Au numai dragoste-n copii“ (II,4); în faimoasa scenă a furtunii, cînd e silit de Regan și Goneril să orbecăiască singur pe cîmp, Lear invocă stihurile: „O, tunet, care zgudui tot, sfarmă globul lunii, fă praf tiparele lirii și împrăstie toate semînțele nerecunoștinței oamenilor!“ (III,2); perfidul și ambițiosul Edmund, care-și va nenoroci tatăl, trădîndu-l josnic, exclamă: „Cei tineri se înalță, cînd cei bătrîni coboară!“ (III,3); și din nou Lear: „Nerecunoștința fiiască! E ca și cum gura ar sfîșia mina care o hrănește“ (III,4); Bufonul, adresîndu-se lui Lear: „Nebun e și acel care crede în blîndețea lupului, în copitele calului, în dragostea copilului...“ (III,6); de netrebnicia Gonerilei își dă seama și soțul ei, ducele de Albany: „O femeie necinstindu-și părintele e în stare de fapte cumplite. O ramură care se desface, care se rupe de la sine de trunchiul care a hrănit-o, e sortită să nu se oprească aci, ajunge o unealtă a morții“ (IV,2); și tot el adaugă: „Dacă cerul nu se grăbește să-și trimită iazmele pentru a pedepsi asemenea ocări, se apropie ziua cînd oamenii s-or minca între ei ca monștrii oceanului“ (IV,2).

Ar fi greșit, însă, și unilateral să vedem *Regele Lear* numai prin prisma aceasta, a nerecunoștinței. Geniul lui Shakespeare e universal și prin faptul că izbuteste întotdeauna să cuprîndă, în aceeași matcă, o multitudine de sensuri și de aspecte. Astfel, nu trebuie uitat faptul că Lear este, la început, o veritabilă „cetate a truției“ (Harley Granville — Barku), un „lesne încrezător, care nu se iubea decît pe sine“ (Ulrick Bräker), deci un egoist semeț și despot. Făcîndu-l să-și depună coroana în favoarea fiicelor sale, Shakespeare îl readuce pe Lear la condiția de om, îl face să descopere omenia, prin slăbiciune. Nenorocit și gol el însuși, Lear monologhează lingă o colibă sărmană: „Sărmani nenorociți și goi, oriunde v-ați afla, voi care suferiți de urgia nemiloasei vijelii, cum puteți, cu capetele voastre neadăpostite, cu stomacurile voastre flămînde, cu bainele

voastre rupte, pline de găuri, cum de puteți lupta cu o vijelie ca asta? Vai, nici gînd n-avui de-aceastea! Lecuiți-vă, voi, oamenii belșugului! Răbdați chinurile sărăciei lucii, veți învăța astfel să dați din prisosul vostru și nu va mai fi atît de mare nedreptatea cerului“ (III,4); iar Gloucester, perechea întru durere a lui Lear, se face ecoul acestor gînduri: „Celor ce trăiesc în belșug, în strălucire, celor ce nesocotesc poruncile și nu vor să vază, căci nu vor să simtă, arată-le puterea ta! Astfel, poate, va fi o dreaptă cumpănă între toți oamenii, și fiecare va avea destul“ (IV,1). Acum, și așa, își dă seama Lear de nedreptatea și silnicia pe care le patrona ca rege: „Păcatele nici se văd prin zdrențe — purpura și hermina ascund totul. De crima acoperită cu aur, sulita groaznică a dreptății se frînge neputincioasă; dar cînd crima e în zdrențe, un pai străpunge mai tare ca lanca!“ (IV,6). Se desprinde, în felul acesta, o semnificație mai largă, cu caracter social-istoric, și, pe bună dreptate, criticul englez Arnold Kettle imparte personajele din *King Lear* în două: cele care susțin vechea stare de lucruri, feudalitatea (Lear, Gloucester, Kent, Albany) și cele care fac să mijeaască hrăpăreața concepție a burgheziei (Goneril, Regan, Edmund, Cornwall). În sensul acesta, arată același Kettle, „protagonistul a fost înfrînt nu de dușmanii săi și nici de propriile sale slăbiciuni, ci de istorie.“ Apare astfel limpede înțelesul lamențației lui Gloucester, care simte că societatea tradițională, feudalismul, se elatină și trece, din punctul de vedere al acesteia, printr-o profundă criză morală: „Iubirea se răcește, prietenia dispare, frații se dezbină; în orașe răzvrătiri, la țară vrajbă, în palate trădare și legăturile dintre fiu și tată rupte“ (I,2). Sînt timpuri de decădere, cînd vina unui om integru, cum e Kent, e una singură: cineasta!

Iată cum, plecînd de la o veche legendă, Shakespeare construiește o operă complexă, în care simțul vieții și al istoriei largeste semnificațiile unei drame familiale, ale unei ciocniri între generații, pînă la a dobîndi valoare de exponent al unei întregi societăți, mai mult chiar, al unei epoci de tranziție din istoria modernă, cînd o orînduire tinde să ia locul altei orînduiri. Iar lecția umană fundamentală, din toate punctele de vedere, rămîne cea exprimată de Bufon: „Să nu îmbătrînești înainte de-a fi fost cumintel“.

DIN CARNETUL UNUI DIRECTOR DE LICEU

Faptele mărunte întâmplă în viața cotidiană a școlii își au încărcătura lor de semnificații. Prin ele descoperi de multe ori lucruri surprinzătoare și pe firul lor poți ajunge să cunoști viața unor adolescenți, în toată complexitatea ei. Fără îndoială, lucrul nu e chiar atât de ușor, căci amănuntul revelator poate să-ți scape repede printre degete, iar oamenii aceștia, în plină devenire, nu-și arată dintr-o dată chipul adevărat, ba pot să-ți dezvăluie mai adesea fețele care te pun în derută.

Multitudinea de întâmplări aparent obișnuite și chiar banale pe care le iscă interrelațiile dintre părinți, copii și școală își au, mai toate, implicațiile lor educative. Important e să decantezi faptul concludent, și totuși cât de greu se ajunge la adevăr! Până să-i pipăi miezul, ai de dat la o parte bășiturile unor mentalități ori interese meschine, mistificări de tot soiul. Cu puțină trudă, adevărul sfârșește prin a ieși la iveală, și nu rareori e de partea copiilor.

★

În familia lui Sabin R. exista o foarte curioasă formă de suveranitate paternă. De obicei, doctorul R. venea la școală secundă de soția lui. Se interesa la intervale regulate de situația fiului său, cerceta catalogul, își copia notele, la comenta în cascade de nemulțumire, făcea reproșuri mamei și nu o dată sfârșea prin a-și lua pălăria furios, închizând energie ușa în urma lui. Mama băiatului era adusă ca să vadă cu proprii ei ochi isprăvile „pușorului cocoloșit”, dar impetuozitatea soțului o reducea la o prezență figurativă. O vedeam pe fereastră depănându-și pașii mărunți, cu repeziune, ca să-l ajungă din urmă și să-l potolească.

Cu ocazia unei vizite la domiciliu, mama s-a plîns dirigintei de neputința de a acționa, de zbulciumul ei perpetuu, consumat între ocrotirea copilului și temperarea soțului mereu îndirjit împotriva lui.

După fiecare ședință sau convorbire la școală, urma răsplată sau pedeapsă comportării din ultimele săptămîni. Cusururile și micile insuccese erau exagerate parcă anume ca să hrănească setea de autoritate a tatălui. Pedepsele, ce-i drept, erau destul de variate, mergînd pînă la metodele contondente de impulsivitate, căci doctorul era inventiv. Cît despre răsplată, ea se traducea prin abținerea tatălui de la morala obișnuită, și Sabin era foarte mulțumit. În asemenea împrejurare, băiatul era în atenția lui și primea chiar cîteva lei pentru carnetul de C.E.C.

— Du-te și adu-mi papucii. Spune-i maică-ti să înceteze cu vasele. Ia de umple sifoanele, apoi treci și învață! Sabin executa prompt comenzile, ba chiar cu însuflețire, căci acestea erau momente de destindere în casa lor.

Adesea, aplecat deasupra cărții, auzea din camera vecină vocea tatălui fără replica mamei:

— Ce mai pierde-vară crește băiatul ăsta; ca o buruiiană la casa omului. Mizgălește toată ziua și în cap nu-i intră nimic.

După ce a aflat de o notă proastă la anatomie, vocea a detunat puternic, infricosător:

— Ia-ți boul și pleacă!

Sabin s-a cutremurat, a strîns pumnii și a scrișnit, neauzit, în singurătatea lui. Tema a rămas nerezolvată la matematică, reușind doar să pună problema în ecuații. A doua zi a mai luat o notă proastă.

Blamat în fiecare zi, Sabin devenise un retractil. De amenințări nu se mai temea, mîngierea n-o cunoștea. Parcă, pe măsură ce se apropia de bacalaureat, încerca tot mai mult sentimentul neputinței, urmat implicit de slaba îndeplinire a îndatoririlor școlare. Și ce elev bun fusese în clasa a IX-a! Devenise un apatic. Nici succesele de la școală nu simțea nevoia să le împărtășească.

O dată a venit pînă acasă fluturînd teza de matematică. Era atât de fericit, încît nu se îndurase s-o pună în ghiozdan. Abia cînd a dat cu ochii de tatăl său a făcut mișcarea instinctivă de a o ascunde. Tatăl i-o smulse.

— În fine, ai luat și tu cu chiu cu vai un zece; o grozăvie! Asta înseamnă că poți, dar nu vrei!

Ca de obicei, i-a cerut carnetul C.E.C. Lipseau 60 lei, pe care Sabin n-a putut să-i justifice. A urmat un interogatoriu neplăcut.

Într-o împrejurare cu totul întâmplătoare, am stat mai mult de vorbă cu Sabin. Se afla într-un moment atât de încărcat, încît mărturisirile au venit de la sine, dintr-o necesitate interioară de ușurare.

— Văd că părinții sînt foarte preocupați de viitorul tău. Mai rar se văd venind la școală ambii părinți și atât de des.

Băiatul a oftat adînc, cu o dureroasă mirare.

— În casa noastră nu se poate discuta calm nici cinci minute. Mama e mereu suspectată că e aliată cu mine. E adevărat că mă înțelege mai bine. Am luat lecții particulare de pictură, pe care le-am plătit din economiile ei. Tata se enervează repede și are niște pretenții, de nu-i poate intra nimeni în voie.

— Știi că îți place desenul și pictura. Cele două peisaje ale tale au fost selecționate pentru concurs. Cred că dacă ai lucra ceva deosebit de frumos, l-ar impresiona și pa tatăl tău.

— E inutil, căci nimic din ceea ce am făcut pînă acum nu justifică vreo speranță. Am citeva schițe de portret, pe care aș dori să vi le arăt. Pictorul cu care lucrez și alți colegi de-ai lui le găsesc interesante.

— Încearcă să faci un portret al tatălui tău.

Ideea l-a turburat pe moment, dar a îmbrățișat-o cu oarecare ezitare.

— Nu cred că voi reuși, cu toate că pe tata l-am studiat foarte mult. Chipul lui Sabin se insenină parcă, apoi redevine gînditor, ca al unui om bun; copleșit de griji pe care nu vrea să și le arate. Cît de mult pot îndura copiii și cu cîtă demnitate! Ei nu se tinguea niciodată. Clopoțelul l-a chemat. M-a salutată zîmbind, în fine, deschis, copilărește. Am simțit că pleacă cu inima ușurată.

De o bucată de vreme, Sabin se scoală noaptea, după ce se culcă toți ai casei, își acoperă cu ziarul lampa și lucrează cu încordare. Tușele groase de pastă se aștern pe cartonul lui, după multă cumpănire. Fiecare trăsătură de penel precizează cite ceva din conturul și expresia unui portret, îi luminează înțelesurile interioare. Dar într-o noapte foarte tîrzie, o zare

de lumină ce răzbătea pe sub ușă l-a trădat. Prin gaura cheii tatăl l-a văzut ingenunchiat în fața dulapului de care era rezemat un tablou. Tatăl a zgîlțit ușa puternic, dar zăvorul era pus și Sabin, pentru prima dată, a avut curajul să nu-i deschidă.

În zori, Sabin se strecură tiptil din casă. A fost primul sosit la școală. În urma lui, tatăl, miniat, a intrat în cameră ținînd-o pe mamă de incheietura mîinii, pentru a fi martora altor „isprăvi” ale fiului ei.

— Ce-i maldărul ăsta de gunoi? Unde a șters-o cu noaptea-n cap? striga tatăl ieșit din fire. Deodată dădu cu ochii de un bilețel scris caligrafic cu litere aurii: „Un mic dar de ziua d-tale și multe bucurii — Sabin”. Ridică în același timp ziarul ce acoperea cartonul așezat pe noptieră și rămase buimăcit în fața portretului făcut de fiul său. Lîngă portret, o cravată. Se dezlegase și misterul celor 60 lei.

În dimineața aceea colegii lui Sabin au fost martorii unei scene emoționante. Tatăl intră în clasă, îl îmbrățișă cu frenezie, îi luă ambele mîini și în văzul tuturor și le apropie tremurînd de buză. Băiatul se smulse uluit și rușinat.

La banchetul absolvenților din acel an, am vorbit îndelung cu Sabin. Multe din necazurile lui trecuseră. Principiile de apă tare ale tatălui, cultivate și apărate atîția ani, s-au topit în fața realității mult mai puternice pe care o reprezenta înzestrarea de artist a fiului său, ajutîndu-l pînă la urmă să devină ceea ce de fapt era. Din băiatul timorat de altă dată se mai păstra doar atîta sfială cît îi ședea bine. În schimb, inteligența și personalitatea lui infloreau văzînd cu ochii.

— Mă bucur pentru două reușite ale tale: că ai răzbit prin atîtea încercări și că îți vei urma vocația.

— Da, aveți dreptate, dar pentru mine greul e mereu înainte. S-a simțit dator să-mi mai dea o explicație:

— Știți, sînt oameni a căror inimă e ca focul din cremene; trebuie să te trudești mult ca să se aprindă flacăra. Și tatăl meu e dintre aceștia.

★

Nu știu de ce i se spunea lui Șerban T. că e „băiat de comitet”, dar știu că s-a numărat printre primii elevi din clasa a IX-a care s-au remarcat în școală, deși în catalog nu strălucea. Procese nu-și făcea pentru o notă proastă și nici de cele bune nu pomenea acasă, cum fac unii elevi. O dată întrebîndu-l de aceste note de extremă, mi-a răspuns că nu se poate pregăti sistematic, dar pe el insuccesele nu-l deranjează și se va îndrepta. Pînă la sfîrșitul trimestrului m-am covîns că așa a fost.

Șerban s-a remarcat chiar din clasa a IX-a prin calitățile lui de sportiv, deși înfățișarea nu-l arăta. Fotbalul îl atrăgea, îndeosebi. În echipa liceului se detașa prin mișcărilor lui sigure, prin săriturile „de panteră”. Mîngea parcă se lipsea de piciorul lui și din salt în salt o ducea către plasa porții.

Își făcuse o reputație de vedetă fără nici o strădanie de a se dife-

renția superior de echipă. Aproape nu-și dădea seama că e cel mai bun. Cînd i se spunea, schița un gest de mulțumire, fără proteste și fără entuziasm. Era convins că trebuie să dea mai mult.

Pînă la promovarea clasei a X-a Șerban a înscris multe victorii în onoarea echipei școlii, ajungînd chiar la multe performanțe individuale la alte discipline sportive. Aceste succese rămîneau însă fără ecou în familia lui, ba tatăl persifla marea lui pașune.

— Mare scofală să bați mîngea! La asta se pricepe toți neisprăviții.

Părinții lui Șerban vedeau în sport o pierdere de vreme. Cultivarea acestei pasiuni era considerată sinonimă cu o distracție facilă, cu eschiva de la carte. Desigur, el ar putea realiza mai mult la învățătură dacă ar găsi înțelegere. După ce vine de la antrenament și se așterne pe carte, mama începe „prelucrarea”, apoi îl ia în primire tatăl. Frate-său cel mic dă drumul la televizor.

— Și-a terminat lecțiile. Lasă-l să se distreze. Merită și el atîta, că își vede de treabă, zice tata cu reproș aluziv.

După multe intervenții pe lîngă diriginte și profesorul de educație fizică, tatăl lui Șerban a venit și la mine să ceară excluderea băiatului de la antrenamente și competiții. Era în primul trimestru al clasei a XI-a și voia să prevină o situație dezastruoasă. Fără să cunosc prea multe despre Șerban la data aceea, am aprobat întru totul hotărîrea părintelui, dîndu-i ajutorul necesar prohibiției puse la cale. Așa procedăm noi cu sportivii care nu-și văd de învățătură. Șerban reprezenta însă un caz mai deosebit, dar nu l-am judecat așa.

L-am chemat pe băiat să-i comunicăm decizia luată. Își ținea capul semeț, ca un mînz năbădăios, cu aruncări de ochi dojenitoare către tatăl său. Acesta îl apostrofă, ceva mai domol decît acasă:

— Ar putea să-i fie rușine de asemenea note (avea vreo 2—3 note mai slabe pe la fizică și l. rusă). Eu, în locul tău, aș intra în pămînt.

Șerban își ținea capul sus, fără să roșească. Părea a spune: „N-am făcut nimic să mă rușinez”.

— Dacă mi se interzice sportul, nu mai pot învăța. Șerban nu putea să argumenteze mai mult, dar replica lui era sinceră și abia mai tîrziu am înțeles adevărul ei. Suspendarea din sport s-a soldat cu o recoltă substanțială de note proaste. Părinții erau alarmați, dar n-au cedat. Deși trebuia dată o teribilă bătălie cu timpul, am încheiat cu Șerban un acord tacit, ale cărui riscuri erau destul de mari. L-am lăsat să participe la cîteva antrenamente. Răsfoiam destul de des catalogul și, de cîte ori îmi aruncam ochii la partida lui Șerban T., optimismul meu pedagogic se blaza.

La începutul primăverii, într-o duminică însoțită echipa noastră participa la semifinale. Spectacolul începea zgomotos după solemnele saluturi. În jurul meu o vermiculație febrilă, un public neobișnuit de agitat. Pe moment, am regretat că m-am lăsat ade-

menită de un asemenea spectacol, căci simțeam cum încurajările și dezaprobările comunicate frenetic prin vociferări se spargeau toate în timpanele mele. M-am strecurat spre ieșire, dar nu m-am îndurat să plec, deși cred că ai noștri n-ar fi băgat de seamă lipsa mea.

Acolo, sub cerul liber, tinerii își manifestă în chipul cel mai nestingherit valențele ascunse nouă în școală: spontaneitatea inteligentă, spiritul, scinteierile verbale. Rămii uimit de reacțiile rapide prin care se exaltă sau se denigreză situațiile și jucătorii. Aproape că nu mai vezi ce se întâmplă pe teren, atent la captivantele manifestări ale mulțimii marginale.

— Haide, Mazzola! Nu te da, Balaure! Arde-o! ș.a.m.d. Nu mă puteam dumiri, în calitatea mea de profan, cine dintre ai noștri putea fi Mazzola și cine Balaurul temerar, de care părea că atrăna soarta celor adunați acolo.

Până la sfârșitul primei reprize am reușit să mă documentez. Mazzola era unul din fruntașii clasei a X-a D și-i zicea așa pentru că avea cel mai tare șut. Balaurul, virf de atac, purta numărul 9. Era subțire și zvelt, ca o trestie de baltă. În repriza următoare, l-am urmărit mai mult pe el. Alerga pe tot terenul în salturi de căprioară, fără nici o aparență de efort. Intervența în toate situațiile, cu o răbdare metodică. Avea într-adevăr talent. Dar cine să fie oare?

Abia în pauză, la ieșirea din teren, când se apropia, l-am recunoscut pe Șerban. Gifiia strânic, tricoul umezit de sudoare și se lipise tot de spate.

Cinci minute până la sfârșit și ne găseam la egalitate. Nimeni nu zicea nimic. Parcă toate energiile s-au descărcat înainte de vreme. Deodată urale explozive, sacadate: „Ba-la-u-re, Ba-la-u-re” și mingea noastră lansată de piciorul lui Șerban izbește bara de sus și se rostogolește în plasă. Victorie.

De data asta, „Balaurul” a ieșit din teren purtat pe umerii celorlalți.

Nu știu dacă acest eveniment a avut un rol decisiv în redresarea lui. Sînt însă convins că reluarea unei activități prin care își putea dovedi priceperea l-a stimulat la învătătură.

Semnele de întrebare ale riscului mereu posibil începuseră să dispară treptat. Notele bune din catalog le luau locul.

Cazul lui Șerban mi-a confirmat adevărul, pe care mulți educatori îl ignorăm, că sportul nu înseamnă numai călirea trupului dar și a unor calități morale ca: perseverența, curajul, loialitatea și voința mai cu seamă. Așa îmi explic de ce Șerban a reușit să învingă nu numai pe terenul de sport, ci și pe cel al școlii și al familiei.

La serbarea de sfârșit de an mi-a oferit un buchet de garoafe și în câteva vorbe stîngace s-a scuzat că nu poate să-și exprime recunoștința așa cum ar dori.

— Nu e nevoie de cuvinte frumoase. Faptele tale spun destul.

Zilele trecute Șerban — acum student în anul III și deținător al unor distincții sportive — s-a întors din străinătate și a venit să-și revadă școala. Deși succesele lui sînt importante, nu s-a arătat tentat să vorbească de ele. Se simte foarte legat de acest loc de unde și-a luat zborul.

Sentimentele simple sînt sentimente mari.

Prof. Zina SÎRBU
directoarea Liceului „M. Eminescu” — București

„PURTAREA DE BUNĂ CUVIINȚĂ ÎNTRE OAMENI”

În rîndurile de față vom releva din vasta activitate a savantului transilvănean Timotei Cipariu, de la moartea căruia s-au împlinit în toamna trecută 80 de ani, o preocupare mai puțin cunoscută: În 1855, el a publicat, în tipografia seminarului din Blaj, „Purtarea de bună cuviință între oameni”, probabil o prelucrare*, reeditată în 1863 la Sibiu, cu scopul de a pune la dispoziția școlarilor, a tineretului în general, un îndrumător de comportare civilizată în societate.

O bună purtare nu se poate deprinde trăind în singurătate, precizează din capul locului marele învățat. Ea „se învață mai bine din petrecerea cu oamenii bine crescuți”.

Într-o asemenea societate este de la sine înțeles că nașterea, blazonul, averea sau privilegiile nu au, nici o valoare, deoarece „uneori se întâmplă ca cei avuți să se arate mai groși (grosolani) și mai nepoliți (neciopliți) decît cei mizeri” (săraci). Dacă cineva caută societatea altora, atunci trebuie să respecte cu strictețe regula generală, după care „orice comportare care produce... o vătămare a demnității morale se cuvine a o îndepărta din toate puterile noastre”.

Primele sfaturi sînt adresate școlarilor. Dimineața, li se recomandă să nu lenevească sub așternut. „Între toate se cuvine a se spăla și curăța bine”. Spălătul în pripă și numai al părților care se văd nu este de ajuns, fiindcă „ținerea altor părți mai puțin curate, oricît să fie de acoperite, produce alte simțiri de zgusătore și e în contra sănătății”. Leacul împotriva acestui neajuns sînt „scăldările, pentru că acestea sînt izvorul unei mari curățenii și îndepărtează mulți microbi, mai ales de pielea”.

Preocuparea de căpătii a școlarului trebuie să fie învățătura. „Ea servește spre a ne lumina mîntea, alit ca să cunoaștem binele și să-l iubim, cît și să cunoaștem răul și să fugim de el”. Fără disciplină, în școală, nu se pot obține bune rezultate. Deci, „datoria tinerilor e a se purta cu cel mai mare respect către maestrul (profesorul) lor”. Abaterile de la disciplina școlară pot fi felurite, „dar cea mai grea necuviință e a nu asculta cu tot dinadinsul și de bună voie, ca și cînd cele demandate (cerute) de profesor le-ar fi mai mult stricăcioase decît folositoare”. Evident că ținerea cărților și caietelor „în ordine și curățenie este o dovadă a dragostei de învățătura, care e vrednică de toată lauda”.

Sfaturile ce se dau în legătură cu plimbarea sînt adresate tuturor. „Pe cale, nu se cade a umbla nici prea iute, nici prea încet, nici a ține mîinile în coaste sau după spate”. Școlarii sînt datori să se autocontroleze și să se ferească de a alerga de pe o bancă pe alta sau a se avînta pe garduri „ca căprioarele”. Persoanele cunoscute, întîlnite pe stradă, nu pot fi salutate oricum. Tînărul sau școlarul trebuie să știe și să respecte anumite reguli intrate în uz: „ducîndu-ți mîna la pălărie, a se lua aminte să nu-ți acoperi fața. Se

cade a saluta persoanele care, deși nu-ți sînt cunoscute, salută pe cei în societatea căreia te afli”. Dar necuviința cea mai mare este „să faci observații cu vorbă înaltă asupra persoanelor trecătoare”.

În continuare, pedagogul Timotei Cipariu atrage atenția că „respectul se cuvine oricărui fel de oameni pentru că e o datorie ce se cade demnității morale a omului, iar nu vestmintelor și averilor”.

Urmează apoi sfaturi „de modul de a șede la masă”, socotite de Timotei Cipariu ca o piatră de încercare a educației fiecăruia. La masă, omul needucat toate le face pe dos: „răstoarnă paharul, scapă cuțitul sau furculița din mînă, se unge pe față și pe mîini, strînută peste bucatele de dinainte, lovește pe vecini cu coatele și face alte necuviințe de acest mod, prin care cineva se face de ris și de batjocoră”. Îndrumările ce se dau, la acest capitol, sînt pe cît de variate, pe atît de numeroase. Reținem dintre ele: „cuțitul se ține în mîna dreaptă, furculița în cea stîngă; carnea se taie numai cu cuțitul; oasele nu se rod, nici nu se sugă măduva din ele; pîinea nu se taie în bucăți, ci se rupe cu mîna; cuțitul nu se bagă în gură; nu trebuie să te arăți prea ocupat de mîncare; atît la băutura, cît și la mîncare se recomandă cumpătare”. Dacă este un om bine educat și știe să se întrețină cu cei invitați, mai ales cu femeile, comeseanul „va face să fie considerat un om plăcut și binevenit”.

O deosebită atenție este acordată conversației, „al cărei scop este de a ridica spiritul cu discursuri, moraluri, observațiuni spirituale, răspunsuri iuți și ingenioase, cu joc, muzică și salt (dans)”. În conversație — avertizează T. Cipariu — se cere mult tact, deoarece „cei ce se răsfață în spiritualitate prea ușor alunecă în grotesc, în lucruri împungătoare și-și fac inamic”. Oricare om este nepăcurat impresionat dacă cel care discută „e necuviincios îmbrăcat, face schime cu gura, își bagă degotele în nas, în urechi sau în gură, se scarpină, își pune mîinile în buzunare, privește în batistă după ce își șterge nasul, își roade unghiile”. Cînd iau parte la discuție, oamenii insuficient educați devin incomozi pentru cei din jur. Ei „nu se pot mișca prin odaie fără a-și îmbrînci vecinul, fără de a călca pe picioarele altuia, fără să răstoarne vreun scaun, sau a frînge ceva din cele de deasupra mobilelor”.

Timotei Cipariu sfătuiește pe tinerii săi cititori să aibă delicatețea de a nu întrerupe pe cel care vorbește, de a nu interveni cu subiecte noi mai înainte de a se fi terminat cel în curs, și de a nu suspecta că ceva din cele ce se discută este cu adresă către ei. Mai departe, le arată că un om bine educat știe să primească glumele cu seninătate și să se ferească de cleveteală. Deoarece societatea în care se află „nu e Academie de științe și nu se poate ocupa numai cu obiecte serioase”, discuțiile, la care e bine să participe toți, trebuie să îmbrățișeze subiecte cît mai variate, reduse, pe cît se poate, la întîmplările zilelor anterioare.

„Purtarea de bună cuviință între oameni” nu trece cu vederea nici pe fete. Pentru ele, învățatul transilvănean are unele sfaturi particulare. „Învelitul la bună ordine (cînd se culcă) le înmulțește grația „apoi e neapărat de lipsă ca fetele să dea neîndoioase semne de curățenie”.

E de remarcat că unele din sfaturile ce se dau fetelor reflectă concepția de restrîngere a prezenței și rolului femeii în societate, specifică societății vremii. În ce le privește pe femei, „au de a se feri de abuzul de vin și de uzul de licori și peste tot de orice semn ce ar arăta că prețuiesc prea mult plăcerile mesei”. În plus, „femeilor nu le este îngăduit să bea cești de cafea sau ceai una după alta, a trage tabac pe nas”. În discuții „fetele trebuie să fie rezervate”. Se precizează că „femeia, în general, este respectată numai dacă își cîștigă singură respectul”. În sfîrșit, iată și un sfat de permanentă actualitate, strecurat la subsolul ultimului capitol, în care este vorba de „bunul gust întru îmbrăcăminte”. Timotei Cipariu constată că deși „gustul estetic la femei e mai dezvoltat decît la bărbați, totuși în îmbrăcăminte prea adesea păcătuiesc. Cele mai multe cred că frumosul și bunul gust stă în preț, în culori țipătoare, raritatea materiei sau a modelului și puține le pun în simplitatea formei și în buna armonie între îmbrăcăminte și calitățile persoanei”.

Ediția a doua a lucrării se încheie cu un adaos format din douăsprezece „spice” (maxime), cinci aforisme, șapte fabule, zece istorioare și cinci parabole.

Îndrumările cuprinse în „Purtarea de bună cuviință între oameni”, pe care am încercat să le expunem în însemnarea de față, deși au o vîrstă de peste un secol, nu și-au pierdut actualitatea.

* Pe coperta întîii a celor două ediții se face mențiunea „Tradusă”, fără a se indica sursa.

ANCHETĂ

NEATENȚIA LA LECTII

De ce gândurile zboară de la lecție?

Intensitatea vieții moderne solicită atenția omului de orice vîrstă într-un grad care n-a mai fost atins pînă acum. La locul de muncă, pe stradă sau acasă, în orice activitate, oricît de mărunta, a noastră, a celor mari, și chiar a copiilor, atenția trebuie să fie prezentă ca un leit motiv al vieții cotidiene, ce ne scutește de multe neplăceri și uneori de pierderi ireparabile. În același timp, atenția face să crească efectele oricărei munci, căci un studiu sau orice lucrare efectuate cu atenția concentrată au cu totul alte rezultate, decît atunci cînd ele au fost făcute cu gândurile risipite în toate părțile. Sînt deplin justificate, prin urmare, preocuparea cadrelor didactice pentru cultivarea atenției copiilor, îndemnul dat de ele părinților de a se îngriji încă de la vîrstele mici, de evoluția calităților ei.

O cercetare pe care am făcut-o în cîteva școli din Craiova (Școala generală nr. 23, Liceele nr. 4,5 și „Frații Buzești“, în rîndul a 638 de elevi și mai multe cadre didactice), a demonstrat că este nevoie de formarea unui adevărat front comun — școală-familie — pentru cultivarea atenției și a calităților ei, pentru crearea condițiilor ca ea să se dezvolte și să se manifeste.

62% din copiii anchetați au recunoscut că situația slabă la învățătură este un efect al „neatenției“ la ore, în timpul explicațiilor, al efectuării temelor pentru acasă. Întrebați pentru ce la lecții uneori gândurile lor „alunecă în altă parte“, pentru ce nu reușesc să se concentreze asupra tuturor activităților ce li se cer, elevii au indicat mai multe cauze, ca: „oboseala mintală de la ultimele ore de curs (A.I.cl.X), „zgomotul care se face uneori, în clasă, pe culoare, în curte etc. și în împrejurimile școlii“ (I.C.cl.VIII), „lecțiile monotone și neinteresante“ (G.B.cl.X), „asociațiile determinate în mintea elevilor de unele cuvinte și expresii, rostite de colegi, profesori“ (A.C.cl.X), „unecori notarea nejustă duce la „rezistență interioară față de obiectul respectiv“ (C.C.cl.XI), „întîmplările dramatice din familie“ (E.M.cl.XI), „alte preocupări decît lecția: filmele, plimbările, dragostea și prietenii prost înțelese, deprinderile negative de tot felul, de exemplu, acela de a mesteca chewing-gum pînă și la clasă“ (P.G.cl.X).

Aceste răspunsuri, care au revenit cel mai des în ancheta noastră, atrag atenția educatorilor asupra unor cerințe psihopedagogice pe care unii din ei le ignorează încă. În adevăr, oboseala este — așa zice — dizolvantul nr.1 al atenției, în special al atenției voluntare.

Precum se știe, încordarea nervoasă de-a lungul a 3—4 ore de curs, începe să se atenuze în ultimele ore din program, făcînd loc inhibiției de protecție. Mai ales la copiii mici, această oboseală mintală se manifestă în primul rînd printr-o nevoie crescută de mișcare, prin instabilitate motrică. Or, neținînd seama de acest lucru, unii educatori etichetează drept act indisciplinar faptul că spre sfîrșitul orei copilul dă semne de nerăbdare și se agită în bancă; apostrofarea, ce vine de obicei, îl tulbură sufletește pe copil, abătîndu-i cu adevărat atenția de la lecție. Tot astfel, scăderea randamentului memoriei și al celorlalte procese intelectuale — stare normală spre încheierea zilei de școală — poate să fie interpretată de unii educatori ca o „lipsă de interes pentru carte“ și tratată ca atare, ceea ce de asemenea declanșează stări afective ce destramă atenția.

Uneori oboseala elevului survine mai repede, încă din primele ore de curs. Și aceasta, din vina orarului, alcătuit fără a se ține seama de curba eforturilor. Cînd se lucrează la oraș nu primează întotdeauna cerințele pedagogice, ci adeseori interesele personale ale cadrelor didactice. Din această cauză, din nepricepere ori din lipsă de interes pentru găsirea soluțiilor celor mai bune, se îngrămădesc în unele zile — și exact în cele mai nepotrivite, ca de pildă, sîmbăta — numai obiectele „grele“. Ba uneori, materii ca matematica, fizica sau chimia, sînt programate în ultimele ore de curs, cînd se știe că efortul intelectual este mai scăzut. Este firesc ca în astfel de situații elevii să dea semne de oboseală, de nerăbdare și să nu se mai poată concentra la lecție.

Una dintre condițiile reușitei în munca pedagogică este și aceea de a captiva în întregime

viața sufletească a elevilor în timpul lecțiilor. Monotonia și desfășurarea neinteresantă a unor ore lasă în mintea școlărilor porți deschise prin care atenția lor „alunecă“ în alte direcții, și spre alte preocupări. Sînt, de asemenea, și împrejurări în care expunerea profesorului sau discuțiile cu clasa — așa cum remarcă unul dintre elevii anchetați — conțin cuvinte și expresii nepotrivite cu lecția, construcții verbale greoaie, contorsionate, digresiuni etc., unii profesori folosesc un ton inadecvat la lectura textelor, care determină în mintea școlărilor diferite asociații spontane. Efectul este uneori total: atenția întregii clase este pierdută pentru restul orei respective.

Cele mai multe dintre aceste situații se datoresc faptului că unii învățători și profesori nu și perfecționează dicțiunea, neglijînd astfel una dintre principalele posibilități de influențare cognitivă și afectivă a elevilor. De aceea, cred că nu exagerez dacă socotesc util că în facultățile ce pregătesc cadre didactice să se introducă și cursuri de dicțiune, ca și de orientare în arta vorbirii, iar pentru cei deja intrați în învățămînt, să se organizeze cursuri ținute de cadrele de specialitate din teatre, școli populare de artă, studiouri regionale de radio etc.

O parte din cadrele didactice cu care am stat de vorbă s-au referit la cauzele — ca să spunem așa, cu „efect întîrziat“ și de durată, ale slăbirii atenției unor școlari ca de pildă vizionarea abuzivă, fără măsură a emisiunilor T.V., de radio, a magnetofonului, a filmelor și pieselor de teatru etc., care îi obosesc și le alimentează exagerat imaginația. Cînd la această practică se adaugă și predilecția pentru filmele și spectacolele nepotrivite cu vîrsta, dragostea și prietenii prost înțelese, hoinăreala și excesele în petrecerea timpului liber — elevul așa cum o dovedește viața — este acaparat cu toate gândurile și preocupările lui atît de tare, încît îi este imposibil să mai fie „prezent“ la clasă, să se mai poată dedica integral unei activități școlare feminine.

Cînd cadența cu clasa se pierde

Pare paradoxal, dar neatenția la ore se poate datora și excesului de zel al părinților care, dorind să-și ajute cît mai mult copiii, îi învață și ceea ce nu le-a fost predat încă la școală, îi învață „lecția următoare“ ca să facă impresie la clasă. Școlarii aceștia se plictisesc la oră pentru că ea nu le mai prezintă nimic nou și nu le solicită nici un efort. În consecință încep să-și mute gândurile în altă parte — la joacă, la un film etc.

Cel puțin tot atît de greșit este și obiceiul unor părinți de a-i învăța pe elevi să lucreze după alte metode decît îi învățăm la școală. „Părinții unei eleve din clasa a doua — ne-a spus învățătoarea Nicolîța Dosa de la liceul „Frații Buzești“ — au învățat-o pe fetița lor să adune și să scadă pînă la 100 în scris, nerespectînd cerințele metodice; ca urmare, copilul nici astăzi nu poate să judece oral problemele de adunare și scădere pînă la 100; nu poate înțe-

lege și urmări adunările și scăderile prin rotunjire, ceea ce o poate demoraliza și îndepărta de activitățile din clasă.“

Pornind de la situația acestei eleve, ajunsă în pragul rămîinerii în urmă la învățătură, tovarășa Nicolîța Dosa a mai subliniat — pe bună dreptate — că însăși imposibilitatea de a ține pasul cu clasa în însușirea materiei poate fi o cauză a slăbirii interesului pentru carte și deci a slăbirii atenției la lecție. Ea a dat de exemplu cazul elevilor promovați în clasa a doua fără să poată scrie după dictare și care citesc încă pe silabe. Acești școlari nu pot urmări textele pe care le citesc colegii lor, deoarece în clasa a doua ritmul lecturii se accelerează, depășindu-le cu mult posibilitățile. Rămînînd pe text mereu în urmă, ei încep să se „lase păgușași“, apoi, neavînd ocupație, se plictisesc sau își găsesc altceva de lucru. La fel se întîmplă și la dictare. Nereușind să țină pasul cu clasa și greșind mereu din cauza grabei, încep să ștergă în caiete, să întrebă vecinii etc. Asemenea neplăceri îi fac cu timpul să se dezguste de carte și, pînă la urmă, să renunțe la orice efort, rămînînd doar fizic prezenți la lecție.

Condițiile materiale și concentrarea la lecție

Pe de altă parte, nerespectarea cerințelor pedagogice în asigurarea bazei materiale a procesului de învățămînt, pot aduce prejudicii dezvoltării atenției. Profesorul Mihai Popescu, director adjunct la Școala generală nr.23, ne-a vorbit printre altele despre urmările negative pe care le are, de exemplu, obiceiul întîlnit în unele școli de a schimba săptămînal prin rotație, sala de clasă. Ambianța nouă — altă așezare a clasei, alt aranjament al mobilierului, poate chiar alt gen de mobilier, alte condiții de lucru în bancă, chiar dacă nu foarte deosebite de cele din clasa precedentă — atrage atenția elevilor, tentați totdeauna să cerceteze și să cunoască noul, sustrage de la preocupările principale ale lecției.

Revista „Colocvii“ a publicat în urmă cu mai multe numere o anchetă „Zgomotul, un dușman al copilului“; iată că de astă dată, copiii înșiși confirmă că zgomotul, în care uneori își fac lecțiile sau lucrează la clasă, îi obosește și îi împiedică să se concentreze. Se impune ca părinții să le rezerve — pentru pregătirea lecțiilor — colțuri liniștite, dacă e posibil chiar o cameră, ferită de zgomotele exterioare. În același timp, proiectanții construcțiilor școlare, ar trebui să se preocupe mai serios de izolarea fonică a sălilor de gimnastică (să se gîndească poate și la acele școli în care ora de sport se ține — în anotimpuri reci — pe culoare); de amplasarea terenurilor sportive la distanțe și în locuri care să nu permită ca zgomotele să ajungă în clasă. Se impune ca însăși amplasarea viitoarelor construcții școlare, să se facă evitîndu-se mai riguros sursele permanente de zgomot — străzi cu circulație intensă, șantiere, uzine etc.

Atenție la... atenția mascată

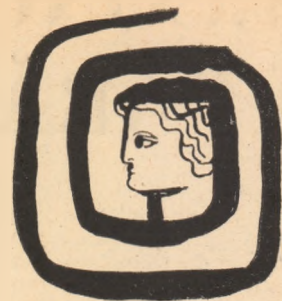
Un copil nu rămîne mereu egal cu sine însuși în manifestări; zeci de factori acționează clipă de clipă asupra lui — din interior și din exterior — influențîndu-i și uneori chiar determinîndu-i atitudinile. Condițiile de lucru, starea sănătății, impulsurile temperamentale, variatele întîmplări din viața lui și atîtea altele își pun pecetea asupra modului de a se manifesta la un moment dat. Așa încît neatenția poate avea și „circumstanțe atenuante“ și ar fi o greșală să nu ținem seama de fiecare dată de tot ceea ce l-ar putea împiedica pe elev să se concentreze asupra activității pentru care îl solicităm.

În același timp însă, îl vom putea dojeni pentru neatenție numai dacă sîntem absolut siguri că elevul se află cu gândurile în altă parte. Căci așa cum au precizat unele cadre didactice, există cazuri de atenție sau neatenție mascate, care trebuie neapărat cunoscute pentru a nu fi tratate în contradicție cu normele pedagogice. Sesizarea lor cere desigur oarecare dexteritate și spirit de observație din partea dascălului. Profesorul Ion Ilie de la Liceul nr. 5 ne-a relatat: „De multe ori eram pregătit să fac sau chiar am făcut observație pentru neatenție la oră, ca apoi să mă conving că de fapt elevul urmărea

(Continuare în pag. 13)

CEVA DESPRE TERIBILISM

Cristina, elevă în clasa a X-a a liceului N.B. din București, este de nerecunoscut. Foarte bună la învățătură, în primul trimestru al anului trecut, obține acum rezultate mediocre și submedicore. Mă obișnuisem cu imaginea unui copil sensibil, bine crescut. Acum nu pierde nici o ocazie să debiteze obrăznicii cu răceală și dezinvoltură. În fiecare zi îi vine câte o idee năstrușnică, pe care se grăbește s-o pună în aplicare. Are o pieptănătură de-a dreptul ridiculă. „Să stau de vorbă cu mama Cristinei” — mi-am spus. Anul trecut, nu am prea văzut-o la școală (cît de greșită se dovedește uneori părerea unor părinți, ca și a unor educatori, că de elevul bun la învățătură și disciplinat nu e nevoie să te ocupi prea mult!). Mama a părut și ea alarmată. Știa doar că fata ei e o elevă bună, mereu în fruntea clasei. De aceea, nici nu se prea ocupa de ea. O trata ca pe un adult, lăsînd-o să-și întocmească singură programul, convinsă fiind că fata nu va face nici o năzbîtie. S-a ocupat mai îndeaproape de frații mai mici ai Cristinei, care se loveau de piedici peste care Cristina trecuse ușor. Și apoi, deodată, fără vreun motiv aparent, Cristina s-a schimbat. Acasă, ca și la școală, face tot ce poate pentru a ieși în evidență. În camera ei, de pe un perete întreg, te urmăresc privirile abrutizate ale unor tineri pletoși, foarte la modă în Occident. Pe alt perete a smîngălit o „frescă”, despre care ea însăși spunea cu mîndrie: „Nu-i așa că e sinistră?”

Părinții au reacționat imediat, cu violență, împotriva teribilismelor fiicei lor, ștergînd de pe pereți „sinistra” frescă. Dar fata s-a simțit atît de jignită, a devenit atît de ostilă și de închisă, încît părinții se întrebă acum dacă n-au făcut mai mult rău prin intervenția lor lipsită de tact. Au tot timpul impresia că au de-a face cu o străină. Care să fie explicația acestei triste situații?

Momentul cel mai potrivit pentru a interveni era, desigur, cu mulți ani în urmă, încă de pe cînd Cristina, elevă în cursul elementar, nu prea știa ce să facă cu timpul liber și se „convingea” pe zi ce trecea că este o fată excepțională. Ca orice copil de vîrsta ei, Cristina avea nevoie de îndrumarea atentă a părinților. Avea nevoie de un regim de viață potrivit personalității sale, care să-i permită să învingă piedici pe măsura puterilor ei.

Neavîndu-le, a devenit indiferentă, lipsită de voință, orgolioasă — un copil care nu știe ce înseamnă să te lupți și să învingi. Trebuia stimulată puterea ei deosebită de muncă și de asimilare, trebuia să i se trezească interesul pentru lucruri potrivite firii, aptitudinilor, gusturilor ei. Oferindu-i o perspectivă mai îndepărtată, aceasta ar fi constituit pentru Cristina o motivație intimă, personală a eforturilor ei școlare. La vîrsta ei, un adolescent nu se mai mulțumește să-și facă lecțiile pentru a lua note bune. El trebuie să fie în situația de a simți munca intelectuală ca pe o necesitate, știind, în același timp, că fără efort nu se poate realiza nimic.

Cristina s-a obișnuit însă de mică cu prețuirea și admirația colegilor, cu laudele profesorilor. Iar ele erau prea ușor cîștigate.

Acum un an, Cristina a devenit elevă de liceu. A nimerit într-o clasă cu mulți elevi mediocri. Pentru ea a fost un joc să ajungă în fruntea clasei. În curînd însă jocul acesta i s-a părut banal. Devenise neatență la ore, își făcea lecțiile superficial. Era sigură că oricum „se descurcă”. În noul an școlar, pe nesimțite, materia, superficial parcursă, s-a aglomerat, notele mediocre au început să apară în catalog. Cristina s-a văzut la un moment dat într-o situație care era departe de cea cu care se obișnuise. Nu mai putea fi vorba pentru anul acesta de premiul I. Atunci a început să afecteze nepăsare, dezinteres față de școală. Se „afirma” în clasă prin alte căi decît pînă acum. Teribilismele Cristinei, dorința ei de a fi originală prin orice mijloc nu erau altceva decît o încercare disperată de a fi din nou „cineva”. Rezultatul? Cel amintit la începutul acestor note. Este reprimată cu asprime în familie și suferă cu toată tînăra ei sensibilitate, fără să înțeleagă prea lămurit ce se petrece cu ea. Dar toate acestea au devenit limpezi și pentru părinții ei mult mai tîrziu, atunci cînd școala, îngrijorată, a intervenit.

Teribilismul adolescenților este de cele mai multe ori o aparență care ascunde frămîntări sufletești dintre cele mai dureroase. Cauza majoră ar fi, credem, lipsa unui contact sufleteș permanent între părinți și copii.

Prof. M. FOCȘA — Liceul N. Bălcescu
Prof. R. DRAGOMIR — Liceul M. Eminescu
București

(urmăre din pag. 12)

firul lecției și că, deci, doar aparent era distrat. De aceea, pentru o mai temeinică edificare asupra celor ce-mi par neatenți, le cer să-mi răspundă în scris la unele întrebări din lecție. Și adeseori am surpriza să găsesc elevi „neatenți”, care urmăriseră totuși cît se poate de serios explicațiile mele!

„Pe de altă parte — a afirmat profesorul Valentin Harega de la Liceul nr. 4 — există cazuri de simulare a atenției concentrate: copii care stau la lecție „cumînți”, cu ochii țintă la profesor, uneori și cu o ușoară cută pe frunte, semn de „mare concentrare”, sau care acasă, stau tot timpul cu cartea în față, „eufundați” „în lectura” ei, pe cînd gîndurile lor zboară pe cine știe unde! De obicei firile interiorizate se manifestă astfel, și mai ales la orele în care profesorul lucrează numai cu 2—3 elevi, sau nu apelează de loc la clasă în timpul explicațiilor.

În încheiere aș vrea să arăt că mulți elevi nu se pot concentra în timpul activităților sau sînt ușor perturbabili pentru că învățătorii, profesorii și părinții nu s-au ocupat de *educarea atenției* lor, în special a atenției voluntare, de creșterea calităților ei, mai ales a stabilității și pulinței de concentrare, lăsînd ca elevul să se dezvolte din acest punct de vedere absolut la întâmplare. Este aceasta o problemă foarte importantă pe care nu ne-am propus să o dezbatem acum și care, după părerea noastră, necesită aprofundarea în articolele speciale.

Prof. Mihaela IONESCU — Craiova

CABANA DOCHIA DIN MUNȚII CEHLĂULUI

NECONCORDANȚE SUPĂRĂTOARE

Faptul că nu există o concordanță între valoarea notelor primite de elevi în primele patru clase și notele obținute de ei în clasele următoare ale școlii generale duce la implicații cu efecte negative asupra prestigiului de care trebuie să se bucure o școală.

Se știe că deseori în școli, în rîndul cadrelor didactice, au loc discuții pe tema lipsei de obiectivitate în notarea cunoștințelor elevilor. Profesorii de la clasele V-VIII reproșează colegilor lor de la clasele I-IV că dau note prea mari, iar aceștia susțin că la clasele mari profesorii manifestă o exigență excesivă. Din cauza oscilațiilor mari pe care le prezintă notarea la cele două grupe de clase — I-IV și V-VIII —, se întâmplă ca elevi care în primele patru clase au avut numai note mari, uneori fiind și premiați, în clasa a V-a intră în rîndul elevilor slabi și mediocri.

Neconcordanța pe care o semnalăm capătă o semnificație și mai mare dacă ne gîndim la elevii și părinți. În astfel de situații, elevii încearcă puternice frămîntări sufletești care pot avea urmări negative grave asupra dezvoltării lor intelectuale și morale. În ce privește indoiala, nemulțumirea care apare la părinți, ea poate amenința colaborarea dintre școală și familie, atît de necesară în opera de educație.

Fenomenul, observat și la școala noastră (Școala generală nr. 86 — București), ne-a determinat să organizăm cercetarea amănunțită a cauzelor și, evident, găsirea soluțiilor de remediere.

Pentru cercetarea noastră am urmărit timp de doi ani situația la învățatură la un număr de 136 de elevi, grupați în patru clase paralele, și anume: în clasa a IV-a, în anul școlar 1965-66, și — aceiași elevi — în clasa a V-a, în anul școlar 1966-67. Am urmărit notele obținute de acești elevi în timpul celor doi ani școlari, la principalele materii de învățămînt: limba română, matematică, istorie, geografie și științele naturale, pentru a putea compara în final notele date de învățător în clasa a IV-a cu notele acordate de cei cinci profesori în clasa a V-a.

La sfîrșitul anului școlar 1966-1967 am trecut la prelucrarea datelor și la formularea concluziilor care s-au desprins. Dăm mai jos constatările noastre.

Comparînd situația la învățatură a celor 136 de elevi la terminarea clasei a V-a cu situația la învățatură din clasa IV-a reiese că un număr de 94 de elevi (69%) au obținut în clasa a V-a medii mai mici decît în clasa a IV-a; 40 de elevi (29%) au obținut medii de aceeași valoare; iar 2 elevi au obținut medii mai mari decît mediile primite în clasa anterioară.

Pentru tema urmărită de noi, am considerat important să cunoaștem și valoarea acestor diferențe în minus la cei 94 de elevi. Pentru aceasta am făcut diferența între suma mediilor generale obținute de acești elevi la cele cinci materii atît la clasa a IV-a cît

și la clasa a V-a. Situația se prezintă astfel: numărul elevilor la care diferența în minus între rezultatele la învățatură obținute în clasa a V-a față de cele din clasa a IV-a reprezintă 3-5 puncte se ridică la 44; al celor la care această diferență reprezintă 6-10 puncte ajunge la cifra de 42, iar al celor cu o diferență în minus de 11-13 puncte este de 8.

Dacă apreciem că diferența în minus pînă la 5 puncte nu are o semnificație deosebită, nu același lucru îl putem spune cînd privim situația mediilor celor 50 de elevi (42 + 8) la care diferența în minus în clasa a V-a se ridică pînă la 10, respectiv 13 puncte. Diferența aceasta mare a dus la situația de a avea în anul școlar 1966-1967, la promovarea clasei a V-a, un număr apreciabil de elevi cu medii în jur de 6 tocmai dintre elevii care absolviseră clasa a IV-a cu medii de peste 8. Tot datorită acestei diferențe mari în minus la sfîrșitul anului școlar 1966-1967, la cele patru clase a V-a, am avut un număr de elevi nepromovați, 21 (15%). Este semnificativ faptul că în anul școlar 1965-1966 la cele patru clase de a patra am avut numai trei elevi repetenți.

În continuare, am urmărit să vedem la ce materii au obținut cei 94 de elevi note mai mici la clasa a V-a față de clasa a IV-a.

Pe materii, se constată că diferența în minus la clasa a V-a față de clasa a IV-a este mai mare la limba română, științele naturale și matematică. Faptul că la unele clase a V-a, la limba română și științele naturale au predat aceiași profesori, vine să întărească concluzia că lipsa de concordanță n-o putem atribui exigenței exagerate a profesorilor respectivi, ci mai degrabă sintem înclinați să apreciem că a existat o mare lărghețe în darea notelor din partea învățătorilor. În acest caz, desigur nota nu mai reflectă în mod obiectiv volumul și cantitatea cunoștințelor, a priceperilor și a deprinderilor cîștigate de elev.

În legătură cu condițiile specifice de muncă la clasele mari ale școlii generale, este cunoscută opinia oamenilor de specialitate — pedagogi, psihologi, sociologi, medici, etc. — că trecerea în clasele V-VIII cere elevului eforturi mari de adaptare. Aceasta datorită unor cauze generate de vîrsta elevului, de sistemul de predare cu mai mulți profesori, de programa de învățămînt, unorii structural modificată, de elemente noi ce apar în tehnica predării, etc. Fără să facem abstracție de acești factori, considerăm că diferența mare între notele primite de elevi în clasele V-VIII se datorește modului defectuos în care încă mai este folosit sistemul de notare la clasele mici, unde există tendința de a reduce scara notării la 8-9-10. Confruntarea mediei generale obținute de către cei 136 de elevi cercetați în ancheta de față la absolvirea clasei a IV-a cu media obținută la absolvirea clasei a V-a este edificatoare. Aproape 70% au obținut medii generale între 8 și 10 și nu

PORTRET DE FATĂ

de PETRE SUTIANU

mai un singur elev a promovat cu media generală între 5 și 6. În schimb, în anul școlar 1966-1967 numai 36% au absolvit clasa V-a cu medii între 8 și 10. Cercetînd cu atenție notele, se constată și un alt fenomen negativ: la clasele mici se dau note mari mai ales la încheierea anului școlar. Cu ocazia acordării premiilor, conducerile școlilor sînt puse în situația — delicată și bizară — să observe că un mare număr de copii dintr-o clasă indeplinesc condițiile de premiere cerute de regulament.

Care sînt cauzele ce determină aceste tendințe?

O cauză — și nu de mică importanță — o găsim și în sistemul utilizat de autoritățile școlare în primii ani de la Reforma învățămîntului de a evidenția prin multiple forme cadrele didactice: învățători, diriginți, profesori și conducători de școli, care nu aveau elevi repetenți, sau „reuscău” să aibă toți elevii cu medii de 9 și 10.

Ca urmare a sistemului amintit în multe clase sau școli mediocritatea a fost „lichidată”, desigur, în mod formal.

Fiind unanim recunoscută valoarea morală și socială a notei pe care o dăm elevului, constatările făcute ne conduc la următoarele sugestii:

— Autoritățile școlare să persiste în sistemul inițiat în ultimii ani de a aprecia activitatea instructiv-educativă din școli folosind criterii care nu se bazează pe simple date statistice, a căror valoare este greu de definit. Un criteriu real de apreciere a activității care se duce într-o școală pot fi considerate și concursurile pe diferite discipline organizate pentru elevi, inclusiv con-

cursurile de admitere. Concursurile permit o depistare și o ierarhizare a valorilor pe școală și pe grupe de școli.

— În liceele pedagogice și în învățămîntul superior, la institutele și facultățile profilate pentru pregătirea de cadre necesare învățămîntului, să se pună accent și pe docimologie — știința examinării și notării. De la începutul activității, învățătorii și profesorii trebuie să cunoască atît rolul întreit pe care îl are nota — selectiv, educativ și social —, cît și minuțioarea în mod cit mai obiectiv a acestui important instrument de valorificare în procesul didactic. Să se urmărească cu perseverență formarea unui sistem unitar de notare pe școală, și nu pe grupe de clase. Existența la nivelul școlii a unei preocupări pentru formarea unui sistem unitar de notare va corecta și unele manifestări de rigiditate sau elasticitate excesivă, pe care o au unele cadre didactice cu prilejul fixării notei.

— Este necesar să se insiste pe linia formării la elevi a unei concepții juste despre învățatură. Să căutăm să trezim și să dezvoltăm la elevi interesul pentru motivația învățării, pentru motivele a căror acțiune este de perspectivă: pregătirea pentru viață.

— O înțelegere justă a semnificației pe care o are nota în activitatea școlară este necesar să existe și la părinți. În acest scop va trebui intensificată munca pedagogică în rîndul părinților pentru a-i face să priceapă valoarea socială a unei pregătiri cit mai temeinice a propriului lor copil.

Prof. I. CRIȘAN
directorul Școlii generale nr. 86
București

„O largă activitate trebuie să desfășoare statul socialist pentru ridicarea conștiinței socialiste a maselor, pentru cultivarea trăsăturilor morale și de caracter proprii omului nou al societății eliberate de exploatare, pentru respectarea normelor de conviețuire socială, pentru combaterea concepțiilor retrograde, a influențelor ideologice ale lumii imperialiste, pentru cultivarea dragostei de patrie și a devotamentului față de orînduirea nouă, a spiritului de solidaritate cu oamenii muncii din întreaga lume, cu toate forțele progresiste ale epocii noastre“

(Din Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a P.C.R.)

ÎN AFARA ȘCOLII

Teoretic, există un consens unanim: pedagogul are dreptul și datoria să-și exercite influența educativă înăuntrul și în afara școlii.

În practică însă, după cum se semnala într-un articol în „Gazeta învățămîntului“ lucrurile nu se petrec așa. Deși știu că procesul educativ nu poate să fie limitat între zidurile școlii și nici în interiorul familiei, totuși mulți învățători și profesori nu-și prelungesc activitatea dincolo de ele, mulțumindu-se, în cazurile fericite, la legătura cu familia elevilor. Consideră educatorul că autoritatea sa a scăzut dacă au rămas în urmă catedra și catalogul? Sau este mai odihnitor anonimul? Nici una, nici alta nu constituie trăsături autentice ale învățătorilor și profesorilor noștri. Mai repede, un fel de neîncredere în mediul social în care se cere intervenția, un fel de nesiguranță în reacția publicului martor. Fiindcă, pentru ca acțiunea educatorilor să fie eficace dincolo de zidurile școlii, aceștia trebuie să aibă un *aliat*. Rîndurile de față despre acest aliat se vor ocupa mai ales.

Se știe care sînt factorii care contribuie și răspund direct de creșterea și educarea generațiilor tinere. Îi amintim în ordinea cronologică în care încep să-și exercite acțiunea: familia, școala, organizațiile de pioneri și tineret. Nu ne oprim însă asupra funcțiunii acestor factori.

În discuția noastră luăm însă în considerare un alt factor menit a contribui la educarea copiilor și tineretului, *aliatul* la care ne-am referit mai înainte, și anume „*opinia publică*“. Ideea nu este nouă și nici nedezbătută. În ultimul an, presa noastră (inclusiv revista „Colocvii“) au adus în discuție multe elemente prețioase. Rîndurile de față se adaugă celorlalte intervenții, cu convingerea că ideea nu este totuși suficient însușită de către educatori și nici suficient de populară. Acest fapt, în ultimă instanță, stînjenește apariția curentului de opinie, atît de necesar pentru climatul în care trebuie întreprinse acțiuni educative în afara zidurilor școlii și în afara familiei.

Într-adevăr, un sprijin prețios și multilateral îl pot primi factorii enumerați mai sus din partea colectivității, privită în toată varietatea ei, înțelegînd prin aceasta publicul care frecventează cinematograful, teatrul, căminul cultural, stadioanele, magazinele, strada, stațiunile de odihnă și alături de acest public, personalul care deservește instituțiile și întreprinderile respective.

În toate cazurile amintite ne gîndim la adulți, oameni cu simțuri răspunderii, care pot exercita influențe educative folositoare asupra copiilor și tinerilor. Dacă elevul, care lasă-n urmă curtea școlii, știe că omul de pe stradă urmărește același lucru ca și învățătorul sau profesorul său, dacă știe că întîlnește în fiecare cetățean un observator și un povățuitor, atunci nu-și va permite altă comportare; nu va aprinde țigara la o sută de metri de poarta școlii, nu va înjura, nu se va deda la acte reprobabile o dată ieșit din „zona periculoasă“.

Dacă cei ce lucrează într-o librărie, sau în alte magazine, ar atrage atenția micilor cumpărători să dea bună ziua, dacă n-au dat, să vorbească frumos, în cazul cînd au avut ieșiri necuviincioase, dacă pe stadioane, la cinematograful, la teatru ar fi asemenea cetățeni care, cu atitudini neajunzătoare, dar ferme, ar observa abaterile tineretului și l-ar sfătui, dacă vizitatorii din stațiunile de odihnă ar avea o conduită asemănătoare, oferind — mai ales — exemple pozitive, dacă toți aceștia, și alții, ar avea asemenea atitudine și conduită, s-ar crea un curent de opinie sănătos care ar contribui la educarea tineretului, pregătind și un climat favorabil pentru prelungirea activității educatorilor dincolo de zidurile școlii.

Exemplele pozitive oferite de cărți, sfaturile educatorilor, dezbaterile asupra problemelor etice capătă consistență, intră în reflexe, dar

— numai în timpul petrecut în școală — nu se transformă în deprinderi înrădăcinate atunci cînd în familie (și în mediul ambiant, în înțeles mai larg) nu se întîlnește un asociat activ.

Pentru ca procesul educativ să se desfășoare firesc, fără piedici și goluri, este nevoie ca toți membrii colectivității să năzuiască să conlucreze la această acțiune.

Este foarte probabil să mai existe „spirite largi“, îngăduitoare, care, în numele farmecului copilăriei și al exuberanței adolescentului, sînt dispuși să treacă peste atitudini neconforme cu legile eticii... germeii ai unor comportări ulterioare penibile. Din cele spuse mai înainte nu trebuie înțeles că am sugera înăbușirea elanului copilului sau al tînarului, reprimarea pornirilor firești caracteristice acestei vîrste, în numele unei ipocrizii morale, dar de aici pînă la libertinaj este o distanță care ne obligă la o severă reexaminare a problemei.

Pentru a explicita ideea, vom recurge la ajutorul cîtorva exemple semnificative.

Pe o stradă din Craiova, un profesor a intervenit în mijlocul unui grup turbulent de elevi pentru a aplana un conflict ivit între doi dintre ei. Singur, profesorul n-ar fi izbutit nici să localizeze conflictul, nici să-l identifice pe vinovat. El era necunoscut elevilor respectivi. Intervenția promptă a unor cetățeni a ajutat pe profesor să aplaneze conflictul și să conducă pe elevii bătăuși pînă la școala lor.

Și acum un alt exemplu. Un elev navetist, purtînd însemnele liceului la care învăța, fuma în tren; unul dintre călători, om în vîrstă, i-a atras atenția că nu-i nici cuviincios, nici sănătos. Elevul, însă, a ripostat impertinent; intervenind și alți călători, el a părăsit ostentativ compartimentul, cu țigara în gură. Călătorul care sesizase abaterea a coborît în aceeași stație cu elevul, a mers la școala respectivă și a informat conducerea. Educatorii au folosit prilejul pentru a arăta elevilor că școala găsește în membrii colectivității noastre aliați care sprijină procesul educativ.

Mai grăitoare decît acestea — prin spiritul activ, prin perseverență și prin generozitate — mi se pare atitudinea unui părinte față de problema educației. Acesta, de profesie șofer pe un camion, a fost rugat de un elev de la un liceu din regiunea Oltenia să-l ia și pe el pînă la Castranova. Cu multă bunăvoință, șoferul l-a luat în cabină. Întîlnindu-se cu un tovarăș al său, conducătorul mașinii s-a oprit pentru o jumătate de oră la cofetărie, lăsînd cheile și mașina în seama elevului. Drept răspuns amabilității și încrederii, adolescentul a luat pachetul cu alimente al șoferului și a dispărut. Afectat de o asemenea comportare a unui elev, fără să aibă nici o pretenție de despăgubire materială, șoferul s-a prezentat, cîteva zile după întîmplare, la școală și a adus la cunoștință direcției fapta vinovatului. Întîmplarea a constituit un bun prilej de educație concretă și a întărit convingerea autorului acestui articol în eficacitatea sprijinului colectivității.

Pentru a fi cu adevărat eficace, curentul de opinie trebuie să tindă mereu spre maturizare, spre cunoașterea tendințelor tineretului, fiindcă nu micile abateri, extravaganța ținutei vestimentare, teribilismul sînt vătămătoare în sine. În forme incipiente, aceste manifestări pot să ascundă concepții greșite sau să fie primul pas pe calea angajării în fapte cu urmări mai greu previzibile. Și nouă nu ne poate fi indiferent viitorul copiilor noștri, în ultimă analiză viitorul nostru.

OPȚIUNE ȘI PERSONALITATE

Ce voi fi mâine? Este o întrebare legitimă pe care și-o pune orice tânăr animat de dorința de a se realiza. Socialismul a creat condiții excepționale de manifestare pleneră a potențelor personalității fiecărui tânăr. Spre deosebire de trecut, tânărul de azi are posibilitatea să-și aleagă profesiunea pe care și-a visat-o și spre care a năzuit. Niciodată alegerea nu-i simplă. Pe de o parte, noi domenii de activitate umană care apar, ca un rezultat firesc al diversificării științei și producției, exercită o atracție irezistibilă. Pe de altă parte, fiorul necunoscutului, un stimul puternic în declanșarea gestului decisiv, opțiunea, poate isca obstacole din partea părinților, a altor sfătuitori bine intenționați, de altfel, dar având rezerve față de tărimurile noi.

Și la tânăr revin insistent și neliniștitor aceleași întrebări: Încotro să mă îndrept? Care profesiune îmi va aduce cele mai mari satisfacții? Care din ele îmi va da sentimentul statornic al utilității?

Un pas greșit poate avea urmări grave. El poate traumatiza sau anula personalitatea. De obicei, când lucrurile ating punctul critic al dilemei, diverși factori (familie, educatori, prieteni, împrejurări, cărți etc.) intervin, înclinând balanța deliberării într-o parte sau alta.

Lăsată să plutească în apele inspirației sau întâmplării, opțiunea poate să finalizeze o personalitate puternică, după cum tot atât de bine poate păgubi un om de tot ce putea să însemne el și prin aceasta poate păgubi societatea. Cea mai fericită e situația când înclinațiile sînt depistate din vreme, când tânărul este pregătit și îndrumat să îmbrățișeze o meserie care să-i placă, să-i asigure bucuria muncii, fructificarea capacităților de care dispune.

Am adresat, în cadrul unui sondaj, mai multor elevi dintr-o școală militară superioară de ofițeri următoarele întrebări:

1. Ce v-a îndemnat să urmați cariera armelor? (familia? școala? literatura?)

2. Dorința de a fi erou, dorința de a săvîrși

fapte de glorie au jucat un rol important în alegerea profesiei?

Facem mențiunea că o parte însemnată din elevii care au răspuns întrebărilor noastre vor deveni în curînd ofițeri, instructori și educatori ai ostașilor. Opțiunea pentru meseria armelor au făcut-o cu ani în urmă. Aflați în pragul absolvirii școlii, deci într-o perioadă cînd au pătruns în tainele profesiei, ei au putut să-și dea mai bine seama dacă alegerea drumului în viață a fost bună sau nu. Precizăm că la această anchetă au avut latitudinea să răspundă fie semnînd cu numele întreg sau cu inițiale, fie fără să semneze.

Triem și sortăm răspunsurile. La întrebarea: **Ce v-a îndemnat să urmați cariera armelor?** aproape 70 la sută din răspunsuri enumeră ca factor determinant frumusețea misiunii armatei noastre. „M-am gîndit de multe ori ce m-a îndemnat să urmez cariera armelor și de fiecare dată mi-am zis că la mijloc a fost o chemare lăuntrică. Iubesc și apreciez oamenii care activează în cele mai diferite profesii. De armată însă sînt îndrăgostit. Dacă cineva mi-ar cere pentru a doua oară să-mi aleg profesia, aș opta tot pentru cariera de ofițer fără nici o ezitare. Trăiesc sentimente frumoase. Mă știu apărător al patriei”. (Elev serg. Alex. Bodea). „În copilărie, urmăream cu nesaț rîndurile de soldați care plecau și veneau de la cîmpul de instrucție. De-abia așteptam să treacă anii ca să pot merge în pas cu ei. Și timpul a trecut. Cînd am ajuns «mare», iată-mă la porțile vieții militare. E drept că înainte nu-mi dădeam seama că pentru a ajunge ofițer trebuie să-ți însușești o bogată cultură generală și de specialitate. Abia mai tîrziu am înțeles... Învăț bine la școala militară. Sînt mulțumit că visul din copilărie o să devină realitate”. (Elev serg. T. Oprîșan). „De mic copil am văzut în ofițeri niște oameni care, într-un fel, se deosebesc de ceilalți. O frumoasă ținută spirituală, dar și fizică, demnitatea în comportare, componente ale fizionomiei ofițerului armatei noastre, au înfrîurit alegerea destinului meu. Un amănunt: pentru meseria pe care mi-am ales-o m-am pregătit încă înainte. Am citit

literatură de război, mi-am impus o anumită autodisciplină în gîndire și comportare” (elev I.I.). „Mi-a plăcut întotdeauna ordinea și disciplina. Așa am învățat acasă și la școală. Am socotit că în armată voi găsi condiții prielnice de a mă forma ca om și cetățean. Nu m-am înșelat în așteptările mele” (Elev serg. Gh. Babonea). „Părinții, inițial, n-au fost de acord să devin ofițer pe motiv că n-aș avea înclinații pentru așa ceva. Le-am replicat că prin muncă am să răzbesc. Veți spune poate că exagerez, dar să știți, pentru mine, dacă nu devin ofițer, viața își pierde sensul” (...).

Fără să lipsească nuanțele, opinii asemănătoare exprimă și celelalte răspunsuri. Treizeci la sută din răspunsuri pun alegerea profesiei pe seama familiei, școlii, literaturii etc. „Tata a fost militar. A ținut să-i urmez exemplul” (...). „Literatura despre marii comandanți de oști, Cezar, Hanibal, Napoleon, Ștefan cel Mare m-au îndemnat să îmbrățișez cariera armelor” (...).

Ni se pare demn de relevat faptul că nici în cazul cînd opțiunea a fost influențată de factori externi, elevii respectivi nu regretă pasul făcut. Descoperirea atîtor frumuseți în viața ostășească, condițiile optime de manifestare a aptitudinilor științifice și artistice, solitudinea comandanților, obișnuința, sînt doar cîteva din elementele care au contribuit ca astăzi ei să nu-și poată concepe viața altfel decît în rîndul cadrelor militare.

Interesîndu-ne mai îndeaproape de rezultatele la învățătură și comportamentul elevilor, am aflat că sînt bune. Mulți dintre ei fac parte din cercurile științifice ale cadrelor, se înscriu cu contribuții personale în perfecționarea armamentului și a tehnicii de luptă. Se confirmă încă o dată, dacă mai era nevoie, că motivația puternică facilitează atît însușirea unui volum sporit de cunoștințe, cît și formarea deprinderilor practice.

La cea de a doua întrebare: **dacă dorința de a fi erou... a jucat un rol important în alegerea profesiei?**, aproape nouăzeci la sută din elevii chestionați susțin, uneori cu argumente, că nu dorința de a fi erou cu orice preț i-a îndemnat să devină ofițeri. Aspectul poate părea paradoxal. Oare e posibil? Tinerii, în general, sînt tentați să săvîrșescă fapte mari. E adevărat. Nici viitorii noștri comandanți de subunități nu sînt o excepție. Dar dacă la o anumită vîrstă au fost înfierbîntați de asemenea gînduri, acum, fără să renunțe la ele, ei au înțeles că un adevărat erou nu trebuie să fie un exaltat, care aleargă cu pieptul dezgolit către inamic. Eroii militari autentici devin de obicei numai acele individualități care-și pun avînturile în slujba unor idealuri nobile, a patriei, care dublează sentimentele sincere, curate cu o bogată și temeinică pregătire militară și de specialitate.

Cunoștințele multilaterale, deprinderile practice în mînuirea armamentului și aplicarea suplă și oportună a principiilor regulamentare îți dau siguranță, încredere, capacitatea de a înfrunta adversarul și de a-l învinge.

Cîteva extrase din opiniile elevilor: „Dacă uneori m-am visat în postură de erou, faptul se datorește literaturii romantice, acum, pe prim plan e învățătura” (...). „În adolescență, rîvneam cu tot dinadinsul să mă disting în fața colegilor. Mai tîrziu, am înțeles că actele mele sînt uneori nechipzuite, de aceea am renunțat. Pentru a te distinge, trebuie să te pregătești” (...). „Eroul trebuie să fie autorul unor fapte extraordinare, cu totul ieșite din comun. Numai anumite conjuncturi pot crea condiții prielnice de manifestare a eroismului. Viața diurnă, obișnuită, menține într-o stare latentă potențele eroului” (...). „Admir în mod deosebit pe marii savanți care au lărgit permanent aria cunoașterii umane pentru că sînt niște eroi adevărați. Aș vrea să fiu fiecare din ei, dar în același timp eu însumi” (elev P.).

Practic viitorii ofițeri poartă cu ei premisele unei strălucite cariere militare. Și chiar dacă numele multora dintre ei nu va face „înconjurul țării”, viitorii absolvenți vor trăi din plin sentimente de satisfacție. Faptul că slujesc în armata Republicii Socialiste România, apără idealul de independență și de suveranitate a patriei, reprezintă motive puternice de bucurie și de adîncă mulțumire sufletească.

CASA MEMORIALĂ ION CREANGĂ DIN HUMULEȘTI

ocotenent-colonel I. STRUJAN

COPIII CU COMPLEXE DE INFERIORITATE

În activitatea lor, educatorii întâlnesc adeseori copii cu o comportare cu totul diferită de a celorlalți — copiii pe care ne-am obișnuit să-i numim „problemă”, „greu educabili”, „dificali” etc. Printre aceștia se numără și copiii care trăiesc complexe de inferioritate.

Dar ce sînt aceste complexe? Sînt niște stări sufletești — de suferință, apăsare, neliniște — generate de contradicția dintre mediu și individ, exprimînd neîncrederea acestuia în însușirile și forțele sale fizice și intelectuale. Complexele de inferioritate — cu aspectele dramatice pe care le capătă uneori, pot dăinui toată viața, frînînd dezvoltarea armonioasă, continuă a omului.

Care sînt cauzele care duc la complexe de inferioritate? Mai întîi mediul familial, social. Iată, de exemplu, pe elevul I.C. (pe care l-am observat timp de 4 ani, începînd de la vîrsta de 14 ani). Era muncitor, cu o inteligență normală, sensibil și politicos, avînd toate calitățile pentru a face față cu succes sarcinilor școlare. Și totuși... Un complex de inferioritate deja fixat, îl făcea să bată pasul pe loc, iar mai tîrziu să rămîna în urma celorlalți. Cauza acestei stări am găsit-o în familie: ambii părinți erau la a doua căsătorie, soțul fiind mult mai în vîrstă decît soția. Familia avea o situație materială modestă. Un motiv în plus de nemulțumire pentru soție, care nu vedea în această căsătorie împlinirea visurilor ei. De aci, reproșuri peste reproșuri făcute soțului, care nu avea curajul și... „dreptul” să se apere în vreun fel. În schimb — parcă pentru a se descărca sufletește — tatăl își rezerva ieșirile pentru copil, pe care deseori îl admonesta în chip violent. Dar nu numai atît. Mereu îngrijorați de soarta fiului lor — pentru că se vedeau bătrîni și se temeau că, rămas singur, copilul lor nu-și va putea face un rost în lume — părinții îl muștrulau tot timpul. Crezînd că vor reuși să-l „pregătească” mai din vreme pentru marile încercări de mai tîrziu, nu numai că îl cicăleau permanent, dar îi și puneau în față — drept avertisment — situațiile cele mai grele care, în viață, l-ar putea duce la eșec. Dîntre-o exigență rău înțeleasă, ei îi scoteau în evidență tot timpul lipsurile — uneori îi găseau și defecte imaginare — și-l apostrofau pentru nimic. Apoi se certau — în auzul copilului, invinuindu-se reciproc pentru metodele greșite de educație, care îl vor duce pe fiul lor la pierzanie.

Și astfel, încet-încet, în sufletul elevului s-a infiltrat teama că nu va reuși niciodată în viață, fiindcă îi lipsesc calitățile și forța de a învinge greutățile, de a se afirma.

Simțindu-se mai slab decît toți și nedorind să-și trădeze defectele, elevul a devenit la școală retras și necomunicativ: nu vorbea, nu ridea, iar cînd zîmbea, avea o undă de amară tristețe în colțul buzelor. Nu-i plăceau activitățile extrașcolare, reuniunile colegilor. Sta veșnic cu nasul în carte, timorat că nu va ști lecția și că, de aceea, i se va întîmpla o catastrofă. Strigat la lecție devenea palid și se vedea că face eforturi extraordinare pentru a-și stăpîni emoția, pentru a-și cenzura bine vorbirea, gesturile. În ciuda acestor eforturi, randamentul lui la școală era tot mai slab și, pe măsură ce inhibiția se accentua, studiile i se păreau tot mai complicate, tot mai grele pentru posibilitățile lui.

Complexe de inferioritate dintre cele mai grave generează și defectele fizice, în special cele vizibile, care îl fac pe copil obiectul comentariilor și al glumelor colegilor, al privirilor insistente ale maturilor etc. — copiii paralizați, cei neobișnuiți de mici sau de înalți, cei cu membrele amputate sau diformate etc. Fiind mereu obiectul curiozității celorlalți, al glumelor de prost gust și al gafelor (dintre care unele făcute de educatorii înșiși), acești copii încep să se simtă striviți de superioritatea celorlalți, să se convingă că au atîtea defecte, încît în van vor face orice efort de a ajunge la nivelul colegilor.

Complexele de inferioritate nu se soldează întotdeauna prin capitulare, prin renunțare la efortul de a se perfecționa, de a-i ajunge sau chiar de a-i întreci pe cei de aceeași vîrstă. Unii încearcă să-și compenseze inferioritatea, străduindu-se din răpuzeri să se afirme într-un alt mod. Adevseori se dedică cu insistență studiului, ajungînd să-i lase în urmă pe colegii lor în ce privește pregătirea și capacitatea de aprofundare a unor disci-

pline (de ex. matematica), bogăția de cunoștințe tehnice sau beletristice, îndemnarea în unele activități practice etc. De obicei, compensarea se face prin valorificarea la maximum a altor calități pe care le are copilul, și în domeniile în care își poate pune în evidență o calitate deosebită a lui.

Foarte interesant este că unii caută a compensa exact în domeniul în care nu sînt avantațați din cauza defectului lor. Parcă anume pentru a-și ascunde imperfecțiunea fizică, ei caută un alt mod de a sta în rînd cu ceilalți în acel domeniu. De exemplu, eleva S.V. (de 12 ani) avea o infirmitate la picior. Din această cauză era scutită de gimnastică și sport. Totuși ea a rugat-o pe profesoară să o lase să asiste la orele de educație fizică și să se îngrijească ea de tot ce era necesar pentru buna desfășurare a lecțiilor (să aducă cheia de la sala de gimnastică, să vâgheze ca materialul sportiv să fie folosit cu atenție și, la sfîrșitul orei, să fie depozitat în ordine etc).

Sînt situații cînd copilul nu-și poate compensa inferioritatea. Atunci manifestă o reacție de apărare, exprimată de obicei prin agresivitate. O fetiță, supusă de către mama vitrogă la un regim continuu de interdicții, amenințări și critici, trăiește permanent o stare de inhibiție. Pînă la vîrsta de 12 ani părea și ea desemnată cu „defectele” ei, suportînd aparent cu calm tratamentul din familie. Cu timpul însă fetița trece la reacții vii de apărare, răspunzînd violent colegilor ori de cîte ori o lezau în vreun fel, sau trîntind și asvîrlind acasă cu tot ce-i cădea în mînă.

Pirește, primul lucru pe care trebuie să-l facem în cazul copiilor cu complexe de inferioritate este să înlăturăm cauza care le-a generat — să-i scoatem din mediul care alimentează starea lor, să încercăm, cu ajutorul medicilor, să atenuăm defectele lor fizice. Din păcate însă, nu întotdeauna este posibil acest lucru. Pe elevul I.C., nu a fost chip să-l aducem la internat, pentru că părinții s-au opus categoric. Dar și în acest caz șansele de remediere nu sînt pierdute. Profesorii, învățătorii trebuie să explice părinților ce este rău în felul de a trata copilul, ce dezastru pot aduce ei în viața acestuia prin greșelile de ordin pedagogic, cum să procedeze pentru a nu face să se instaleze complexe de inferioritate.

În general, educatorii — fie părinți, fie cadre didactice — se vor purta foarte atent cu acești copii. Fiind desebit de sensibili și ușor demobilizabili, se recomandă să folosim metodele constructive de educație, care să le sădească încrederea în forțele proprii, să le aprindă elanul, dorința de afirmare, să le stimuleze inițiativa. Vor fi evitate prezicerile pesimiste (și gratuite) cu privire la viitorul copilului, comparațiile umilitoare cu alții, ironia, constrîngerile, pedepsele nedrepte, cicăleala, apelel repetat la unele greșeli (odată discutate și, poate, și pedepsite) — deoarece adîncesc rănile din sufletele sensibile și dizolvă încrederea în forțele proprii. Educatorul se va sprijini întotdeauna — chiar și pentru înlăturarea defectelor — pe aceea ce este pozitiv în sufletul elevului. Unui copil cu complexe, care ia mereu note proaste — de exemplu, la matematică — nu este bine să-i spunem — pentru a-l „stimula” la o activitate mai bună: „Ești un prost”, „Niciodată n-ai să înveți matematică”, „O să fie vai de tine în viață” etc. Dimpotrivă, vom apela la ceea ce are el mai bun, poate chiar exagerînd acest element pozitiv. Îi vom spune, deci, mai degrabă: „Tu ești inteligent și sînt convins că ești în stare să înțelegi și cele mai grele chestiuni de geometrie. Nu trebuie decît să înlături unele lacune din pregătirea ta. Hai să încercăm să le înlăturăm și să demonstrăm celorlalți că nu ești prost...”

Este total contraindicat să facem caz de lipsurile și defectele fizice ale copiilor complexați. Elevul B.I. (observat de mine 3 ani) avea un defect de vorbire: o serie de ticuri foarte jenante. Strigat la lecție, din cauza emoției ticurile lui deveneau și mai pronunțate. De aceea, profesorii, ca să nu-i alimenteze starea de emoție, evitau să-l privească, să-l fixeze cînd îl scoteau la lecție. Dacă și-ar fi manifestat însă nerăbdarea și nervozitatea pentru încetineala cu care vorbea, desigur defectul lui s-ar fi accentuat și, odată cu aceasta și complexul de inferioritate. Tot astfel, în cazul elevei S.V., dacă profesoara ar fi luat în rîs dezideratul ei, eleva simțea confirmată (a cita oară?) inferioritatea față de colegii ei, fie și numai în domeniul lecțiilor de sport. Dar profesoara nu a procedat așa, ci a lăudat-o și și-a exprimat convingerea că va reuși să îndeplinească totul, cît se poate de bine.

Unii educatori consideră că nu au nimic în plus de făcut cu copiii complexați care caută a compensa prin înzecirea eforturilor într-un anumit domeniu. Ei — spun acești educatori — nu au abdicat de la luptă — se străduiesc să-i depășească pe ceilalți — ceea ce este foarte bine! Noi ce mai avem de făcut?

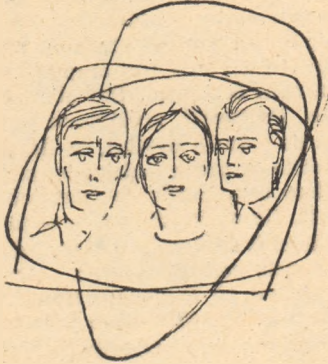
Foarte multe! În primul rînd, educatorul trebuie să găsească mijlocul de compensare cel mai potrivit pentru dezvoltarea personalității și spre acesta să-l îndrume pe elev; apoi să-l ajute să se ocupe de toate laturile importante ale pregătirii pentru viață, astfel încît să nu se dezvolte unilateral. Există pericolul ca acești copii să exagereze — sînd ceasuri în șir cu cartea în mînă și surmenindu-se. De aceea, îi vom ajuta să păstreze măsura între studiu și odihnă, să folosească metode de lucru care le pot asigura succesul la învățatură, știut fiind că eșecurile, fie ele cît de neînsemnate, îi dezarmează.

Complexele de inferioritate sînt de multă vreme obiectul preocupărilor frontului pedagogic din diferite țări. O întreagă literatură — din care nu lipsesc semnăturile unora din pedagogii și psihologii noștri — caută să le prezinte aparatului educativ larg, să stabilească sarcinile privind depistarea cazurilor, să precizeze caracteristicile și deosebirile lor față de alte stări aparent asemănătoare, varietatea mijloacelor curative și rezultatele lor. Sînt convins că ar fi de un real folos readucerea în coloanele revistei „Colocvii” a discuțiilor despre complexe de inferioritate, pentru lămurirea tuturor aspectelor care i-ar putea interesa pe părinți și profesori.

Prof. Vio-ica PINTILIESCU
București

COMITETELE DE PĂRINȚI

În primele zile ale fiecărui nou an școlar în carnetul de elev apare înștiințarea adresată familiei de a participa la prima ședință — pe clasă — cu părinții. Cei convoțați reacționează față de această invitație felurit: cu cit copilul lor este mai mic, cu atît zelul pare a fi mai mare. Faptul că la această primă întîlnire dintre școală și părinți din noul an școlar se constituie colectivul de muncă al părinților — comitetul de părinți pe clase — abia dacă trece prin gîndul unora și în unele locuri existența

acestui, din păcate, nici nu înseamnă ceva real. Acest colectiv, foarte activ în învățămîntul preșcolar, pierde din rolul său pe măsură ce copilul pătrunde într-un nou ciclu de învățămînt, ajungînd ca în liceu să aibă cîteodată o existență doar scriptică.

Părinții, de regulă, se asociază mai ușor unor acțiuni inițiate de școală atunci cînd e vorba, de pildă, de săpatul grădinii, de înfrumusețarea școlii sau de orice altă activitate fizică, decît atunci cînd se discută despre educație, formarea caracterului la elevi și li se cere ajutorul efectiv. Un părinte privește educația ca pe o chestiune particulară a școlii, altul este inhibat de superioritatea profesională a pedagogului iar unui al treilea îi e indiferent ce se întîmplă cu colegii fiului său. Părintele respectiv pierde însă din vedere că ceilalți elevi îl educă pe al său poate la fel ca și dirigintele, care e singur. Pentru a-și putea exercita influența instructiv-educativă, colectivul constituit din corpul didactic, își asociază colectivul părinților. Mai rar însă primește un diriginte sprijinul comun al părinților, deoarece în loc de comitet de părinți, partener colectiv, profesorul respectiv ține legătura în mod practic, în cel mai fericit caz, doar cu unii dintre părinți. De multe ori, nici cu aceștia: un mare număr

de părinți nu cunosc nici un profesor sau învățător. Problema care se pune în fața școlii este cum poate fi activizat acest comitet de părinți. Paradoxal, la prima vedere, părinții își imită copiii: fiecare părinte cunoaște bine prietenii copilului său și dacă este mulțumit de aceștia se apropie și de părinții lui. În acest fel apare primejdia ca grupele de copii să creeze grupe de părinți, fragmentînd un colectiv care abia se constituie. Și asta, deși nu numai prietenul exercită o influență asupra copilului nostru. Comitetul de părinți ar trebui să se preocupe în egală măsură de situația la învățătură și disciplină a fiecărui elev din clasa respectivă și aceasta și dintr-o înțelegere superioară a propriului interes ca părinți. Problemele complexe ale pedagogiei contemporane fac necesară o colaborare de adîncime a familiei cu școala. Din păcate, în clasa întâia și a cincea data la care se ține această ședință este prea timpurie. Părinții lui nu se cunosc în măsură suficientă și desemnează la întîmplare și în pripă membrii comitetului și persoana președintelui. Nici dirigintele nu știe încă dacă cei desemnați vor corespunde sau nu sarcinii încredințate, deoarece i-a propus după un criteriu particular: ajutorul pe care eventual îl pot acorda în rezolvarea unor probleme administrative, relațiile pe care le au și la care, la nevoie, pot recurge în soluționarea aceluiași probleme administrative etc. Această încredere acordată fără o mai atentă examinare a calității persoanelor desemnate să facă parte din comitetele de părinți cuprinde în sine o doză apreciabilă de formalism. Mai ales președintele comitetului de părinți are o mare însemnătate în activizarea comitetului. El reprezintă colectivul părinților în fața școlii, el transmite unele rugăminți sau cereri de la părinți către școală și invers și uneori poate fi pus în situația de a lua unele inițiative.

Prima întîlnire din noul an școlar între părinți și profesor poate fi hotărîtoare în stabilirea unor adevărate relații de lucru între școală și părinți. De aceea, ea trebuie pregătită din timp, cu multă grijă și atenție, de către conducerea școlii. Nici cadrele didactice și nici părinții nu au dreptul să piardă din vedere un adevăr elementar: cu greu ar putea izbuti să ducă la îndeplinire sarcina formării și instruirii noii generații unii fără sprijinul celorlalți.

Prof. Ludovic INCZE
Tîrnăveni

ALTFEL DE COLECȚII PENTRU COPII!

Zilele trecute, în sertarul fiului meu, elev în clasa a VI-a a școlii generale, au apărut 2—3 poze de artiști din acelea care se găsesc din abundență în toate librăriile din țară. Ieri încă trei și probabil mine, altele. Fotografii ale artiștilor de film din producțiile cinematografiei mondiale. Imitînd alți colegi de la care și le-a procurat, prevăd că dacă nu vom interveni la timp,

băiatul meu va deveni un colecționar de „stele“. Folosele pe care le poate avea de pe urma acestei colecții mi se par minime. Sînt figuri fotogenice, mai mult sau mai puțin îmbrăcate, din filme care rămîn sau nu în memoria lui, figuri ale căror nume, nici măcar nu le știe pronunța corect, sînt „stele“, care, pînă le înveți numele, „apun“.

Este poate greșită părerea mea — s-ar putea discuta pe această temă — dar voi opri această colecție a băiatului la cit a realizat pînă azi.

Copilul ar renunța mai ușor dacă i-aș da altceva în loc — și de aici necesitatea de a mă adresa revistei.

Aș fi de acord ca în sertarul fiului meu să găsesc pozele scriitorilor români sau străini, l-aș ajuta să-și procure asemenea fotografii, l-aș ajuta să le așeze în album pe perioade. La fel l-aș ajuta dacă ar fi pozele muzicienilor, artiștilor plastici, a reproducțiilor din operele lor, a oamenilor de știință etc.

De unde își poate procura însă un copil asemenea fotografii cînd în librării se găsesc poze de artiști din abundență, și destul de rar de scriitori și acelea format carte poștală? Mi se pare că tirajul acestor fotografii în comparație cu ale artiștilor de cinema este mult prea redus.

Aș propune ca Editura didactică și pedagogică să analizeze dacă nu cumva e posibil să pună la îndemînă colecționarilor elevi fotografii de scriitori români și

străini în format mai mic (6/9, 3/4) și chiar să editeze albume, cu date sumare, în care copiii și-ar putea așeza aceste fotografii. Aceste albume completate ar putea forma istorii literare ilustrate.

Propunerea poate fi extinsă și asupra editării unor albume și ilustrații pentru floră, faună etc.

Consider că în acest fel elevii noștri vor dobîndi cunoștințe în domeniile respective, albumele, vor putea ocupa un loc de cinste în biblioteca unui elev-viitor scriitor sau om de știință.

Am convingerea că elevii vor începe cu bucurie și interes asemenea colecții care le vor îmbogăți cunoștințele.

Mă gîndesc chiar că anumite volume din „Biblioteca școlaru-lui“ sau revistele pentru pionieri și școlari ar putea oferi din cînd în cînd asemenea fotografii sau ilustrate ca surprize cititorilor lor.

Mă adresez dumneavoastră pentru ca, inserîndu-le în paginile revistei, aceste propuneri să-și găsească drumul către cei în drept să le realizeze.

Prof. Maria DRĂGUȚ
Oțelul Roșu, Caransebeș

TINERETUL ȘI MUZICA UȘOARĂ

Îndrăgirea muzicii ușoare de către tineret este un fenomen de masă, fapt la care noi, profesorii de muzică, ar trebui să reflectăm mai îndelung. De la o vîrstă fragedă, copiii cîntă șlagărele la modă, înregistrează ceea ce aud

— Ușurința înțelegerii textului.
— Libertatea tehnicii vocale.

Datorită acestor caracteristici, unora dintre tineri (li se pare, în mod fals, că muzica ușoară ar fi calea cea mai comodă și mai sigură de a-și face rapid o carieră, de a deveni cîntăreți cunoscuți, admirați. Acest vis al celebrității cu orice preț este alimentat și chiar încurajat cîteodată și de modul de organizare a unor concursuri de muzică ușoară ținute în scopul descoperirii de „tinere speranțe“.

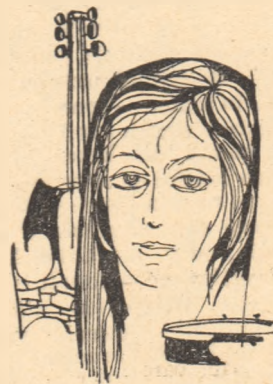
Fapt demn de reținut, în ultimele decenii, dintre toate genurile de muzică cel mai mult s-a dezvoltat muzica ușoară. Aceasta se datorește perfecționării continue a tehnicii (microfoane, magnetofoane, discuri micro, picup-uri cu ace de cristal), precum și dezvoltării și răspîndirii orchestrelor de jazz. Dezvoltarea aceasta impetuoasă, amploarea desfășurării festivalurilor de muzică ușoară (Mamaia, San Remo etc.) și faptul de care sînt înconjurată atrag ușor admirația și participarea tinerilor.

Toți acești factori dovedesc că adolescenții și copiii sînt oarecum constrînși să pășească pe drumul deschis de muzica ușoară.

Mi s-ar putea riposta că există și muzică ușoară bună. Dar această afirmație nu poate înlătura constatarea efectului negativ pe care îl are audierea excesivă, abuzivă a acestui gen de muzică, unilateralizînd gustul estetic al tineretului.

Ce putem face noi, educatorii și, îndeosebi, noi profesorii de muzică, pentru a remedia efectele negative ale acestui fenomen?

În primul rînd, să deschidem calea spre cunoașterea adevăratei arte muzicale. Să-i facem pe copii și tineri să-și lărgească preferințele muzicale și să ajungă treptat la perceperea valorilor permanente ale muzicii, nu prin scoaterea lor brutală din mijlocul muzicii ușoare, ceea ce ar fi practic imposibil, ci cu mult tact și înțelegere. Numai prin cunoașterea particularităților lor psihice, prin toleranță

în familie, la radioteleviziune și pe stradă. Ca urmare a acestui fapt, constatăm că practica muzicii ușoare în rîndurile elevilor frînează dezvoltarea sensibilității și aptitudinii lor de a pricepe și diferenția frumosul în muzică.

Dar nu numai în aceasta constă influența negativă a excesului de muzică ușoară, ci și, mai ales, în devierea preocupării lor de la îndatoririle școlare spre erotism pre-matur.

Se pune întrebarea: de ce sînt școlarii atît de puternic atrași de muzica ușoară? Care sînt factorii care explică „divinizarea“ ei? După părerea noastră, aceștia sînt:

— Influența mediului ambiant, amintită chiar la începutul acestui articol.

— Accesibilitatea melodică a muzicii ușoare.

— Vioiciunea ritmului, care se potrivește cu temperamentul tineretului. La aceasta se mai adaugă un alt element: caracterul sentimental al muzicii ușoare (cîntece dulcele, sensuale) se completează cu extatismul. Ori tocmai acest stil de șocuri înnebunitoare face cel mai ușor priză cu tineretul.

măsurată vom reuși să-i influențăm pe elevi în a privi diferențiat muzica.

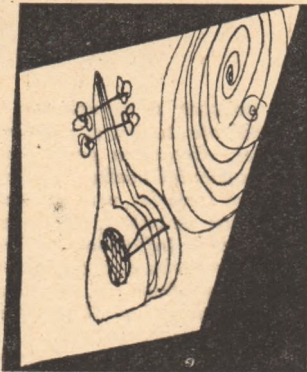
Ar fi greșit să ne propunem să interzicem interesul tinerilor pentru muzica ușoară și dintr-un alt motiv, de ordin practic pedagogic, muzical, deoarece interesul pentru acest gen poate fi canalizat către o cunoaștere mai profundă a muzicii. Mi se pare însă că tendința de a încuraja pe elevi la activități cum sînt înjghebarea orchestrei de muzică ușoară, formarea soliștilor de acest gen de muzică din rîndul lor ascunde o primejdie pe care trebuie să știm s-o evităm la timp: întărirea tocmai a acestor preferințe exclusiviste.

Din experiență proprie, am constatat că mai indicat este să se discute despre această temă cu copiii în cadrul orelor de muzică. Dar pentru a avea eficiență aceste discuții, profesorii trebuie să fie bine documentați și orientați asupra muzicii ușoare. Trebuie să știe să analizeze această ramură a muzicii din toate punctele de vedere. Să explice copiilor originea și funcția ei estetică, muzică utilă din punct de vedere distractiv, latura comercială care stă la baza răspîndirii ei. Trebuie de asemenea să le arate structura melodică, valoarea literară și poetică a textelor, aranjamentul orchestral, interpretarea, particularitățile care o deosebesc de alte forme muzicale etc. Profesorul nu trebuie să facă un crez estetic din părerea lui personală, ci să îndrumeze în așa fel copiii încît aceștia să ajungă singuri la adevărata apreciere a muzicii ușoare.

Copiii de vîrstă pionerească au și mai puțin discernămint. Influența negativă a șlagărului asupra lor este mai mare. Tocmai de aceea ei trebuie să cunoască un

număr cît mai mare de cîntece valoroase adecvate vârstei lor.

Trebuie să știm să organizăm timpul lor liber într-un mod cît mai plăcut și mai educativ, prin audiții, medaliaone muzicale, spectacole corale, să-i îndemnăm să

frecvențe concertele date pentru tineret. Să nu uităm că din ei vom forma viitorul auditoriu al vieții noastre concertistice.

Bine înțeles, tineretul nu va respinge din principiu muzica ușoară — nici nu ne-am propus acest lucru — ci va avea mai mult discernămint și, implicit, mai multă exigență.

Rezolvarea acestei sarcini nu este deloc ușoară. Ea trebuie să se afle în permanență în centrul atenției noastre, să constituie obiectivul unei munci răbdătoare și perseverente din partea tuturor celor care răspund de educarea esteticomuzicală a copiilor. Numai printr-un astfel de efort comun vom putea să înlăturăm influențele negative ale preferințelor unilaterale pentru muzica ușoară.

Prof. BINDEA MAGDALENA
Liceul Nr. 14 — Cluj

DESPRE BUNUL SIMȚ

Comportarea omului este după părerea mea întotdeauna influențată, în mod negativ sau pozitiv, de existența sau lipsa acelei alose însușiri umane: bunul simț.

Omul care, în tramvai sau oriunde, oferă locul său unei per-

soane mai în vîrstă sau femeilor, care le dă intimitate la urcarea în mijloacele de transport ori la intrarea într-un birou, într-o casă, face dovadă că posedă această nobilă calitate: bunul simț.

Omul care dă o mîină de ajutor călătorului ce vrea să-și pună geamantanul în portbagajul vagonului, sau care din proprie inițiativă, îl ajută pe tovarășul de muncă, înglodat în lucrări, ori se oferă să execute lucrările colegului aflat în concediu medical,

dovedește că educația l-a înzestrat și cu această nestemată: bunul simț.

Omul care respectă liniștea vecinului său, care nu precupețește nimic pentru a asigura buna conviețuire cu cei din jur este, incontestabil, un om cu bun simț, în timp ce, acela care turbură liniștea vecinilor și, locuind în comun, nu menține curățenia și nu contribuie la buna îngrijire a apartamentului sau imobilului, ori acela ce nu își achită cu punctualitate cota de cheltuieli pentru întreținerea locuinței sau, și mai rău, a blocului, știind că astfel toți locatarii pot rămîne fără lift, lumină etc. este, pe bună dreptate, un om cărui îi lipsește cea frumoasă însușire: bunul simț.

Omul care, în ținuta sa vestimentară știe să îmbine linia modernă cu utilul, frumosul și sobrietatea este un om cu bun simț, pe cînd acela care, prin felul său de a se îmbrăca, sfidează moralitatea și buna cuviință este, de bună seamă un om certat cu bunul simț.

Atunci cînd nu uităm să mulțumim conducătorului auto care, văzîndu-ne că alergăm spre autobuz, ne-a așteptat în stație un sfert de minut, atunci cînd intrînd într-o casă, într-un birou sau oriunde ne întîmpină cineva în calitate de gazdă, iar noi nu

uităm să spunem „bună ziua“, atunci cînd avem grijă să mulțumim celor ce ne-au făcut vreun serviciu dovedim că, în firea noastră sălășuiește cea minunată însușire umană: bunul simț.

Omul care adoptă acea demnă atitudine de împotrîvire atunci cînd cineva este jignit sau nedreptățit — indiferent că e vorba de un amic sau e un necunoscut, omul cumpătat la vorbă, omul care ascultă cu atenție pe interlocutorul său, omul care, chiar în discuțiile cele mai aprinse nu jignește pe nimeni, omul care nu injură, care nu folosește în discuții cuvinte triviale, este un om cu bun simț.

Atunci cînd în magazin nu respectăm ordinea în care am venit și pretindem să fim serviți înaintea celor ce așteaptă la rînd, însemnează lipsă de bun simț. După cum, atunci cînd, acasă, nu respectăm ora de masă, cînd nu dăm o mîină de ajutor soției în

treburile gospodăriei, atunci cînd venind de la serviciu, ne așezăm în pat să citim ziarul, așteptînd ca soția care, a sosit odată cu noi de la slujbă, să ne pregătească masa, fără a-i da un pic de ajutor, dovedim lipsa bunului simț.

Atunci cînd copilul, neobligat de nimeni, se oferă să vă ajute în treburile gospodăriei, părinți, bucurați-vă! În firea copilului dumneavoastră a răsărit cea minunată floare a bunului simț. Îngrijiți-o să se dezvolte. Căci bunul simț este însușirea care dă căldură și strălucire comportărilor noastre de fiecare moment, avîndu-și izvorul în înaltele sfere ale omeniei.

Etica vieții noi impune grija de a împodobi firea fiecărui om cu această minunată floare: bunul simț.

Dumitru Ion BELCHIȚĂ
București

RESPECT PENTRU MUNCĂ

Dacă în școala veche „interesul“ pentru învățătura era menținut cu ajutorul bății sau al altor mijloace de constrîngere, care de multe ori duceau la aversiune față

Acest fel de a privi viața, dublat de lipsa de exigență a părinților față de odrasla lor, au, firește, repercusiuni asupra activității ulterioare a tînarului, care se va mulțumi să aducă mereu realizări minime.

Generalizarea învățămîntului de 8 ani în țara noastră a izvorit din necesitatea unei pregătiri culturale superioare pe care o implică, în condițiile prezente, munca de orice natură — fie ea fizică sau intelectuală. Stăpîniți însă de mentalități învechite, avînd încă rețineri față de munca fizică, în trecut devenită, după cum știm, o povară — unii părinți consideră absolvierea școlii generale sau a liceului un mijloc de a scăpa pe copilul lor de munca fizică. Așa se face că atunci cînd tinerii nu reușesc la admiterea în liceu sau în facultate, în loc să se încadreze acolo unde este nevoie de brațele lor, stau acasă fără ocupație, întreținuți de niște părinți îngăduitori. De fapt ei trăiesc ca niște paraziti, fiindcă, datorită educației primite în familie — ei nu se pot hotărî să se încadreze acolo unde societatea are urgentă nevoie de prezența lor activă.

Se cuvîne prin urmare să le cerem elevilor mereu o muncă de calitate, un mare respect pentru ea,

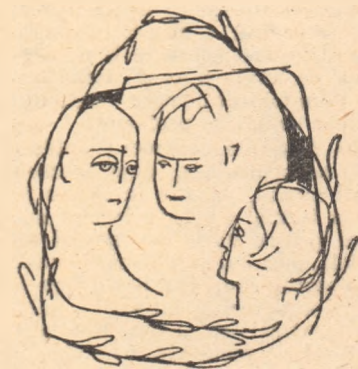

de carte și la inhibiție, în școala nouă se folosesc metodele cele mai umane pentru trezirea interesului real față de carte, pentru atragerea copiilor spre o activitate fără intreruperi, făcută cu plăcere.

Obişnuind — prin astfel de metode — un copil să învețe și, în general, un om să muncească, îi vom ajuta să vadă că timpul în muncă un izvor de bucurii, o necesitate, să nu mai poată trăi fără ea.

Firește, educația în spiritul muncii se face de la cele mai fragede vârste, căci dacă, de mic, copilul este ținut „în puf“, dacă nu-i sînt cultivate trebuințele superioare — de a cunoaște, de a citi, de a studia etc. — el ajunge să desconsidere munca, să nu simtă interes pentru ea.

Trîndu-și tineretea în condiții destul de grele, cei care au azi copii doresc ca pe fiii lor să-i scutească de greutate, să le facă viața mai ușoară. Dar mulți din ei, înțelegînd greșit acest lucru, vor să-și scutească odraslele de orice efort, iar dacă le cer să învețe, își motivează cerința cam așa: „Învață tu acolo cît să treci clasa, pentru ca să obții o diplomă care să te scutească de o muncă, să nu te chinuiești și tu ca mine“. Astfel, unii părinți alimentează în conștiința copilului ideea că e suficient să ai o diplomă în buzunar ca să fi scutit în viața de muncă, de griji.

indiferent că este vorba de munca fizică sau intelectuală. Atunci, putem fi siguri că și în viață vor trata cu considerație și răspundere obligația de a munci.

Prof. TRAIAN ROTARIU
Beclean, raionul Dej

În ziua de 20 iulie 1872, o căruță purta dinspre Balta Brăilei spre orașul Brăila familia lui Radu Manolache de la Murgoci, harnic mocan din Bisoca. Căutând pășuni bogate pentru oile sale, ciobanul se stabilise de ceva timp în Balta Brăilei, unde practica păstoritul, meșteșugul înaintașilor săi ardeleni. În căruța care străbătea drumul dintre ape, salcii și păpuși, însoțită de strigătele asurzitoare ale păsărilor, de orăcăitul broaștelor și de zumzetul insectelor — nicăieri mai numeroase ca în astfel de locuri fremătind de viață — a văzut lumina zilei fiul lui Radu Manolache, pe care știința românească avea să-l cunoască sub numele de *Gheorghe Munteanu-Murgoci* (1872—1925).

Minunat decor pentru natura-listul de mai tirziu!

De altfel, de-a lungul întregii sale copilării, contactul micului Gheorghe cu natura a fost foarte strins. A colindat mult în acei ani prin bălțile Dunării, pe cimpurile Bărăganului, prin străbunii munți ai Măcinului și în codrii deși ai Babadagului. A ascultat adesea cu luare aminte poveștile pescarilor, ciobanilor și țaranilor de prin părțile locului, a urmărit truda lor de zi cu zi. Încă de atunci a prins pasiunea drumeției, a învățat să istorisească — cu un farmec deosebit — despre locurile cunoscute și oamenii întâlniți și a făcut primele încercări de desen, redând aspecte din natură.

Studiile secundare și le-a făcut la liceul „Nicolae Bălcescu” din Brăila, unde o puternică influență asupra-i a avut-o profesorul său Teodor Nicolau, pionier al studiilor mineralogice la noi. A fost un elev silitor și inteligent, clasându-se în 1892 al doilea la bacalaureat. În același an, se înscrie la Facultatea de Științe din București și la Școala normală superioară, unde devine bursier prin concurs, ceea ce îi dă puțința să se pregătească foarte temeinic.

La școala normală, are printre colegi pe Gh. Țițeica, A. Popovici-Biznoșanu, N. Brindza, și I. P. Voitești, care mai tirziu aveau să se ilustreze prin realizări însemnate în știința noastră. Printre profesorii care îi remarcă sirguința, se numără eruditul Alexandru Odobescu, C. I. Istrati — unul dintre întemeietorii școlii românești de chimie — și alții. Amintirile unor colegi de la Școala normală ni-l descriu ca pe un tânăr prietenos și comunicativ, neobosit în disputele științifice ce se angajau bucuros să povestească, ori de câte ori avea prilejul, întâmplări de la țară și din excursiile sale. Adesea îi veneau idei pentru lucrările științifice, pe care le nota pe foite de hirtie mici de toate formele, un obicei pe care l-a păstrat și mai tirziu, ca profesor¹.

La facultate, Murgoci îi plăcea să i se spună așa, după numele unui munte, în care tatăl său își ținea turma) s-a entuziasmat mai întâi pentru noile descoperiri ale fizicii, năzuind să devină fizician. Profesorul său, Dimitrie Negreanu, l-a apreciat într-atât, încât l-a făcut asistentul său. Dar în anul III de facultate, o altă chemare științifică îl atrage cu o forță nebănuită, punându-și o pe-cete puternică pe formația-i științifică. La catedra de mineralogie a Universității din București, fusese chemat în 1895 Ludovic Mrazec, care a susținut, pentru ocuparea ei, un dificil concurs. Studentul este fermecat de cursurile tinărului său profesor (pe a-

GHEORGHE MUNTEANU — MURGOCI „LABORATORUL LUI ERA NATURA”

Prezentind — într-o serie de medalioane, pe care o inaugurăm în acest număr — personalitățile cele mai de seamă ale științei și artei românești, vrem, mai întâi, să informăm tineretul, direct sau prin intermediul școlii și al familiei, care e contribuția poporului nostru la patrimoniul culturii universale, în al doilea rând, să-i oferim, prin cunoașterea însușirilor intelectual-morale ale creatorilor de valori, imaginea unor strălucite modele umane, apoi să-l ajutăm, prin înfățișarea diferitelor profesii, să-și descopere propria vocație. Urmărim deci un întreg scop educativ. Punem la dispoziția diriginților, a profesorilor, a conducătorilor de cercuri un material a cărui lectură nu numai că dă satisfacții intelectuale, dar angajează afectul în mod stimulator.

tunci, Mrazec nu avea nici treizeci de ani), iar când acesta îl și antrenează în lucrările sale de teren, apoi în organizarea Laboratorului de Mineralogie al catedrei, Murgoci se simte definitiv cucerit pentru științele geologice.

Profesorul Mrazec se specializase în străinătate, lucrând cu unii dintre cei mai mari savanți europeni, obținându-și acolo doctoratul în științe fizico-chimice și docența în mineralogie. El cunoștea de aceea însemnătatea unei specializări de înaltă calificare și după ce Murgoci își termină, cu un deosebit succes, studiile universitare, îl sprijină să plece peste hotare, mai întâi în Austria și apoi în Germania. Teza sa de doctorat (1900), tratând probleme de petrografie, este distinsă cu mențiunea „Magna cum laudae” a Universității din München. În acest oraș, se și căsătorește cu o naturalistă, Agnes Kelly, care îi va deveni nu numai tovarășă de viață, dar și de creație științifică.

La întoarcerea sa în țară, Gh. Munteanu-Murgoci, acum în fruntea unei familii, trebuie să înfrunte inerențe greutăți materiale. Deși munca de asistent la catedra de mineralogie a profesorului Mrazec și activitatea de cercetare alături de acesta îl atrag în mod deosebit, nu se poate limita la ele. Ca asistent, nu primește decât 80—90 de lei pe lună, cu mult prea puțin chiar pentru acoperirea unor nevoi modeste. Murgoci este nevoit de aceea să predea științele fizico-chimice la școala de telegrafie și poștă, la diferite licee etc. (1900—1908).

Între timp, nu își neglijează bineînțeles nici munca în Universitate. În recunoașterea meritelor sale, este înaintat șef de lucrări la Facultatea de Științe, iar în 1903 devine *primul docent universitar din România* (în mineralogie). Lucrarea pe care o abordează pentru obținerea docenței, exemplul de tratare temeinică și multilaterală, se referă la o problemă care l-a preocupat mult în decursul activității sale — aceea a chihlimbarului românesc. El arată că diferitele specii de chihlimbar sînt de fapt o aceeași substanță, succinul, provenită din fosilizarea unor rășini ale pinilor din paleogen. Menționăm că este vorba de prima monografie despre un mineral util realizată în România.

Anul 1903—1904, marchează un moment însemnat al carierei sale. Este însărcinat cu predarea unui curs de geologie aplicată și el duce la bun sfârșit în mod strălucit această sarcină, tratind despre zăcămintele de mineruri și despre aplicațiile geologiei în industrie și în agricultură. Studiul agrogeologiei, în care va deveni mai tirziu un mare specialist, de talie mondială, se impune acum în mod deosebit atenției sale.

Caracterizindu-i stilul de muncă, Mircea Ilie remarcă pe drept cuvînt că „surprindea atașamentul față de teren, pe care nu-l părăsea, pînă nu stringea tot ce-i putea oferi”².

Un an mai tirziu, o călătorie de studii, îl poartă prin Anglia și America de nord, unde vizitează regiuni geologice interesante, mari laboratoare, cercetează colecții muzeistice etc. Nu pierde prilejul să intre în contact cu mari personalități ale geologiei mondiale și ține conferințe despre dezvoltarea acestei științe în țara noastră. În laboratorul de cercetare a solurilor al profesorului Hilgard, de la Universitatea din Berkeley (California), Murgoci întreprinde studii agrogeologice. Cîteva ani mai tirziu, o nouă călătorie de studii îl poartă în sudul Rusiei, unde concepția naturalistă asupra solului a școlii pedagogice ruse, întemeiată de V.V. Dokuceaev, face o puternică impresie asupra sa.

În 1905, Gheorghe Munteanu-Murgoci enunță totodată, pentru prima oară, teoria structurii în pinze de încălecare în Carpații noștri sudici — într-o vreme cînd problema aceasta abia era în discuție în străinătate (în ce privește Munții Alpi). El dezvăluie astfel un fenomen geologic esențial petrecut în munții noștri, pe baza unor descoperiri revelatoare și a unei interpretări magistrale a acestora. Acest fapt, formează incontestabil — după cum arată acad. Alexandru Codarcea — adevărata glorie a lui Murgoci³. Vom reveni asupra acestor cercetări ale geologului român, atunci cînd îi vom schița, ceva mai departe, creația științifică.

În această epocă, cînd Murgoci trecuse cu puțin de treizeci de ani, el era un savant de mare maturitate, elabora lucrări de valoare (întotdeauna ilustrate de planșe

desenate personal, de o expresivitate excepțională), devenea tot mai bine cunoscut în cercurile internaționale, prin participarea sa la numeroase congrese și excursii geologice și agrogeologice.

Începînd din 1906, Murgoci activează și în cadrul Institutului Geologic, înființat în acel an, unde zorile îl găsesc adesea la biroul său de lucru, definitivînd o notă științifică sau colorind singur, cu mult simț estetic, hărțile și profilele geologice. În 1908 devine profesor de mineralogie și geologie la Școala națională de poduri și șosele; cînd aceasta se transformă în Școala Politehnică, îi este încredințată catedra de mineralogie.

Studentii și elevii săi l-au iubit mult pe Murgoci, căci el nu era numai un profesor competent, ale cărui lecții li se întipăreau așor în minte prin claritatea și atractivitatea lor, dar și un povestitor talentat, un amator de excursii instructive și plăcute, un susținător al manifestărilor sportive și sărbătorești, un om care le era tuturor prieten.

„Profesorul Gh. Murgoci — scrie Mircea Ilie — s-a înscris în memoria elevilor săi prin bunătate și modestie, prin grija cu care-i înconjură, prin naturalitatea manifestată în toate împrejurările. Se simțea bine în mijlocul lor, îi însuflețea prin expunerea lecțiilor și-i făcea să uite că stau pe băncile unei școli, cînd amesteca în materialul arid al cursului pagini de poezie și artă”⁴.

A știut să inspire multor generații de discipoli dragostea de natură și de patrie, să le deschidă orizonturi cu totul noi. Puțini sînt aceia care, auzindu-i lecțiile sau conferințele să nu fi devenit drumeți pasionați, cu ochii larg deschși asupra frumuseților naturii românești.

În anul 1923, cînd consacrarea lui Murgoci este universal recunoscută, Academia Română îl alege printre membrii săi corespondenți, ca și Academia Franceză de Agricultură, care o face în același an. Recunoașterea meritelor sale în pedologie duce la alegerea sa, în 1924, ca membru de onoare al Comitetului Asociației Internaționale a Științei Solului și Director al Hărții pedologice a Europei (Conferința internațională de agrogeologie de la Roma).

Un an mai tirziu însă, în 1925, moare prematur, în plină putere a creației, la numai 55 de ani, după ce revede, în ultimele sale excursii, ținuturile de obirșie și de peregrinare ale familiei sale, regiunea chihlimbarului românesc de la Pătirlagele, în sfîrșit locurile de la izvoarele Lotrului, unde descoperise un nou mineral. Știința românească pierde astfel pe unul dintre cei mai remarcabili reprezentanți ai ei.

„Laboratorul lui, scrie acad. Al. Codarcea, era natura în mijlocul căreia a trăit, culegîndu-și subiectele de studiu și ajungînd, grație ascuțitului său spirit de observație și inteligenței lui vii, să formuleze acele impunătoare sinteze care l-au consacrat în știința românească și mondială”⁵.

Vom încerca să prezentăm, desigur sumar, esențialul în creația științifică a lui Gheorghe Murgoci. Cele două direcții principale în care ea s-a desfășurat au fost pe de o parte *studiile sale de geologie-mineralogie-petrografie*, iar pe de altă parte, *studiile sale asupra solurilor țării noastre și asupra agrogeologiei în general*.

Ne vom ocupa mai întâi de lucrările sale din prima categorie.

Începutul lor este rezultatul campaniilor de vară, întreprinse alături de maestrul său Mrazec, în Dobrogea și în zona centrală a Carpaților meridionali, în 1897 și 1898. Pe baza lor au fost publicate cercetări asupra Munților Lotrului (în colaborare cu L. Mrazec) și asupra Masivului Paringului și Dobrogei (acestea din urmă ca lucrări personale).

Un deosebit interes prezintă lucrările sale despre Paring, unde a adus valoroase contribuții originale, unele dintre ele cuprinse în lucrarea sa de doctorat, susținută la Universitatea din München, în 1900. Aci au apărut primele microfotografii de secțiuni subțiri din roci publicate de un savant român.

Lucrările lui Murgoci asupra acestui masiv cuprind prima schiță geologică detaliată a Paringului, precizând separațiile formațiunilor cristaline și sedimentare, ca și principalele linii tectonice. Studiul serpentinelor din Munții Paringului, ca și al incluziunilor de roci silico-calcare cu granați, vezuvian, epidot etc. se face extrem de riguros.

Aci, ca și în alte studii publicate de geologul român, planșele însoțitoare, în culori, sînt deosebit de interesante, executate detaliat și foarte sugestiv. Caracterile petrografice și geologic-structurale ale regiunilor cercetate sînt redade de Murgoci veridic și cu o neîntrecută măiestrie artistică.

De altfel, tot în acest masiv, la obârșia Lotrului, a descoperit geologul român *lotritul*, determinat prin analiză chimică și date optice, inscriind astfel în geologie numele unui nou mineral.

În decursul anilor, studiile lui Murgoci se extind la ansamblul Carpaților sudici, unde el izbuteste să dea soluția problemei structurii tectonice a acestora, una din cele mai strălucite realizări ale geologiei noastre.

Pornind de la investigațiile lui L. Mrazec, el cercetează amănunțit cele două grupuri de șisturi cristaline, cu cristalinitate mare și cu cristalinitate redusă, care au putut fi diferențiate. Analizînd relațiile dintre acestea în diferite regiuni,

conchide că șisturile cristaline din grupul întîi alcătuiesc o uriașă pinză de încălzire. — numită de el *Pinza getică* —, așezată pe un soclu de șisturi din grupul al doilea. Pinza getică, avîndu-și zona de rădăcină în Munții Semenicului și Munții Poiana Rusca, a luat naștere în Cretacul mijlociu, strivind și laminînd în alunecarea ei impetuoasă rocile aflate dedesubt. Cu alte cuvinte „un pachet de cîte vechi... ajung să încalce cîte formate din depozite mai noi“⁶⁶, o mișcare a munților de dimensiuni impresionante. În 1905, teoria lui Murgoci, care dădea cheia celui mai grandios fenomen din Carpații noștri, a fost comunicată Academiei de Științe din Paris, unde a stîrnit un interes deosebit. Ulterior, concepția sa a fost precizată pe calea unor studii extinse pînă în munții Serbiei și Bulgariei.

În 1910, la Congresul geologic internațional de la Stockholm, o scurtă comunicare intitulată „Sinteza geologică a Carpaților Meridionali“ — expune interesanta sa viziune, care îl consacră ca pe un mare tectonician. Pe atunci, ideea lui Murgoci constituia un act de mare îndrăzneală pe care progresele ulterioare ale geologiei l-au dovedit însă pe deplin întemeiat. Referindu-se la concepția sa, M. Bleahu și Br. Iancovici scriu, pe drept cuvînt, că „pentru interpretarea structurii teritoriului țării s-au frămîntat... multe idei, s-au născut multe ipoteze, care apoi au dispărut în fața noilor fapte de observație. Singură, măreața concepție a lui Murgoci a rezistat timpurilor“⁶⁷.

O altă regiunea asupra căreia și-a concentrat atenția a fost Dobrogea. Studiile sale, foarte ample, l-au dus aci la concluzia că Dobrogea făcea parte în trecut dintr-un lanț de munți începînd din Sudeți și continuîndu-se apoi în Munții Crimeii, Caucaz și Altai. Ulterior, Suess avea să ajungă la aceeași concluzie confirmată astăzi și de unele cercetări sovietice (Muratov etc.). Un mare interes prezintă cercetările lui Murgoci asupra rocilor din nordul Dobrogei, mai ales în legătură cu geneza

riebeckitei și a *egirinei*. Studiul complet al Dobrogei de nord, publicat în 1911 sub titlul „Cercetări în Dobrogea nordică, cu privire specială la rocile paleozoice și eruptive“, este o monografie de mare valoare, în care detaliile minuțios consemnate se îmbină, la fiecare capitol, cu generalizările de largă perspectivă.

În legătură strînsă cu studiile sale petrografice, mineralogice și tectonice, o mare importanță au prezentat cercetările lui privind bogățiile subsolului românesc, mai ales sarea minerală, petrolul, gazele naturale. Astfel, Murgoci este cel dintîi care a precizat condițiile de zăcămint ale petrolului în Oltenia, indicînd zone de exploatare astăzi pe deplin confirmate. Pe de altă parte, Murgoci este descoperitorul zonei petrolifere de la Florești.

Studiile sale de hidrologie s-au dovedit de asemenea de mare utilitate practică, permițînd, între altele, descoperirea unor surse de apă arteziană în Cîmpia Română.

Pe lîngă activitatea sa de geolog, Murgoci a lucrat și pe tărîmul geografiei, enunțînd pentru prima oară o serie de teze de geomorfologie românească, definind marile unități de relief ale României și relațiile dintre ele, explicînd direcția cursurilor unor rîuri prin mișcările de scufundare survenite etc.

Cea de-a doua direcție principală în care s-a desfășurat activitatea marelui savant român a fost *agogeologia*. Murgoci a fost *intemeietorul școlii românești de pedologie*, chiar dacă preocupări în acest domeniu au existat și înainte lui. Îmboldul cercetărilor sale în acest domeniu trebuie căutat în legătura pe care a păstrat-o întreaga viață, cu locurile și oamenii din mijlocul cărora se ridicase. Așa cum remarcă pe drept cuvînt acad. Ionescu-Sișești, Munteanu-Murgoci „avea pentru agricultură, pentru pămînt și pentru țărani o iubire adîncă, o iubire care vibra în toate cutele sufletului său“⁶⁸. Cunoașterea solului patriei sale era concepută de el ca un mijloc de seamă pentru promovarea unei agriculturi naționale, de înaltă productivitate.

Utilizînd concepția naturalistă despre sol, el întocmește prima schiță de hartă a solurilor Bărăganului, prezentînd-o la o expoziție organizată în 1906. În același timp, studiază, împreună cu ing. D. Rusescu, posibilitățile de împădurire a Bărăganului.

O dată cu înființarea Institutului Geologic, în 1906, Gh. Munteanu-Murgoci este numit conducător al importantului Serviciu de agrogeologie, pe care îl organizează și îl dezvoltă la nivelul înaltei sale exigențe științifice. Studiază ideile conducătoare în cercetarea solului în diferite țări și analizează perspectivele aplicării lor în condițiile țării noastre. Principalele sale eforturi au fost orientate spre întocmirea, cu colaboratorii săi, a hărții de soluri a țării, acțiune desfășurată în condiții de lucru pe teren foarte grele, lipsind atât fondurile, cit și mijloacele de deplasare. „Au fost timpurii eroici pentru învingerea cărora trebuia optimismul și încrederea unui șef ca G. Murgoci, spre a fanatiza pe credincioșii săi colaboratori“⁶⁹, remarcă N. Cernescu.

Cu toate greutățile, după cîțiva ani, eforturile au fost încununete de izbîndă. În 1909, la prima conferință de agrogeologie de la Budapesta, Murgoci prezintă prima schiță de hartă geologică a țării, la scara 1:2 500 000. Repartiția principalelor tipuri de sol apare aci cu o deosebită claritate.

În anii ce urmează, Murgoci își adîncește studiile agrogeologice, militează pentru unificarea metodelor de lucru pe teren și în laborator aplicate în diferite țări, pentru coordonarea muncii de studiu a solurilor pe plan internațional, el fiind un promotor convins al colaborării științifice celei mai largi.

În 1924, la a IV-a Conferință Internațională de Pedologie de la Roma, prezintă o monografie, bogat ilustrată, privitoare la situația cartografierii solului și metodele aplicate în studiul său în diferite state. („Memoires sur la cartographie du sol“). Tot cu acest prilej, prezintă manuscrisul unei noi hărți agrogeologice a țării noastre, de data aceasta la scara 1:1 000 000. Geologul I.P. Voitești remarcă faptul că documentele științifice elaborate cu acest prilej de Murgoci sînt „cel mai important monument și ultimul din viața sa științifică“⁷⁰.

Să nu uităm de asemenea că Murgoci a fost un om de vastă cultură și cu preocupări multilaterale. Dovadă sînt conferințele sale de popularizare a etnografiei, marilor călătorii, artei populare, problemelor de economie națională etc. ca și activitatea sa pe tărîmul literar (între altele, a făcut parte din conducerea revistei literare „Semănătorul“).

Dinu MOROIANU și I.M. ȘTEFAN

1. A. Popovici Biznoșanu și M. Brîndză. Profesorul Gh. Murgoci, București, 1925.
2. Mircea Ilie. Figuri de geologi români. București, 1957, 14p.
3. Al. Codarcea. Gheorghe Munteanu-Murgoci. București, 1957, p. 21.
4. Mircea Ilie. op. cit., p. 51—52.
5. Al. Codarcea. Gh. Munteanu-Murgoci. București 1957, p. 17.
6. Mircea Ilie, op. cit. p. 18.
7. M. Bleahu, și Br. Iancovici. Viața și opera lui G.M. Murgoci. În vol. G.M. Murgoci. Opere alese. București, Ed. Academiei, 1957, p. 354.
8. C. Ionescu-Sișești, Viața Agricolă, aprilie-mai 1925.
9. N. Cernescu. Gh. Munteanu-Murgoci. Comemorarea a zece ani de la moartea lui. Buletinul Societății Române de Geologie, vol III. 1937 (extras).
10. I.P. Voitești. Georges Munteanu-Murgoci. Bulletin de la Société des Sciences, Cluj, T. II. 1925, pp. 218—230.

CASA MEMORIALĂ MIHAI SADOVEANU DE LA MĂNĂSTIREA NEAMȚULUI

LECTORATELE CU PĂRINȚII ELEVILOR, O PROBLEMĂ MEREU ACTUALĂ

Discutată în presă ca și în particular, această problemă își așteaptă o rezolvare care să mulțumească pe toată lumea. Adică, în primul rând pe părinți—care sînt direct interesați.

Nu-i de loc ușor să vorbești în asemenea împrejurări, cînd se adună la un loc oameni cu mentalități și pregătiri atît de diferite, recunosc — și mai ales să le vorbești așa ca să le placă. Și este încă și mai greu să-i faci pe aceștia să vorbească — deși fiecare are cite ceva de spus. O știu din tot ce-am putut culege — direct sau indirect — din banca rezervată părinților, la toate lectoratele la care am asistat. Căci, pe cît de înțelești sînt acești părinți — din păcate — atunci cînd li se cere să vorbească, tare și cu curaj, pe atît de dezlegate le sînt limbile după ce au ieșit din sală. Nu sînt birfeli ceea ce își spun, ci păreri și obiecții din care s-ar putea scoate multe învățăminte folositoare, dar pe care sugrumați de sfială, oamenii nu le-au exprimat în plenu adunării, și sînt sortite să se piardă.

Și pentru că problema aceasta are totuși un caracter de interes general așa de pronunțat, e bine, cred, că face obiectul discuției publice. Oricît de puțini părinți ar răspunde la chemările ce se fac de către școală, cînd se anunță un lectorat, nu înseamnă o lipsă de interes din partea lor, ci mai curînd o abținere, din cauză că aceste lectorate nu reușesc să le mobilizeze nici atenția, nici răbdarea. Într-adevăr — după cum spuneam și cu altă ocazie — chiar cînd tema este interesantă, tot trebuie să intervină ceva care s-o compromită: ori e tratată pretențios sau didactic, ori conferențiarul o are gata scrisă și o citește total inexpressiv, încît nu mai ascultă nimeni. Și astfel, an de an, lipsa de interes se transformă în indiferență, și dacă mai răspunde cineva la chemări o face din diferite considerente — cel mai ades la insistența copilului, pentru a nu primi o observație. Așa că nu mai miră pe nimeni dacă o bună parte din participanți este formată din bunici care moțâie (și care, oricum, tot după propriile metode — arhaice! — își cresc nepoții), sau rude nevristnice care se „sacrifică” pentru a reprezenta un nume din catalog — figuranți nefolositori, buni doar să umple un gol în sală.

Totuși am văzut și săli pline — pline cu părinți, nu cu „mandatari” — și care nu au regretat cu nimic timpul ce l-au petrecut ascultînd. Ce-i adusese în număr așa mare? În primul rînd, persoana vorbitorului (foarte serioasă atracție poate să exercite asupra părintelui un nume verificat). Cei mai mulți nici nu reținuseră despre ce anume avea să li se vorbească — veneau cu încrederea că ori ce-ar fi, o să le fie plăcut spus. Și așa a fost. Convingător documentată, expunerea pe tema importanței educației fizice, cu deosebire în viața copilului a suscitât atenția întregii săli și foarte mulți au plecat cu mulțumirea de-a mai fi învățat ceva — unii chiar recunoscînd că pînă atunci nu văzuseră în educația fizică ceva prea serios și necesar.

Acesta este exemplul fericit.

Însă am mai văzut o sală plină — dar nu cu rezultate tot atît de pozitive. De data aceasta (vorbitorul fiind necunoscut în cartier), atracția o constituia însăși tema: Adolescența. Mulți părinți în impas sperau că vor găsi răspuns și îndrumări la ceea ce-i frămînta în legătură cu această vîrstă a copiilor. Mai ales că trebuia să le vorbească un medic — o garanție că vor pleca cu o serie de cunoștințe prețioase și sfaturi competente. Ce folos: toată expunerea — indiscutabil competentă și binevenită pentru cine a putut s-o înțeleagă — a rămas pentru foarte mulți ca o cutie cu odoare ferecate. Atît de încărcată a fost în termeni de pură specialitate încît oamenii au început să se uite, jenați, unul la altul și au sfîrșit prin a se uita la ceas și pe fereastră. A luptat, după

aceea, conducerea școlii să stailească o atmosferă de apropiere — reluînd în discuție subiectul, cu pricepere și îndemnare, folosind mult exemple personale dar a fost aproape în zadar. Toată lumea a stat în rezervă.

„Aș mai fi întrebat și eu cite ceva — mi-a șoptit o mamă — dar, dacă nu înțeleg nimic din ce spune, la ce să mă mai fac de rușine”.

Și era așa de îngrijorată: avea un băiat care începea să fie „băiat mare”, și-ar fi vrut să-i dea unele sfaturi, să-l prevină de unele primejdii și nu știa cum. Tatăl o îndemna pe mamă, — mama pe tată, și copilul rămînea doar cu ceea ce culegea personal la voia întîmplării și din bunăvoința atotpricepuților.

Și iată cum se face că — și atunci cînd părinții au toată dorința și bunăvoința să vină și să asculte — aceste lectorate nu-și ajung totdeauna scopul. Fapt care duce la nesatisfacție și renunțare. Ceea ce, pînă la urmă, se traduce printr-o adevărată pagubă, atît pentru școală — care pierde ajutorul prețios al părinților — cît și pentru părinți, care au atîta nevoie de-o instruire cit mai temeinică și variată, pentru a corespunde cerințelor de azi în rolul ce și l-au asumat. Căci un lectorat trebuie să fie, în primul rînd, un mijloc de a-i învăța pe părinți lucruri folositoare în legătură cu munca lor educativă. Întocmite simplu și atrăgător — și spuse cit mai frumos — nenumărate teme ar putea fi abordate.

Cum să ne iubim copiii, Cum să-i pregătim pentru lupta cu influențele dăunătoare, Supunerea — și nesupunerea, Frica și timiditatea, Onestitatea și modestia, Încrederea și sinceritatea reciprocă dintre părinți și copii, Comoditatea și dezordinea, Egoismul, Risipa și nepăsarea, Suprasolicitarea și snobismul, Educația sexuală în familie (una din cele mai acute probleme ce se pune în momentul de față părinților, și implicit școlii — sînt doar cîteva puncte dintr-un mare program ce s-ar putea desfășura eficient în acest sens.

Pentru aceasta s-ar putea invita și persoane din afara cercurilor pedagogice — chiar personalități cu renume, cînd se poate — care să împărtășească ascultătorilor din marea lor experiență. Și dacă toate aceste acțiuni ar putea fi completate cu mici scenete cinematografice

— sugestive și spirituale, care să illustreze plastic cele spuse — se pot prevedea, în mod sigur săli pline (sînt sugestii și păreri exprimate de mine încă înainte de încheierea anului școlar 1966—67, de-altfel).

Desigur însă că, pentru toate acestea, școlile nu pot să rămîină limitate doar la eforturile proprii. Trebuie să existe o preocupare generală în acest sens și o conlucrare între toți factorii care pot contribui la buna reușită a organizării acestei școli a părinților. Părinții însăși trebuie atrași în această muncă — spre exemplu supunîndu-li-se din vreme mici chestionare cu diverse subiecte de discuție sau cerîndu-li-se să sugereze temele care i-ar interesa. Împărțite în clase, supuse totalității părinților și întrunind majoritatea preferințelor temele ar avea toate șansele de-ar fi audiate și înțelese de un număr cu mult mai mare de participanți. Mai ales dacă aceste teme vor fi potrivite pe grupe de vîrste (nu amestecate), sau pe probleme specifice unei clase, căci cu totul altceva cînd se adună la un loc oameni care au interese și preocupări comune, decît atunci cînd acestea sînt dispartate.

Cu mai multă inițiativă și imaginație, cu mai multă dăruire și pasiune, se poate înlocui uscatul referat trimestrial cu forme noi: simpozioane cu schimburi vii de idei, dezbateri în care vorbitorii să nu-și economisească nici pregătirea în materie, nici darurile naturale — chiar concursuri (de ce nu?), pe raioane, cu teme din domeniul vast al educației. Chiar și publicațiile de specialitate ar putea să înțeleagă, sau chiar să organizeze, asemenea concursuri — prilej de a-și populariza ideile ce constituie profilul fiecăreia din ele — ajutîndu-i astfel pe părinți să-și formeze înainte de toate o conștiință de părinți corespunzătoare vremurilor pe care le parcurg. Și să înțeleagă că e inadmisibil ca în aceste timpuri (cînd și viețuitoarele de pe lîngă casa omului sînt crescute după cele mai noi metode) copilul să rămîină la aceleași forme învechite de creștere și educare, victimă a nepăsării, încăpățînării, sau (în cel mai bun caz) al nepriceperii și nepregătirii celor ce-l cresc.

Monica MACOVEI

CABANA
IALOMICIOARA
DIN
MUNȚII BUCEGI

Foto:
C. BIVOLARU

ION VLASIU — PUIUL DE VEVERIȚĂ

Ediția II-a, 1967 — Editura tineretului

„Puiul de veveriță“ este o carte atrăgătoare la lectură chiar și pentru adult datorită notației ascuțite și fine a cotidianului rural, poeziei discrete a lumii infantile care străbate prin travestiul animalier și, în fine, datorită aceluși aer familiar pe care-l respiră, comuniunii de aproape cu lumea fabuloasă a povestirilor noastre populare. Toate acestea sînt filtrate printr-o disponibilitate accentuată către umor și veselie. Dar trăsătura cea mai bine marcată a celor 5 povestiri care alcătuiesc această carte este capacitatea de a reinterpretate unele motive folclorice a căror forță de sugestie, ca și anecdotică păreau a fi secătuite. În țesătura oarecum fixată, rigidă a unor întâmplări în care personajele aparțin lumii animalelor, fără a se îndepărta de esența populară a narațiunii, Ion Vlasiu știe să introducă elemente noi care transformă motivul respectiv într-un spectacol regizat cu atenție și în care personajele intră în scenă cu sentimentul deplin al jocului. Caracterul acesta de joc al întâmplărilor povestite, care cuprinde o doză de convențional și de cunoscut, impune totuși prin aceasta o soluție nouă, imprevizibilă unui final care, este, totuși, previzibil dacă este privit prin analogie cu finalul consacrat de schema preexistentă. Dar aici se cuvine să facem și o rezervă. Finalul ca atare este anticipat doar de o parte dintre personaje, deoarece numai ele, cunoscînd motivul folcloric, acționează prin prisma aceluși deznodămînt, avînd mereu grija de a nu-l repeta, deoarece pentru ele este aducător de suferințe. În spațiul acesta strîns dintre cunoscut și voința și dorința ca acest cunoscut să nu impună, ca o fatalitate, același final, se consumă peneștii ale căror eroi sînt personaje-animale din aceste povestiri și el îngăduie lui Ion Vlasiu să fabuleze a anecdotică în parte nouă. Concludentă este în acest sens povestirea „Trei iezi și lupul“,

pe care copilul și cititorul adult o vor asocia cu ușurință cu binecunoscuta povestire a lui Creangă „Capra cu trei iezi“. Iezii din povestirea lui Ion Vlasiu cunosc și anticipează finalul. Ei sînt, în acest fel, actori și spectatori ai unei drame care este pe cale să se declanșeze ca și în motivul folcloric, și intră în joc cu multă nonșalanță și chiar cu un secret spirit de aventură și de sfidare a primejdiei reale. Au plăcerea riscului, pentru că știu prea bine că tot ceea ce se va petrece de acum încolo nu mai poate fi modificat (fiind bine cumpănit). Ei au gîndit finalul, deznodămîntul. Pentru cititorul copil acest deznodămînt rămîne încă o enigmă. În clipa cînd acceptă jocul propus de iezi, lupul anticipează, la rîndul său, deznodămîntul, gîndește și el finalul lui. Acest final, în înțelegerea lupului, nu poate fi decît cel consacrat de traiul în comun al viețuitoarelor pădurii. De unde, siguranța lui trufașă. Și, astfel, lupul lacom și rău, dar ignorant (analfabet, cum spune unul dintre iezi) cade în cursa în care l-au împins propria sa cruzime și lăcomie și, mai ales, încrederea prostească în forța sa, cursă pe care au imaginat-o cu adevărată voluptate a jocului și a primejdiei cei trei iezi. Ceea ce urmează în țesătura povestirii de aici încolo se desfășoară aproape asemănător cu evenimentele narațiunii lui Ion Creangă. Noutatea era doar de amănunt.

„Puiul de veveriță“ este o carte în care autorul, pictorul și sculptorul Ion Vlasiu, risipește cu o nepăsare de invidiat multă fantazie. Pentru cititor ar fi fost și mai interesant dacă și ilustrarea grafică a cărții ar fi fost semnată de scriitor. Retipărirea cărții la cîteva ani de la prima ediție îngăduie altor copii reintîlnirea cu lumea fabuloasă, fantastică a povestirilor cu animale.

Nicolae SORIN

PAPY: MATEMATICA MODERNĂ

Traducere din l. franceză de Marius Stoka și V. Suciu, Ed. tineretului, 1967.

În zilele noastre progresul general științific și tehnic este strîns legat de noțiunile și metodele matematice, a căror folosire din ce în ce mai complexă în cele mai diverse domenii ale activității umane a făcut ca studiul matematicii să constituie o preocupare majoră pentru cercuri largi de oameni.

Astăzi, se pune problema de a se recarda cunoștințele de matematică ce se predau în învățămîntul mediu la matematica actuală, total diferită ca concepție, ca plan de construcție, de matematica clasică.

Numeroase colocvii, simpoziioane, conferințe, care au avut loc, cele mai multe sub egida UNESCO, au dovedit din plin existența unei reale preocupări în această direcție.

Unul din fervenții animatori ai curentului de înnoire a învățămîntului matematic în școala medie este Papy, profesor la Universitatea din Bruxelles, eminent cercetător în domeniul algebrei abstracte. El a scris într-o formă accesibilă și deosebit de atrăgătoare cîteva cărți de teorie modernă a matematicilor, rezultat al

propriei sale experiențe în învățămîntul mediu. Una din aceste cărți este tocmai „Matematica modernă“, care parcurge într-o formă nouă, cu ajutorul aparatului modern și al limbajului actual, aproape întregul program de matematici al învățămîntului mediu.

Papy lasă de-o parte unele părți, pe care le consideră mai puțin interesante astăzi, dezvoltă, în schimb, acele părți care și găsesc o utilizare mai accentuată în diferitele domenii ale activității umane și deschide perspective neașteptate în ochii tinerilor cititori datorită, printre altele, unor asociații surprinzătoare între fenomene matematice pe care aceștia erau obișnuiți să le gîndească separat.

Cartea profesorului Papy prezintă cel mai mare interes pentru elevii liceelor noastre, pe care-i introduce în universul matematicii actuale, înarmîndu-i cu metode eficiente ale științei și tehnicii, precum și ale matematicii însăși. Dar ea este și un excelent instrument de lucru în clasă pentru profesorii de matematică.

A.B.

„REVISTA MUZEELOR“

Ultimul număr din „Revista Muzeelor“ este consacrat prezentării „Muzeului de istorie a Partidului Comunist, a mișcării revoluționare și democratice din România“. După cum se avertizează cititorului într-o scurtă prezentare, Muzeul „continuă la o altă scară expoziția «Momente din lupta poporului», care a funcționat în anii 1948—1951, Muzeul «Lupta revoluționară a poporului» (1951—1954) și «Muzeul de istorie a Partidului Muncitoresc Român» (1954—1965)“. Muzeul a fost reorganizat în structura sa actuală ca urmare a Hotărîrii Comitetului Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, din mai 1966, în care i s-a precizat și tematica: „Lupta poporului român pentru eliberarea națională și socială, mișcările revoluționare din secolul al XIX-lea, nașterea și dezvoltarea mișcării muncitorești, socialiste, Istoria Partidului Comunist Român, în strînsă legătură cu istoria generală, politică și social-economică a țării“.

Autorii studiilor cuprinse în acest număr al revistei (primul studiu, cel mai amplu, este semnat de N.S.Cioroiu, I.Ardeleanu și V.Rață) își propun să înfățișeze cititorului, prin mijlocirea exponatelor aflate în cele 14 săli ale muzeului, multe dintre ele piese inedite, istoria bimilenară a poporului român. Centrul de greutate al materialelor expuse în muzeu (și implicit al prezentării făcute în revistă) cade pe istoria ultimilor 100 de ani.

Celelalte două studii din cuprinsul revistei (primul, semnat de Ion Lupescu și Cornel Dimos, iar celălalt, de M.Ștefan, G.Sarfolean și E.Georgescu) discută metode și sisteme de expunere în muzeu și respectiv obiecte originale expuse în muzeu.

Numărul ultim al „Revistei Muzeelor“ este pentru cititorul (și vizitatorul acestui muzeu) un ghid excelent.

N.S.

O INIȚIATIVĂ LAUDABILĂ

În cursul lunii noiembrie s-a ținut lecția inaugurală a ciclului de Istoria artei naționale și universale, destinat în mod particular elevilor secției umaniste a liceelor din Capitală. Cursul este organizat din inițiativa și sub egida Secției de popularizare, studii și documentare din cadrul Muzeului de Artă al Republicii Socialiste România, cu avizul Ministerului Învățămîntului, în conformitate cu programa analitică a acestei discipline școlare. Se urmărește să se adîncească și să se lărgască cunoștințele în domeniul istoriei artei dobîndite de elevi în școală, lecțiile fiind urmate de exemplificări pe obiect de artă, iar în acele cazuri în care originalul nu se află expus în muzeu (ceea ce este valabil atît pen-

tru arta universală, cit și pentru cea românească) expunerea este însoțită de material ilustrativ didactic (diapozitiv). În intenția organizatorilor este de a cuprinde pe toți elevii liceelor din București dornici de a-și lărgi cunoștințele în acest domeniu, grupați, pentru o mai bună desfășurare a lecțiilor, pe raioane. Ciclul este alcătuit dintr-un număr de 12 lecții din istoria artei naționale și 4 lecții de istoria artei universale. În acest fel, la sfîrșitul întregului ciclu, care este dispus pe întreaga durată a anului școlar 1967—1968, elevii vor avea o imagine mai vie și mai nuanțată a evoluției artelor pe plan național și universal.

N. S.

SISTEMUL MUNCII EDUCATIVE ÎN LICEU

Revista de pedagogie a Institutului de științe pedagogice a publicat în numerele 7 și 8 — 9 din 1967 „Contribuție la sistemul muncii educative în licee“ și respectiv „Contribuții la sistemul muncii educative în școala generală“, amîndouă proiectele fiind rodul unor laborioase cercetări teoretice și aplicative (studii, anchete, cercetări experimentale, consultări angajînd un număr impresionant de specialiști și cadre didactice).

Recent Secția de învățămînt a Capitalei, a organizat, din inițiativa Institutului de științe pedagogice, o dezbatere cu cadrele didactice — diriginți și directori de liceu — pe marginea materialelor publicate de revistă. Ședința a fost condusă de șefa Secției de învățămînt a Capitalei, tov. Sofia Pușcașu. Discuțiile purtate pe baza unui chestionar trimis de Institut școlilor din Capitală au subliniat și mai mult necesitatea elaborării unei programe a muncii educative în liceu, a stabilirii unui conținut adecvat sarcinii educației comuniste a elevilor și corespunzător programei de învățămînt. S-au făcut nume-

roase sugestii și propuneri, în legătură, cu tipologia și metodologia orelor de dirigenție, cu materialul beletristic; în legătură cu indicațiile bibliografice după specificul temei, cu întărirea educației morale în școală etc. Interesante au fost luările de poziție cu privire la competența dirigințelii în ce privește educația estetică și intelectuală a elevilor care s-ar realiza mai eficient în cadrul orelor de specialitate.

Tov. Petre Bărbulescu, șef de sector la Institutul de științe pedagogice, a fixat contextul general în care apare necesitatea elaborării unui sistem încheat al muncii diriginților, a subliniat grija cercetătorilor Institutului pentru particularizarea problematicei la nivelul adolescenței și a cerințelor contemporaneității. Din preocupările actuale ale Institutului de științe pedagogice reținem: elaborarea programei pentru liceu, a metodicii orelor de dirigenție, alcătuirea unor culegeri de texte pe grupe de vîrstă etc.

M. R.

ECRANE ȘI TRANDAFIRI:

MARLY-LE-ROY

Nici o severitate de uși ridicate masiv între forfota străzii și clipa de prospețime meditativă a clasei; nici o glacialitate arhitecturală. În dimineața de noiembrie, prezența colegiului Marly-le-Roy, în suburbiile Parisului, pare alipită naturii însăși, tăcerii filtrate prin ramuri matematizate și cețuri difuze.

În încercarea de atenuare a distanței morale-academice dintre cadrul familial și cel oarecum sever, al școlii, meșterii zidurilor, ai spațiilor-lumină și ai mobilierului au fost chemați să înfrățuiească, parcă din cuburile unor jocuri imaginare, o cetate liliputană a literelor și științei. Taina, sau mai degrabă comoara unei asemenea cetăți — circuitul închis de televiziune — atrage privirile turistului străin, ca un test, sau mai degrabă ca o ispită a pedagogiei viitoare.

Totul, aici, poartă însemnele tinereții, ale începuturilor. Conformația complexului de săli așezate în trellă, coridoarele, sălile de laborator, studiourile se înlanțuie într-un ritm plastic alert, modern, ca într-o recreație de joacă a arhitecturii. Laborioasă, însă, activitatea cadrelor didactice lasă prea puțin a se vedea că tot ce populează aceste păienjenisuri suplă nu și-a sărbătorit încă nici patru trimestre de existență. Aflați ei înșiși, în mare majoritate, la începutul carierei didactice, dascălii abordează fascinația și riscurile noului cu toată convingerea. Ajuțați de explicațiile lor, ne trezim dintr-o dată în plină reconsiderare a pedagogiei, când mijloacele audio-vizuale folosite plenar favorizează o adevărată infuzie de tinerețe învățămîntului tradițional...

Un liceu-pilot este, înainte de toate, o școală a pedagogiei însăși. Cu concursul Institutului Pedagogic Național și îndeosebi al Departamentului Radio-Televiziunii școlare, relația elev-educator-școală este supusă unor reevaluări semnificative. Încă departe de a schimba fundamental structura procesului instructiv, în sensul diminuării rolului profesorului la clasă, o asemenea „saturare” cu mijloace audio-vizuale presupune suplețe și spirit creator tocmai din partea acestuia.

Oricât de succint etalate, elementele specifice colegiului-pilot Marly-le-Roy gravitează către studiul de televiziune. De la acest puzitru înțesat cu butoane verzi, albastre și roșii pot fi puse oricând în emisie patru circuite interioare de televiziune. Fie că se transmit în direct, din studio ori din programele R.T.F. cu caracter școlar, fie că sînt înregistrate în prealabil pe bandă magnetocopică ori se primesc sub formă de filme de la Institutul Pedagogic Național, emisiunile-lecție beneficiază de cîteva avantaje convingătoare.

Apte a fi recepționate simultan în clase paralele de același nivel, emisiunile ajung în cadrul orei de curs nu ca un surogat înlocuitor, ci avînd o funcționalitate determinată, în cadrul orei de predare — pe care institutorul ori profesorul și-o poate concepe oricînd în manieră convenabilă și originală.

Ponderea de circa 20 de minute, în interiorul orei de curs, înviorează expunerea, stabilește o nouă relație între materia respectivă și subiectul aflat „pe recepție”.

Consacrate deopotrivă matematicii, biologiei, istoriei, geografiei, desenului etc., ele urmăresc altfel un scop informativ, cît și introducerea nemijlocită în respectivul domeniu, cultivarea deprinderilor intuitive și sintetice. De la desenul animat la subtilitățile de încadrare și montaj ale instantaneului cinematografic o multitudinea de procedee sînt corelate multiplu în cadrul așa-ziselor „mesaje auto-vizuale”, la realizarea cărora își bat capul zile în șir numeroase echipe de lucru, pe specialități. O străduință răspîdită însă pe deplin, prin sensibilitatea facilitare a asimilării de către elevi a conținutului materialului respectiv.

Fărăste, circuitul închis de televiziune, laboratoarele destinate studiului limbilor moderne, ca de altfel întregul complex al mijloacelor audio-vizuale folosite, în deservirea căruia lucrează laolaltă profesori și elevi, oferă acestui Colegiu un farmec de netăgăduit. Nu e mai puțin adevărat că plăcerea de a te afla într-o asemenea instituție școlară — sã trecem cu vederea precara, totuși, izolare fonică a sălilor de clasă — provine însă în egală măsură din exemplara pasiune cu care lucrătorii acestei școli se dedică meseriei lor și, în primul rînd, cercetării pedagogice în condiții moderne de înzestrare a învățămîntului. Modești cînd vorbesc despre ei, pe cît de pasionați de meseria căreia i se dedică, profesorii de la Marly-le-Roy te previn la tot pasul că niciodată expansiunea numerică a micro-ecranelor nu va însemna încredințarea educației școlare pupitelor de comandă ale televiziunii. Din cele cinci ore de matematică dedicate săptămînal unei clase, mesajul audio-vizual nu-și asumă decît 20 de minute, dar rodnice. După cum, unui trandafir să zicem, într-o singură săptămîină, tot atîtea minute de ploaie îi sînt întru totul binefăcătoare.

Mihai NEGULESCU

SIEGFRIED ȘI THERESE ENGELMANN:

„DOTAȚI-VĂ COPILUL CU O INTELIGENȚĂ SUPERIOARĂ”

— „Dotați-vă copilul cu o inteligență superioară” (*Give your child a superior mind*) este titlul unei cărți care a înregistrat în această vară un imens succes de librărie în S.U.A. Autorii, doi psihologi americani, soții Siegfried și Therese Engelmann, oferă un manual de „rețete” a căror însușire și aplicare corectă timp de mai mulți ani ar avea darul de a „fabrica” un copil geniu, chiar dacă la naștere natura nu-l marcase cu acest semn. Lucrarea — popularizată prin ne lipsita reclamă comercială menită să facă din ea best-sellerul sezonului — pleacă de la ideea absolutizată că posibilitățile native ale tuturor copiilor sînt egale și propune un program de „antrenament intensiv” cu următoarele etape: la 18 luni, un copil trebuie să știe să diferențieze mîna dreaptă de mîna stîngă, roșu de verde, albastru de galben; la 24 de luni să știe să numească toate animalele din grădina zoologică; la 30 de luni, să poată număra pînă la 30, să poată identifica 30 de litere din alfabet și deosebi un cerc de un pătrat, un pătrat de un triunghi; la patru ani, să rezolve probleme de algebră, mînuind împărțirile,

fracțiile, înmulțirile, fracțiile și ecuațiile. Posesorul acestor cunoștințe asimilate exact în etapele citate va ști cel puțin tot atît cît un copil de două ori mai mare și de zece ori mai mult decît un copil de vîrsta sa.

Reluînd vechea, dar niciodată epuizată problemă a raportului ereditate — mediu, cu ponderea lor diferită în dezvoltarea intelectuală și psihică a copilului, autorii aduc o serie de experimente demonstrînd că „interpretarea genetică a inteligenței este un mit stupid și crud”. Urmărindu-se evoluția unor copii abandonăți dintr-un orfelinat din Teheran, care — perfect normali la naștere — petreceau primii doi ani în leagăn în aceeași poziție, privați complet de orice contact fizic sau uman, s-a constatat că la vîrsta de 2 ani doar 42% dintre ei știau să șadă, iar la 4 ani doar 15% mergeau singuri. Deci, factorul ereditar purtător al unei bune înzestrări din punct de vedere anatomofiziologic dar neînsoțit de influența activă a mediului n-a putut asigura dezvoltarea normală.

INTERVIU CU PEDAGOGUL ENGLEZ

JOHN ERNEST HALDANE BLACKIE

În exclusivitate pentru „COLOCVII”

John Ernest Haldane Blackie, cetățean al Marii Britanii, n-a fost un simplu turist în țara noastră. Ca orice om legat de școală și ca specialist cu o mare experiență în domeniul învățămîntului, domnia sa se interesează de problemele școlii și ale educației oriunde se găsește. Format la cunoscutele așezăminte pedagogice de la Bradfield College și Magdalen College din Cambridge, și-a început cariera în Statele Unite ale Americii, apoi a funcționat ca profesor și inspector școlar șef al învățămîntului primar din Anglia. Deși se retrage la pensie în 1966, continuă să activeze ca lector de pedagogie la Homerton College of Education de la Cambridge. A publicat printre altele două apreciate lucrări în pedagogia engleză: „Suficiente bunuri pentru copii” (1963) și „Școala primară, în interiorul ei” (1967).

Taciturn, ca și cei mai mulți dintre concetățenii săi, observator pătrunzător ca toți fiii unui popor de mari și vechi navigatori, oaspetele nu a socotit vizita în țara noastră ca un simplu episod care poate îndestula capitolul însemnărilor de drumete ale oricărui intelectual. Dimpotrivă, episodul l-a angajat pe pedagog și, de îndată ce s-a ivit prilejul, domnia sa s-a manifestat cu căldură, cu prietenie chiar. Ne-am adresat oaspetelui nostru cu următoarele întrebări:

— Desigur, ca pe orice amfitrion, ne interesează impresiile cu care ați plecat de la noi despre școala și sistemul de educație din România.

— Soția mea și cu mine — ne răspunde domnul Blackie — am avut o mare bucurie de pe urma scurtei noastre vizite la Cîmpulung-Muscel și păstrăm o amintire dintre cele mai calde, mai vii, de modul cum am fost primiți pretutindeni; ne-a rămas în amintire, mai stăruitor, vizita noastră la acea veche dar prestigioasă școală pedagogică de la Cîmpulung. Ne-a impresionat, cu deosebire, pulsul viu al acelei școli, construcția, profesorii, elevii. Și e o școală centenară!

Am aflat cu plăcere și cu interes, cu mare interes pentru studiile mele, că majoritatea acelor elevi vii aparțin familiilor de la sate.

Știți, spre deosebire de studiul dintr-un liceu teoretic, cel destinat viitorilor pedagogi cere nu numai o programă analitică specifică, dar și altă formație psihologică.

E foarte dificil să-ți alcătuești o impresie precisă despre sistemul de educație și practicile lui aparținînd unei țări străine, cu care ai un contact trecător, oricît ai cunoaște noțiunile generale de pedagogie răspîndite pe glob. Mai ales, cînd nu-i vorbești graiul; e dificil, firește, să faci comparații între două sisteme atît de diferite ca cel românesc și cel britanic, diferențe ce-și au rădăcinile în evoluțiile istorice diferite ale celor două țări. Marea Britanie, fiind o insulă, s-a bucurat de o perioadă de pace de o mie de ani, ferită de invazii străine. Deși din punct de vedere etnic și lingvistic a fost departe de a fi o unitate, ea a realizat o stabilitate în care diferențele etnice și de limbă sînt acum bine armonizate. Ea a dezvoltat structuri economice și politice care — cum era și firesc — au creat un sistem de educație diferit de cel al dumneavoastră.

Sistemul acesta este, desigur, supus unor adaptări permanente. Dacă britanicii au vreo abilitate specială, apoi aceasta e — așa cum se pretinde — capacitatea de a adapta și modifica vechile instituții conform cerințelor în permanent schimbare ale civilizației. Toate acestea sînt oglindite în sistemul de educație englez, care a devenit în mod progresiv mult mai liber începînd cu secolul al XX-lea.

Se lasă la latitudinea dascălilor școli de a decide asupra sistemului de învățămînt pe care-l adoptă. Firește, forța naturii și a obiceiurilor, cum și cerințele copiilor asigură o oarecare grad de uniformitate, dar există o mare varietate de detalii și metode, iar libertatea fiecărui dascăl în parte de a experimenta este reală și apărută cu gelozie.

Pregătirea învățătorilor a căpătat forme variate. Nu avem nimic asemănător cu ceea ce am constatat la Cîmpulung, deoarece la noi o pregătire pedagogică de specialitate nu începe înainte de 18 ani. Un timp s-a încercat metoda ca viitorii învățători să-și petreacă o parte a zilei instruind, iar alta în care erau ei instruiți. Dar acest sistem a fost părăsit și înlocuit fie printr-un curs de trei ani imediat după absolvirea școlii secundare (liceul), fie printr-un curs de specializare de un singur an, la terminarea unor studii universitare de un anumit grad. Absolvenții pregătiți la cursurile de trei ani pot, în anumite condiții, să urmeze un al patrulea an la finele căruia primesc diploma de Bachelor în educație. Mai sînt și alte căi de pregătire pentru această profesie, dar acestea sînt principalele. În fiecare caz pregătirea viitoarelor cadre urmărește să combine teoria pedagogică cu experiența practică.

— Care sînt obiectivele generale educative ale școlilor pedagogice din Anglia?

— Cred că, în ultimă instanță, urmărîm același scop: să creștem tineri fericiți, sănătoși și utili patriei, societății, familiei, care să participe la realizarea vieții unei societăți democratice.

Fiecare din popoarele noastre are sisteme de educație care, în ciuda diferențelor, nu sînt periclitate de stagnare. Fiecare dintre noi privim critic sistemele noastre și fiecare facem eforturi continue pentru a le îmbunătăți.

— Și, în încheiere, ne-ar face plăcere să aflăm impresiile dumneavoastră asupra locurilor pe care le-ați vizitat în țara noastră.

Peisajul e încîntător, protejat de un cer în care a fost topită toată sineala din lume; vegetația, flora, relieful, sînt minunate. A fost un singur aspect care a umbrit nițel călătoria noastră. Ne gîndeam, eu și soția, cu multă plăcere la călătoria printre munți și la frumusețile, mereu altele, ale Carpaților. Din păcate, ziua a fost noroasă și cețoasă (de altfel, singura zi a vizitei noastre în România care n-a fost însoțită) și n-am prins decît scelipirile prin ceață ale munților și văilor împădurite. Dar decepția pe care am simțit-o s-a topit în caldă și prietenoasă primire de la Cîmpulung.

Căldura ospitalității românești și interesantele documentări cu care am plecat din România, în domeniul pedagogiei, m-au răspîdit din plin.

Prof. Mariana FIROIU

Prin cercetările aplicative și metodele folosite de soții Engelmann la o școală experimentală pentru copiii întîrziți mintal de la Universitatea din Illinois, s-au obținut unele rezultate îmbucurătoare. Într-un an de „antrenament intens și stimulatoriu” acești copii au reușit să atingă nivelul de cunoștințe al unui copil de 7 ani. Aceasta l-a dus pe cercetătorii la necesitatea fundamentală a determinării punctului critic dintre capacitățile autentice și „abilitățile” care lipsesc copilului. Cu cît mediul e mai activ, cu atît se dezvoltă nu numai nivelul de cunoștințe, dar mai ales deprinderea și ușurința de a învăța („abilitățile”). În sprijinul acestei afirmații autorii ne dau exemple din rîndurile marilor personalități la care instruirea a început de timpuriu (Copilăria studioasă a lui Montaigne și Pascal, însușirea limbii latine începînd de la opt ani la Stuart Mill etc.).

Milîntind pentru crearea unui climat propice dezvoltării intelectuale a copilului încă înainte de a merge la școală, (în familie), cartea soților Engelmann ne apare de o incontestabilă valoare. Dar

dacă reținem ca prețioasă ideea centrală a cărții, aceea a unei continue dezvoltări și exersări a funcțiilor creierului, fapt ce trebuie început cît mai devreme, nu mai subseriem la modalitatea ei practică de realizare, concretizată în forma unui „rețetar”. Nu vedem în ce măsură un copil care, de exemplu, distinge roșu de galben, numără pînă la 30, sau recunoaște animalele din grădina zoologică, poate fi apreciat ca mai dotat decît altul care, de pildă, nu are în localitate o astfel de grădina zoologică. Mai curînd credem că, la o vîrstă fragedă cum e aceea dinaintea de șapte ani, accentul trebuie să cadă nu pe înregistrarea unor cunoștințe, pe încercare, pe înmagazinare, ci pe ceva funcțional. A învăța tabla înmulțirii pe de rost pînă la 100 sau 100.000 este de un folos oarecum minim, dar a învăța operația de înmulțire pe baza căreia poți reface sistemul la infinit este un mod rațional și eficient de „gimnastică” a minții.

(după „Nouvel Observateur”) Mihaela SCHILERU

ANIVERSĂRI UNESCO

MARGINALII LA ACTUALITATEA LUI SWIFT

Reevaluările privind complexa personalitate și operă a marelui scriitor satiric englez Jonathan Swift (1667—1745) au aruncat noi lumini asupra lor din perspectiva secolului al XX-lea. Față de locurile comune curente altădată, ciștigurile sînt destul de numeroase și mențiunile de mai jos au doar un caracter ilustrativ. Astfel, s-a fundamentat științific ideea că „romanul” „Călătoriile lui Gulliver”, citit cu nesaț de copii, a fost scris, de fapt, pentru oameni mari; că multiple situații concrete din aceeași lucrare vizează situații și personaje reale din Anglia sec. al XVIII-lea (împăratul din Lilliput are trăsături comune cu regele George I, Flimnap îl reprezintă pe Sir Robert Walpole, Reldresal e Stanhope, războiul Capetelor Turtite parodiază războaiele care s-au încheiat cu pacea de la Utrecht, 1713 etc.); că pesimismul și mizantropia scriitorului nu sînt chiar atît de definitive pentru fizionomia lui spirituală și că, în orice caz, este nevoie de o serie de corective. De asemenea, în lucrări de întinsă generalizare sau strictă specialitate, secolul al XX-lea a subliniat actualitatea lui Swift: în problemele politice și economic-sociale, unde se situează ferm pe poziții înaintate (*Călătoriile lui Gulliver*, îndeosebi în cărțile I și II, *Scrisorile postăvarului*, *O propunere modestă* etc.), în cele religioase, unde demască bigotismul, ipocrizia și stupiditatea (*Povestea unui poloboc*, *Sfaturile unui poet*, *Despre inoportunitatea distrugerii creștinismului în Anglia* etc.), în cele literare (de pildă, *Bătălia cârșilor*, în care înfățișează și talmăcește *invesnicita* „ceartă dintre antici și moderni”) etc.

Un punct de vedere nou și deosebit de interesant este interpretarea lui Swift prin prisma anticipației psihanalitice — Swift un mare înaintaș (fără a fi neapărat un întemeietor) al literaturii moderne a absurdului, al „satirei dramatice”, al „umorului negru”... Și, în acest context, al exprimării „despersonalizate”, subliniat „obiective”.

Pentru cititorul de azi — și acesta e unghiul din care ne-am propus să privim lucrurile — modernismul scriitorului este relevant în primul rînd prin maniera sa lingvistică, deci prin stil, lexic, morfologie, sintaxă. Pentru că multe sînt învățămintele pe care, în acest sens, cititorul și cu atît mai mult traducătorul le pot culege. În primul rînd, din luările de atitudine „teoretice”. Încă în 1710, în nr. 230 al ziarului *The Tatler*, Swift ironiza biciuitor pe „stricătorii” limbii engleze din rîndurile aristocrației pentru ca, primind numeroase încurajări din partea iluminiștilor vremii, într-o scrisoare adresată episcopului King (17 iulie 1711), să formuleze fără echivoc necesitatea „înființării unei societăți sau academii

patronate de miniștrii și de regină, al cărei scop să fie desăvîrșirea, purificarea și consolidarea limbii engleze”. Un pamflet cu un titlu asemănător a fost publicat în 1712. Imperativ și tăios, pamfletul cerea curățirea limbii engleze de imixtiunea jargonului, apărînd *simplitatea și claritatea în exprimare*. și-l situa astfel alături de predecesori ca John Dryden, John Evelyn, și autorii prevederilor cu caracter lingvistic din statutele *Societății regale* (1662). Nenumărate sînt și alte sublinieri și mențiuni: „Fiecare vers din opera lui Pope /Mă face să oftez adînc; /Inteligent și concis, el reușește să exprime /În două versuri ceea ce eu exprim în douăzeci”. (*Versuri la moartea doctorului Swift*); cînd se ridică împotriva falsei erudiții (*Bătălia cârșilor*); cînd moralizează în sensul de mai sus, de exemplu în *Scrisoare unui tânăr gentleman* (1721) sau, mai puțin direct, în *Culegere completă a unor convorbiri distinse și spirituale purtate în conformitate cu cele mai alese gusturi și obiceiuri la modă la curtea și în societatea înaltă a Angliei* (1738).

Pentru această a doua jumătate a secolului al XX-lea, cînd exprimarea întortocheată este încă la mare preț — așa cum era exprimarea „școlii metafizice” engleze („metafizică” în sensul de „obscură”) înaintea veacului luminilor — nu mai puțin actual este stilul lui Swift, perfect concordant cu principiile enunțate și recomandate. Avînd la îndemînă proza simplă și clară din traducerea engleză a Bibliei lui Iacob I (1611) sau proza directă a lui John Bunyan (*Călătoria pelerinului* etc.), Swift a cultivat un mod de exprimare diametral opus lui John Donne și școlii sale („școala metafizică”) — simplu, direct, inteligibil și extrem de concis, în ciuda autocriticii amintite ceva mai sus. Doctorul Samuel Johnson, laudativ fără să vrea, probabil, scria: „Ticătosul, nu-și îngăduie nicicînd o metaforă!” Swift, în mod voit și perfect conștient, evită sistematic comparația și metafora, folosește expresia neînzorzonată, cultivă cifrele (măsoară iarba din Lilliput în inci și pe cea din Brobdingnag în yarzi) sau, ca un avocat pledant, recurge fără încetare la conjuncții cauzale (mai ales *for* — „pentru că”, „întrucît”)... Prin asemenea procedee, Swift se identifică profund cu năzuințele clasicismului englez în cea de a II-a fază a sa, cînd cuvîntul *Reason* (rațiune), era un cuvînt de ordine. Cît despre formidabila sensibilitate a scriitorului (și aici am prefera să nu îl comparăm cu mulți, foarte mulți scriitori moderni), ea este tainuită îndărătul pozei pronunțat raționale. Cititorul o poate desluși fără prea multe eforturi — cu condiția să nu fie din cale afară de sofisticat sau, cum ar fi spus Johnson, „metafizic”.

Prof. univ. Léon D. LEVIȚCHI

ELLI ALEXIOU: CA SĂ AJUNGĂ PE CULMI MAI ÎNALTE (VIAȚA LUI NICOS KAZANTZAKIS)

Cunoscuta scriitoare greacă Elli Alexiou a publicat de curînd o carte despre viața și opera marelui scriitor Nicos Kazantzakis. (1883—1957), autorul cunoscutelor romane Alexis Zorbas (1946), Căpitan Mihalis (1954), Christos răstignit a doua oară (1954). Lucrarea se bazează pe un material memorialistic în parte inedit (amintirile autoarei, mărturiile unor prieteni devotați ai scriitorului), precum și pe o amplă bibliografie greacă și străină.

Dăm din această carte cîteva fragmente din discursul rostit de scriitor cu prilejul solemnității acordării premiului internațional al Păcii.

„...Primesc această răsplată «Premiul internațional al Păcii», asemenea unui bătrîn muncitor care-și capătă plata, atunci cînd ziua ajunge la amurgul ei. Stăpînit deopotrivă de emoție și stîlcune, nu știu cum să procedez și mă întreb: sînt oare demn să primesc o astfel de plată? La început, am avut momente de ezitare, dar în cele din urmă am socotit că pot primi o asemenea cinste, în numele patriei mele, în numele Cretei. Insula aceasta cu o viață atît de tragică, Creta, care și-a dobîndit libertatea trecind prin atîtea dificultăți, merită să primească o asemenea răsplată! Veacuri de-a rîndul Creta a sustinut lupte aprige pentru pace, pe care însă n-a putut-o dobîndi decît vîrsînd rîuri de sînge și șiroaie de lacrimi.

Îată cum se explică faptul că încă în anii copilăriei mele am trăit cu multă intensitate înțelesul tragic al vieții și gustul amar al luptei. Întreaga-mi viață, imbibată de aerul Cretei, m-a făcut să încerc și ca om și ca scriitor să lupt pentru libertate, pentru pace și pentru demnitatea umană. Dar solemnitatea aceasta de astăzi dobîndește o semnificație ce mă mișcă adînc sufleteste. Consiliul inter-

național pentru decernarea premiilor păcii oferă unui poet grec «ramura de mîslîn».

„...Un lucru ce nu trebuie dat uitării este faptul că libertatea și pacea nu se află în afara fruntarilor lumii omenescii, ci sînt amîndouă zămisliri ale omului, pe care le-a odrăslit viața din lacrimi și sudoare. Și atîta vreme cît oamenii de pe acest pămînt vor putea respira, ele îi vor călăuzi asemenea unor tovarăși de bună credință. Dar viața le este mereu în primejdie și de aceea avem datoria ca clipcă cu clipă să ne mobilizăm forțele spre a le apăra; zi și noapte să veghem alături de ele.

„...Se zdrucește o lume gata de prăbușire, iar o altă se înalță. Formele distrugerii și ale reconstrucției roiesc nenumărate în jurul nostru. Iată de ce responsabilitatea omului este astăzi sporită. El știe acum că fiece faptă a lui poate să influențeze soarta umanității. El știe că oamenii toți, albi ori negri, sînt una. Dacă la o extremitate a lumii își duce zilele un om infometat, vina cade asupra noastră a tuturor.

„Nu ne putem simți liberi dacă un singur om la marginea pămîntului trăiește încă în stare de sclavie. Dar frîmintarea care înăbușă azi pe fiecare om cu simțul demnității este însoțită de o nouă speranță, nu o speranță oarecare, ci de o certitudine. Răul în cele din urmă va cădea rîpus de Binele atotputernic, care pășește încet dar sigur. Dacă această lege misterioasă n-ar fi rînduit soarta oamenilor, spiritul ar fi fost învins de materie. Libertatea și Pacea ar fi fost sugrumate de Teama cea Mare”.

M. HIMU MARINESCU

DIN PRESA DE PESTE HOTARE

● Éducation musicale (1967)

Adresîndu-se profesorilor de muzică, revista franceză „Éducation musicale” (revue mensuelle culturelle et corporative de l'enseignement de la Musique en France) interesează în egală măsură cele mai diverse categorii de cititori. În paginile ei întîlnim, cum este și firesc, în primul rînd, probleme de educație muzicală în școală, metode folosite în predarea muzicii, dar și analiza unor lucrări muzicale, ceea ce prilejuieste un schimb viu de opinii extrem de instructiv. Modul de prezentare la obiect, ilustrarea concretă a ideilor puse în discuție prin părți de partitură, evitarea trimerii formale la titlu, toate acestea îngăduie cititorilor români să-și formeze o imagine corespunzătoare despre mișcarea muzicală din Franța.

Un fapt care merită să fie reținut și pentru învățămîntul muzical din țara noastră este atenția dată pregătirii muzicale a elevilor din școlile normale (licele pedagogice) — viitori învățători — ca și a celor ce sînt chemați să predea mai tîrziu această disciplină în liceele teoretice. Revista militează pentru o pregătire temeinică, tehnică, de adevărată virtuozitate, indispensabilă înțelegerii și predării muzicii în școli.

Un al doilea obiectiv urmărit de revistă este stabilirea unui contact viu cu operele marilor creatori francezi și străini. Se desprinde limpede grija revistei de a integra cultura muzicală, mai exact tradiția muzicală franceză, în preocupările culturale de zi cu zi.

Existența unor rubrici cum sînt: cronică discului, consemnări ale evenimentelor muzicale din țară și străinătate, sub forma unor note și scurte comentarii critice, un fișier bibliografic la zi etc. conturează diversitatea preocupărilor acestei interesante reviste franceze de pedagogie muzicală. Simpla parcurgere a cîtorva numere este suficientă pentru a ne sugera studierea oportunității apariției și la noi a unei reviste cu acest profil, revistă care să se adreseze profesorilor de muzică, elevilor și totodată marelui public.

Anatol BĂRCĂ

● Psihanaliza și educația

Ziarul „Le monde”, nr. 7110 din 22 noiembrie 1967, semnaleză apariția cărții „Psychanalyse et éducation” alui Georges Mauco, directorul pedagogic al Centrului psiho-pedagogic Claude Bernard de pe lângă Academia din Paris. Fără să subscriem la perspectiva inițială din care o privește recenzentul B. Giron de L'Ain, ne îngăduim să subliniem pentru cititorii noștri cîteva din ideile foarte fecunde în implicații educative.

De altfel, așa cum remarcă Giron de L'Ain, cartea nu urmărește să facă elogiul psihanalizei, ce mai curînd să ne arate ce poate oferi educatorilor această știință pentru înțelegerea și educarea copiilor.

Vorbînd de eșecurile educative, autorul combate teza cvasiunanim acceptată — a determinismului ereditar. În domeniul sensibilității afective și a caracterului, copilul depinde „cu mult mai mult de cei ce-l înconjoară, decît de cei ce-l preced”.

Ereditatea în materie de înzestrare intelectuală sau artistică, de tulburări psihice etc. dispăre de îndată ce se schimbă condițiile familiale și sociale. Particularizînd teza, autorul arată — cu numeroase exemple — că cea mai mare parte a tulburărilor psihice la copii se datorează agresivității și anxietății părinților.

În instaurarea unui climat educativ sănătos, ca o compensație a celui deficient din familie, școala, cu viața ei de grup, are un rol incontestabil, cu condiția ca ea să renunțe la relația de supunere pasivă a elevilor la autoritarismul educatorului. Autoritarismul dascălului ține, de cele mai multe ori, de lipsa de siguranță, de reacția lui afectivă nestăpînită. Adeveseori dascălul reacționează — ca și părinții de altfel — inconștient (deci subiectiv) față de comportamentul elevului. El nu-și dă seama de propria lui conduită afectivă (antipatia pe care o manifestă față de unii școlari). Reacționînd afectiv, la fel ca și elevul, în cazul unor incidente școlare, adultul pierde superioritatea și autoritatea funcției sale educative. Asemenea educatori nu-și dau seama de propria lor conduită afectivă, raționînd și căuind justificări ulterioare în virtutea cărora singurul vinovat al tulburărilor de disciplină sau al lipsurilor în munca școlară rămîne, bineînțeles, elevul.

Cartea are meritul de a-i obliga pe educatori să ia cunoștință de înclinarea lor de a uita că ei exercită o mare influență afectivă formativă. Căci „educatorul acționează nu numai prin ceea ce spune și face, dar și prin ceea ce este. Prin ceea ce este pe planul conștientului cît și al inconștientului, adică după gradul său de maturitate afectivă și de stăpînire interioară”.

Capitolele „Sensibilitatea în inconștient”, „Etapale dezvoltării copilului”, „Copilul în inconștientul părinților” pot ajuta pe educatori să se situeze mai bine în examinarea unor conflicte care apar în familie sau în clasă.

M.R.

Lărgirea simțitoare, în cursul anului 1967, a repertoriului de discuri stereofonice românești¹ ne determină să dedicăm articolul de față al rubricii noastre acestei importante perfecționări a tehnicii de înregistrare și redare a sunetului, datorită căreia discul a intrat în cea de-a cincea etapă a dezvoltării sale. Ne propunem să înfățișăm pe scurt, în cele ce urmează caracteristicile discului stereofonic și avantajele sale în raport cu procedeele folosite în etapele anterioare.

După cum este îndeobște cunoscut, primul aparat care permitea înregistrarea și reproducerea sunetului a fost fonograful cu cilindru, conceput și realizat în anul 1877, aproape simultan — la interval de trei luni — în Franța de către postul și savantul Charles Cros și în S.U.A. de către genialul inventator Thomas Alva Edison. Zece ani mai târziu, în 1887, germanul Emil Berliner inventă gramofonul cu discuri, permițând multiplicarea unor înregistrări realizate pe cale mecanică. Etapa următoare, inaugurată în 1925, aduce cu sine tehnica înregistrării electrice (cu ajutorul microfoanelor), care permite redarea sunetelor cu o mai mare exactitate. Au trecut alți douăzeci de ani, pînă ce, în 1945, a început fabricarea discurilor de lungă durată (microsilon) din material plastic — policlorură de vinil — practic incasabile și reducînd la minimum fișitul supărtor provocat de trecerea acului pe disc. În felul acesta, s-au putut înregistra și audia chiar și cele mai fine nuanțe de „pianissimo”, ajungîndu-se la așa numitele imprimări „de înaltă fidelitate”. Un inconvenient rămînea totuși de înlăturat: impresia de lipsă de relief, de suprapunere a planurilor, cauzată de faptul că un larg spectru sonor (mai cu seamă în cazul înregistrărilor de muzică simfonică) era comprimat pe o singură pistă și redat printr-un singur difuzor. Ascultînd un asemenea disc „monofonic”, avem într-adevăr senzația că numai una din urechile noastre funcționează, cealaltă fiind astupată. Este tocmai ceea ce și-a propus să rezolve discul stereofonic.

Începînd din anul 1950, s-a încercat astfel captarea sunetului cu două microfoane — așezate la o oarecare distanță unul de celălalt —, care înregistrează muzica produsă în fața lor pe două piste sonore ale unei benzi de magnetofon. Ascul-

tîndu-se apoi imprimarea prin două amplificatoare și două difuzoare (corespunzătoare fiecărei piste), s-a obținut o audiție mult mai apropiată de cea reală, din sala de concert. Ulterior, s-a găsit și metoda concentrării celor două piste pe un singur șanț de disc, în timp ce acul era în așa fel construit încît să „citească” simultan ambele piste, transmițîndu-le unor difuzoare diferite. Fiind așezat la mijloc, la egală distanță de cele două surse sonore, ascultătorul capătă impresia *directionalității*, a prezenței grupurilor instrumentale ale orchestrei pe un podium, de la stînga la dreapta. În același timp, stereofonia asigură însă și impresia de *adîncime*, orchestra pîrînd a suna cu corzile în față și cu suflătorii și percuția în spate, așa cum se întîmplă de fapt. În felul acesta, audiția discurilor stereofonice produce o satisfacție mult superioară, oferind ascultătorului o imagine sonoră foarte apropiată de cea reală, datorită posibilității determinării spațiale precise a poziției instrumentelor și a vocilor. Avem, în fine, impresia că muzica înregistrată este percepută cu ambele urechi. Iar punerea în practică a acestui deziderat este acum la îndemîna oricui își procură de la magazin un pick-up special cu două difuzoare și discuri stereo.

Constituie stereofonia cea din urmă etapă pe drumul dezvoltării tehnice a discului? Cîtuși de puțin. De pe acum se lucrează într-o seamă de țări la crearea discului „video”, adică a discului care, o dată cu redarea sunetului, proiectează pe un mic ecran imaginea artistului în timpul actului interpretării. Și nu încape îndoială că, pe parcursul altor etape ulterioare, vor urma noi perfecționări, poate discul cu imagine colorată sau discul cu imagine stereoscopică și sunet stereofonic. Totul este să avem răbdare și să lășăm tehnicienii să transforme în realitate ceea ce deocamdată pare de domeniul fanteziei.

E. ELIAN

¹ Au apărut în această perioadă, în afara înregistrărilor integrale ale operelor „Oedip” de Enescu și „Rigoletto” de Verdi, două recitaluri de muzică preclasică ale corului „Madrigal” dirijat de Marin Constantin, recitalurile de arii din opere ale cîntăreșilor Ion Piso și Ion Buzea, un disc de piese simfonice de largă accesibilitate (Mozart, Boccherini, Schubert, Brahms, etc.), suita din baletul „Romeo și Julieta” de Prokofiev și o seamă de discuri de muzică populară românească.

POȘTA REDACȚIEI

● **Ciucan Emilia**, învățătoare, Izvoarele, r. Teleaen. Scrisoarea dumneavoastră reflectă preocuparea stăruitoare — care vă onorează — pentru educația copiilor. În dubla calitate de tînră învățătoare și de mamă vă exprimați bucuria pentru culegerea de texte literare pe teme educative pentru clasele I—IV pe care o anunță Institutul de științe pedagogice și despre care v-a informat revista noastră în numărul din septembrie. Ca cititoare asiduă a revistei, mărturisim că multe din materialele pe care le publicăm vă sînt folosite în educația propriului dumneavoastră copil. Firește, aceasta o și urmărim. Sugerăm ca în tematica acestei culegeri, pe care o apreciați „cuprinzătoare”, să figureze și „anumite texte care să cuprindă aspecte ale muncii educative în familie, ținînd seama că familia este prima școală a copilului și că oricît de frumos ar fi educat copilul la școală dacă acasă nu este continuată această educație sau invers... rezultatul nu ne dă satisfacție”. Vom transmite sugestia dumneavoastră Institutului de științe pedagogice, deși credem că în mare măsură problemele cuprinse în tematica textelor antologice pot servi cu același folos și educației în familie.

Arătați că întîmpinați mari greutăți în legătură „cu discuțiile ce trebuie purtate cu ocazia vizitelor la domiciliul elevilor” și ne întrebați dacă există „un îndrumător în această direcție”. Nu, el nu există. Reținem ideea și sperăm că în viitor revista noastră va căuta să dezbată și problema vizitei la domiciliu, a modului cum trebuie pregătită, a „tehnicii ei” de desfășurare, a finalității ei, împărtășind și opiniile unor diriginți cu o bogată experiență.

● **Prof. Ștefan Nicolae — Tr. Măgurele.**

Foiletonul dvs. „Mă ofer bucuroso drept cobai”, făgăduia, prin modul direct în care introduce cititorul în miezul întîmplărilor, să fie interesant. Cîștiga la lectură prin vioiciunea și cursivitatea narațiunii în prima parte. Din păcate, către final, foiletonul are o cădere bruscă. Pricina ni se pare că se află în alunecarea într-un schimb facil de replici între povestitor și unele personaje, în umorul de o calitate îndoielnică.

● **L. Aliu — Oraș Gh. Gheorghiu Dej.**

Spre părerea noastră de rău, și de data aceasta încercarea dvs. de a scrie un foileton interesant nu a fost mai „norocoasă”.

CUPRINSUL

Pe drumul luminos al propășirii României socialiste

ION ILIESCU, *Prim secretar al C.C. al U.T.C., ministru pentru problemele tineretului*: Acțiunea conjugală a tuturor factorilor educativi pentru formarea multilaterală a personalității tînrului.

INFLUENȚA DECISIVĂ (Anchetă) răspund:

Acad. ZAHARIA STANCU

Acad. EM. CONDURACHI

DEMOSTENE BOTEZ

Prof. univ. dr. docent TUDOR BUGNARIU

MARIA BANUȘ: Prietenii lor

ALECU POPOVICI: Copiii noaptea pe stradă

ȘTEFAN BĂNULESCU: În satul lui Rebreanu

TUDOR GHERMAN: Teatrul pentru elevi

STELIAN PĂUN: Lauda vieții

CRISTIAN IONESCU: Continuitate...

CONSTANTIN ZAHIRNIC: Curiozitatea intelectuală

EMILIA CĂLDĂRARU: Oameni onorabili?

FLORIAN POTRA: Idei și tilcuri în „Regele Lear”

ZINA SÎRBU: Din carnetul unui director de liceu

CORNELIU ALBU: „Purtarea de bună cuviință între oameni”

MILTIADE IONESCU: Neatenția la lecții

— Anchetă

M. FOCȘA

R. DRAGOMIR: Ceva despre teribilism

I. CRIȘAN: Neconcordanțe supărătoare

NIC. M. FRECEA: În afara școlii

I. STRUJAN: Opțiune și personalitate

VIORICA PINTILIESCU: Copiii cu complexe de inferioritate

DINU MOROIANU

I. M. ȘTEFAN: GHEORGHE MUNTEANU —

MURGOCI

„Laboratorul lui era natura”

MONICA MACOVEI: Lectoratele cu părinții

elevilor, o problemă mereu actuală

CRONICI: N. SORIN: Ion Vlasiu — Puil de veritită; Papy — Matematica modernă

COMENTARIU: N.S.: Revista muzeelor; O inițiativă lăudabilă

MERIDIANE: LEON D. LEVITCHI — Marginalii la actualitatea lui Swift; MIHAI

NEGULESCU: Ecrane și trandafiri: Marly —

le Roy; MARIANA FIROIU — Interviu cu

pedagogul englez John Ernest Haldane Blackie; MIHAELA SCHILERU: Siegfried și

Therese Engelmann — Dotați-vă copilul cu

o inteligență superioară; M. HIMU MARINESCU: Elli Alexiou — Ca să ajungă pe culmi

mai înalte (Viața lui Nicos Kazantzakis).

REVISTA PRESEI STRĂINE

PAGINI SCRISE DE CITITORI. DISCOTECA.

POȘTA REDACȚIEI.

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE
Revista lunară editată de Ministerul Învățămîntului

COLEGIUL DE REDACȚIE: CONST. ARSENE, Inv. emerit, Pitești; ION ASZODY, publicist; Dr. OCT. BERLOGEA; BIANCA BRATU, lector univ.; TATIANA CAZACU-SLAMA, psiholog; SABINA CONSTANTIN, vicepreședintă a Sfatului popular regional Cluj; GH. DIACONU, dir. școlii profesionale „Grivița Roșie”, București; AL. GEORGESCU, dir. Editurii tineretului; EMIL GIURGIUCA, prof. emerit (redactor șef); CRISTINA GOGA, dir. Casei de copii nr. 2, București; MARIA IACOBESCU, dir. școlii pedagogice, Bacău; I. MATEI, sociolog; Conf. Dr. IOAN MORARU; LIDIA NICULESCU-MIZIL; LUCIA OLTEANU red. șef al publicațiilor pentru copii; VERONICA PORUMBACU; STELA PREDESCU, prof.; M. RAȚIU, prof.; Conf. univ. dr. URSULA SCHIOPU; ECATERINA ȚIRCA, educatoare; RADU TUDORAN; PĂTRU VINTILĂ (redactor șef adj.); ERWIN WILK, profesor, București.

Prezentarea grafică și artistică
de CONSTANTIN BIVOLARU

Redacția și Administrația, București,

Bd. Dr. Petru Groza Nr. 18

Telefon 14.84.09 și 14.09.21

Citiți și răspîndiți revista

COLOCVII

despre școală, familie și societate